

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Магістерська робота
ГАНДБОЛ У МИНУЛОМУ І СЬОГОДЕННІ В БЕРЕГОВО
ЛАНЦІ АННАМАРІЯ ЙОСИПІВНА

Студент(ка) VI-го курсу
Спеціальність: 013 Початкова освіта
Освітній рівень: магістр

Тема затверджена на засіданні кафедри
Протокол №2/2018

Науковий керівник:

Греба Анна Йосипівна,
ст. викладач

Консультант:

Греба Ілдіко Золтанівна,
викладач

Завідувач кафедрою _____

Біда Олена Анатоліївна
доктор пед. наук, професор

Робота захищена на оцінку _____, «___» _____ 2020 року

Протокол № _____ / 201_

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра педагогіки та психології

Магістерська робота

ГАНДБОЛ У МИНУЛОМУ І СЬОГОДЕННІ В БЕРЕГОВО

Освітній рівень: магістр

Виконала: студент(ка) VI-го курсу
спеціальності 013 Початкова освіта
Ланці Аннамарія Йосипівна

Науковий керівник: Гребя Анна Йосипівна,
ст. викладач

Консультант: Гребя Ілдіко Золтанівна,
викладач

Рецензент: Візавер А. Д.,
ст. викладач

Берегове
2020

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

A KÉZILABDA MÚLTJA ÉS JELENE BEREGSZÁSZBAN

Magiszteri dolgozat

Készítette: Láncki Annamária

VI. évfolyamos Tanító

szakos hallgató

Témavezető: Greba Anna

főiskolai tanár

Konzulens tanár: Greba Ildikó

főiskolai tanár

Recenzens: Vizáver Árpád

főiskolai tanár

Зміст

Вступ.....	6
I. ІСТОРІЯ ВИНИКНЕННЯ ГАНБОЛУ.....	8
1.1 Історія спорту в Угорщині.....	10
1.2 Історія виникнення радянського гандболу	12
1.2.1 Історія спорту в Україні.....	14
II. ПРАВИЛА ГАНДБОЛУ.....	15
2.1 Час гри.....	16
2.2 М'яч, ворота, журі, лавка запасних.....	18
2.3 Гандбольна команда.....	22
2.4 Польові гравці.....	23
2.5 Воротарі, рефері	24
2.6 Підготовча гра в гандбол.....	25
2.6.1 Місце гандболу в навчальних планах початкових класів в Україні та в Угорщині.....	26
2.6.2 Елементи техніки володіння м'ячем у 1-4 класах за навчальними планами.....	27
III. ІСТОРІЯ БЕРЕГІВСЬКОГО ГАНДБОЛУ	29
3.1 Спортивне життя в Берегові.....	30
3.1.1 Історія берегівської ДЮСШ.....	32
3.1.2 Історія спорткомплексу «Закарпаття».....	36
3.2 Початок.....	37
3.3 „Один в полі не воїн”	38
3.3.1 Берегівський «Спартак»	41
3.3.2 Берегівський «Колос»	42
3.3.3 Берегівська «Бактянка»	44
IV. ДОСЛІДЖЕННЯ. ТЕМА: ГАНДБОЛ У МИНУЛОМУ І СЬОГОДЕННІ В БЕРЕГОВО.....	47
Методологія та матеріали дослідження.....	47
Висновки.....	83
Резюме	86
Використаної літератури.....	87
Додаток.....	92

Tartalomjegyzék

Bevezetés	6
I. A KÉZILABDA KIALAKULÁSÁNAK TÖRTÉNETE	8
1.1 A sportág magyarországi története	10
1.2 A szovjet kézilabda megalakulásának története.....	12
1.2.1 A sportág ukrainai története	14
II. A KÉZILABDÁZÁS JÁTÉKSZABÁLYAI	15
2.1 Játékidő	16
2.2 Labda, kapu, zsűri, kispad.....	18
2.3 A kézilabda csapat.....	22
2.4 Mezőnyjátékosok	23
2.5 Kapusok, játékvezetők	24
2.6 A kézilabdázás előkészítő játéka.....	25
2.6.1 A kézilabda, mint sportjáték megjelenése az alsó tagozatos ukrainai és a magyarországi tantervekben	26
2.6.2 Labdatechnikai elemek az általános iskola 1-4. évfolyamán a tanterv szerint.....	27
III. A BEREKSZÁSZI KÉZILABDA TÖRTÉNETE	29
3.1 Sportélet Beregszászban	30
3.1.1 A Beregszászi Gyermekek- és Ifjúsági Sportiskola története	32
3.1.2 A Kárpátalja Sportcsarnok (Sportkomplex) története	36
3.2 A kezdet	37
3.3 „Egy fecske csinál nyarat!”	38
3.3.1 A Beregszászi Szpartak	41
3.3.2 A Beregszászi Kalász	42
3.3.3 A Beregszászi Baktyanka	44
IV. KUTATÁS: A KÉZILABDA MÚLTJA ÉS JELENE	
BEREGSZÁSZBAN	47
A kutatás anyaga és módszerei	47
Összefoglalás	83
Rezümé	86
Hivatkozott irodalom	87
Melléklet	92

Bevezetés

„A kézilabda múltja és jelene Beregszászban” című téma részletes kidolgozásával véleményem szerint hiányt pótolok, mivel hasonló, sporttörténeti kézilabda anyaggal Beregszász vonatkozásában, főleg magyar nyelven még nem találkoztam. Az országos bajnokságban elért sikerek, a szovjet ifjúsági- és felnőtt válogatott kézilabda csapatában helyet kapó beregszászi játékosok, az egyedülálló 1976-os Montreáli Olimpia bajnoki címe ösztönzött a diplomamunkám témájának választásában.

A kutatásom célja a beregszászi kézilabda sporttörténeti bemutatása, elemzése a rendszerváltás előtti 20-25 évben, - amikor a helyi kézilabda sport a fénykorát élte - és a rendszerváltás utáni időszak hanyatlásának okai és problémái egészen napjainkig.

A dolgozatom kutatási kérdések és hipotézisek köré épül, ezért feltételezem, hogy a rendszerváltás nagy változást hozott nemcsak az ország gazdasági, politikai és társadalmi életében, hanem egyértelműen összefüggésbe hozható a beregszászi kézilabda sportsikereinek gyengülésével is. Meg vagyok bizonyosodva róla, hogy a helyzetet elemző vizsgálatok, megfigyelések, interjúk és kérdőívek elemzése feltárják az akkori problémákat. Továbbá feltételezem, hogy megfelelő szakemberképzéssel és az oktatásért felelős vezetők odafigyelésével visszahozható a beregszászi kézilabda népszerűsége. Végül feltételezem, hogy a kutatásban részt vett beregszászi tanulók többségének számára jelenleg nem a legnépszerűbb a kézilabda sport.

A céloom eléréséhez az interjú módszerét használtam, vagyis a verbális kommunikáción alapuló adatfeltárást öt egykori kézilabda világbajnokkal, akiknek az életútjára és sportbéli karrierjére voltam kíváncsi. A kérdőívezés módszerével pedig pontos képet szerettem volna kapni, hogy jelenleg milyen a beregszászi tanulók és a testnevelés tanárok viszonya a kézilabda sporttal kapcsolatosan. A kutatás helyszínéként szolgált számomra két magyar és ukrán tannyelvű beregszászi iskola, ezen belül a kutatás résztvevői a 6., 8. és 10. osztályos diákok.

A dolgozat első három fejezete foglalja magába az elméleti részt, majd ezt követi a kutatás. Az első fejezetben megismerhetjük a kézilabda, mint labdajáték és sportág eredetét, valamint a magyar, szovjet, illetve ukrainai vonatkozását is kihangsúlyozva a sport olimpiai számként való bevonulását, mert a beregszászi olimpiai bajnokunk az első olyan olimpián lett aranyérmes, amikor olimpiai szám lett a női kézilabda. A második fejezetben megismerhetjük a kézilabdázás legalapvetőbb és legfőbb szabályait. Külön kitérek a kézilabdázás előkészítő játékaire, melynek alfejezetei tartalmazzák a kézilabda megjelenését az alsó tagozatos ukrainai és a magyarországi tantervekben, továbbá, hogy az általános iskola alsó osztályaiban

milyen labdatechnikai elemet használhatunk a tanterv szerint. A harmadik fejezet maga a beregszászi kézilabda történetéről szól, mely az első két fejezettel együttvéve válik egységessé. Innen megtudhatjuk, hogy milyen gazdag volt a sportélet Beregszászban és melyek a város legfontosabb sportlétesítményei, valamint milyen volt a kézilabda kezdete városunkban, kiknek a hatására terjedt el a kézilabda sportág. Végezetül pedig kronologikus sorrendben megismerhetjük Beregszász egykori Szpartak, Kalász és Baktyanka kézilabda csapatait. Mindezeket követi maga a kutatás.

A felhasznált főbb szakirodalmakként megemlíteném Gál, Madarász, illetve Somogyi munkáit, melyek a gerincét jelentették a kézilabda eredetét és szabályait illetően. Külön kiemelném Fedák László sporttörténeti munkásságát, amely az alapját képezi Kárpátalja sporttörténetének, ezen belül a kézilabda történetének Beregszász vonatkozásában. Megemlítendő, hogy több főbb, csakis ukrán nyelven megjelent szakirodalmat is felhasználtam, mint például Haborec, Hadzseha és Timcsak legújabb könyveit.

I. A KÉZILABDA KIALAKULÁSÁNAKTÖRTÉNETE

Az egyik legfiatalabb labdajáték a kézilabdázás a ma ismert formájában, melynek kialakulása mozgalmas múltból ered. Feltételezhető, hogy az ember korábban játszott kézzel, mint lábbal, mivel a kezével ügyesebb, mint a lábával. Előfutárnak tekinthetőek az ősi labdajátékok, viszont javarészt különböznek a labdajátékok mai formájától jellegükben, szerkezetükben és szabályaikban is. Történelmünk során az indiánok, toltékok, kínaiak, görögök, egyiptomiak, perzsák és rómaiak is más szabályok szerint játszották a labdajátékokat. A görögök az „Uránia” és az „Episzkuros” nevű labdajátékokat kedvelték évezredekkel ezelőtt. Az utóbbi labdajátékot egy nagy, szőrrel kitömött labdával játszották, melyet kézzel és lábbal is lehetett használni. A játék célja volt az ellenfél alapvonalán átjuttatni a labdát. A rómaiak a „Harpaston” nevű labdajátékot üzték, melyben a labdát ugyanúgy kézzel, lábbal lehetett tovább adni. A középkorban is léteztek kezdetleges „fogólabda játékok” (Fangballspielen), melyek ma a gyermekek körében egyszerű labdajátékként ismeretesek. Napjainkban említésre méltó a rugby (rögbi) is, amely a labdarúgáshoz hasonló csapatjáték, ahol a kezüket is használhatják a játékosok (Madarász, 1974:5-6).

Madarász (1974) és Gál (2003) könyvében hasonló tényeket tudhatunk meg a kézilabdázás eredetéről. A sportjátékok egyik legfiatalabb ága a kézilabdázás – vallja Gál (2003). Az 1890-es évek végén a Konrad Koch nevéhez fűződő raffballspielt játszották a német iskolákban, amely a mai kézilabdázáshoz a leghasonlóbb játék volt, viszont a játék nem fejlődött tovább, így teljesen feledésbe merült. Három alapágon indult fejlődésnek a mai értelemben ismert kézilabdázás, mely Csehországból a hazena nevű népi játékból, Dániából a haandbold és Németországból a torball játékokból ered.

Az 1900-as években Vaclav Karas tanár a schmichofí reáliskolában, Kristof Antonin iskolai asszisztens pedig a prágai III. kerületi reáliskolában ismertette és játszotta a tanulókkal az imént említett hazenát. Vaclav Karas egy berni folyóiratban 1905-ben már megismertette a hazena játékszabályait, viszont csak 1908-ban adták ki a játék szabályait ismertető első könyvet. A hazena labdajátékot kézzel játszották, a játéktér pedig hasonlított a napjainkban használatos kézilabdapályákhoz, melynek területe 45×30 méteres volt. A kapuk mérete pedig 2×2,40 méter magas volt. Kezdetben téglalap alakú volt a kapuelőtér, majd később módosult a 6 méter sugarú félkörre. Csapatonként hét fő volt a játékosok száma (Gál, 2003:88-89).

A dán haandbold nevű játék a futball „módosulásából” ered. Az ordrupi latin és reáliskolában a tanulók futballozásából eredő számos sérüléseik miatt az iskola igazgatója az orvos kezdeményezése alapján betiltotta a futballozást. Az ott tanulók ezért módosították a játékszabályokon, így ezután kézzel játszották tovább a játékot. Innen ered a haandbold nevű

játék, Holger Nilson iskolamester neve köthető hozzá. Az játék bemutatására egy 1900-as évekbeli sportünnepélyen került sor, melyet a játék gyors elterjedése követett Dániában és Svédországban is. A játék szabályai hasonlítottak a hazenáéhoz, annyi különbséggel, hogy itt a kapu mérete 3×2 méter volt, az előterét pedig egy 5×7 méteres téglalap alkotta. A játékterület és a csapatlétszám azonos volt a hazenáéval. A játék első szabálykönyvét 1906-ban adták ki (Gál, 2003:88-89).

1915-ben a nők testedzésének céljából a karlsruhi Hermann Bach testnevelő tanár kidolgozta a kézzel játszott torball nevű labdajáték szabályait. A torball pályamérete 20×40 méter, a kapuk mérete 2×2,5 méter volt. A kapu előterét pedig egy 4 méter sugarú félkör alkotta. Ezen játékszabályok Carl Schelenz által módosultak 1919-ben. Az imént említett személy a berlini Testnevelési Főiskola tanára volt, aki a férfiak számára szeretne volna alkalmassá tenni a játékot úgy, hogy nagyobbra módosította a játékteret. Innen indult a nagypályás játék. A berlini Testnevelési Egyetemről kikerülő tanárok tették népszerűvé a torballt, innen terjedt el később egész Európában. Az első nemzetek közötti kézilabda mérkőzést is nagypályán játszották 1925-ben Halléban, ahol Ausztria Németország ellen 6:3-ra nyert (Gál, 2003:88-89).

Ezen három játékon kívül a kézilabda kialakulásának történetében még nagy előrehaladást jelentett az 1928-ban megalakuló Nemzetközi Amatőr Kézilabda Szövetség (IAHF) is. A fejlődésben nagy szerepe volt még annak is, hogy a kézilabdát felvették az 1936-os berlini olimpia műsorára. Ebben a sportágban öt európai csapat, melynek egyike a magyar válogatott volt és az Amerikai Egyesült Államok csapata indult, ahol a magyarok a negyedik helyet szerezték meg (Gál, 2003:88-89).

1930. szeptember 7-én Prágában a női világbajnokság keretében játszották az első női nagypályás mérkőzést, ahol Ausztria 5:4-re megnyerte a mérkőzést Németország ellen (Madarász, 1974:7).

Koppenhágában tartották meg 1935. március 8-án az első teremkézilabda-mérkőzést, ahol Svédország nyert hat góllal 18:12-re Dánia ellen (Madarász, 1974:8). A teremben játszott kézilabda egyre jobban vált népszerűvé az északi államokkal kezdve Európában is. A nemzetközi szövetség 1936-ban elfogadta a teremkézilabdázás-szabályait, majd két évvel később Berlinben megrendezték az első Teremkézilabda Világbajnokságot. Ezt követően a második világháború évei alatt a sportág fejlődése lelassult, viszont 1946-tól a Nemzetközi Szövetség (IHF) folytatta munkáját a sportág fejlesztésével kapcsolatban (Gál, 2003:89).

A nagypályás kézilabda utáni érdeklődés az 1960-as évek végéig tartott, mivel az 1969-es nagypályás világbajnokságot már érdeklődés hiányában nem tartották meg. Mindezt felváltotta a kispályás játék. A játék fejlődését a körülmények befolyásolták. Európában

megsokszorosodtak a nagyméretű sportcsarnokok, ahol a játék technikai és taktikai elemeinek fejlődését a teremben való játék segítette elő. Ezáltal a szabályok is kialakultak és megalapozódtak. Madarász (1974:9) szerint az éghajlati tényezők, a pálya adottságok és főleg a kimagasló sportértékek miatti okok miatt volt nagyobb érdeklődés a teremkézilabda iránt, mivel a jégkorong után ez az egyik leggyorsabb játék. Gyors fejlődést jelentett az, hogy a müncheni 1972-es olimpiai műsorra ismét felvették a kézilabdát. 1976-tól Montreáli olimpián már a női kézilabda is jelen volt, ahol aranyérmes lett a beregszászi kézilabdázónk, Hecko Lobova Nyina (Gál, 2003:89).

Az IHF szervezése által kialakult a világbajnokságok rendje. Az Európa-kupát a férfi csapatoknak 1957-től, a nőit 1961-től rendezik meg. Az 1960-as évek vége és az 1970-es évek eleje óta négyévenként a kézilabda szerepelhet az olimpián, közöttük „A” és „B” világbajnokságokkal, valamint évente Európa-kupák kerülnek megrendezésre a bajnokcsapatok és kupagyőztes csapatok részére (Gál, 2003:89).

1.1 A sportág magyarországi története

Magyarországon a hazena játék megismerése előtt a „henzball” volt az előbbi előfutára a kézilabdának. Ezt a játékot elsősorban kézzel játszották a játékosok ruháinak és cipőinek megkímélése végett. Két kaput egymással szemben felállítottak és egy stucklabdához hasonló eszközzel játszottak, melyet feldobás után a szemközti kapura ütöttek. Egyénileg vagy párosan is megvalósulhatott a játék, a cél általában a 6-os vagy 12-es gólmennyiség elérése volt a mérkőzésen (Madarász,1974:14).

Csehországból Magyarországon is elterjedt a hazena, amiben közreműködött Dückstein Zoltán testnevelő tanár, mivel 1922-ben a hazena szabályokat lefordította és megjelentette magyarul az Ifjúsági Testnevelésben. A játék magyar megfelelője a labdadobó lett, viszont a magyar elnevezés helyett továbbra is hazenaként volt ismeretes, a játéknak ezt a nevét használták továbbra is (Gál, 2003:90). Garai Kálmán és Cséfalvi Sándor nevét érdemes megemlíteni, mivel az ők rendezésében valósult meg a „megyeri Hazenabajnokság”. Cséfalvi az elkövetkezendő években a legeredményesebb támadójátékos volt, aki sokszoros magyar válogatottként és majd ötven évig eredményes edzőként volt ismert (Madarász, 1974:14-15).

Erdey-Grúz (1975) szerint Magyarországon a kézilabda sportot munkás sportolók honosították meg. 1921-ben játszották a legelső kézilabda mérkőzéseket, viszont csak 1928-ban rendezték meg az első szabályos bajnokságot. Egy évvel korábban rendezték meg az első nagypályás mérkőzést. A nagypályán játszott kézilabda fejlődésében meghatározó volt, hogy a Prágai Munkás Olimpián bemutatták a játékot, amelyen jelen volt a résztvevő magyar

munkás sportoló csapat is, akiknek elnyerte tetszésüket a játék. 1928-ban már középiskolák közötti bajnokságot is rendeztek és az első válogatott mérkőzést nők részvételével (Ausztria-Magyarország 11:1). Az 1931-ben játszott a magyar férficsapat részt vett az első nemzetek közötti mérkőzésen, ahol szintén gyengén szerepeltek, Ausztria Magyarország ellen 16:3-ra nyert (Gál, 2003:90).

A hazenával nagyjából egy időben lett ismeretes Magyarországon a Németországból eredő „torball” nevű játék, amely szintén a kézilabda egyik előfutára. A játék szabályait az Ifjúsági Testnevelésben közölték le 1924-ben Kuncze Géza közreműködésével. Az első nagypályás sportegyesületek közötti mérkőzést 1927. szeptember 9-én játszották Budapesten a Tarnai réti pályán: UTE-VI. ker. SC 2:2 (1:1) (Madarász, 1974:15-16).

1933. március 30-án megalakult a Magyar Kézilabdázó Egyesületek Országos Szövetsége. Madarász (1974:17) szerint ettől az időtől kezdve számítódik Magyarországon a kézilabda története. Ezt követően rohamosan elkezdett fejlődni a kézilabda-sport, melynek eredményeként nemzetközi élvonalba került. Az egyesület első feladatai közé tartozott a bajnokság megszilárdítása, a nyilvántartások rendezése, a nemzetközi kapcsolatok kiépítése és a játékvezetők képzése. Ehhez motiváló volt az újpestiek nemzetközi tornája a bécsi Ferrowatt és a Hakoah részvételével, továbbá a „kézilabda nap”, amelyen iskolai válogatottak mérkőztek. A magyar válogatott részt vett az 1936-os berlini olimpián, melyen negyedik lett. Az 1938. évi első világbajnokságon viszont sikerült a harmadik helyet elérniük. Ugyan ebben az évben rendezték meg az első hazai fedettpályás bajnokságot az NTE Szentkirályi utcai csarnokban, ahol hengerelt, fűrészporos talajon játszhattak a budapesti csapatok (Madarász, 1974:17).

A második világháború utáni időkben a kézilabda-sportot átszervezték, ennek eredményeként nemzetközi sikereket értek el. 1949-ben rendezték meg az első női nagypályás világbajnokságot, melyet megnyert a magyar csapat. Ez időben a férfi kézilabdázók gyengén szerepeltek, ezzel ellentétben a női kézilabdázókkal, akik az 1956-ás nagypályás világbajnokságon harmadik, 1957-ben a kispályás világbajnokságon pedig második helyen szerepeltek. 1962-ben már csak ötödikek lettek, viszont 1965-ben sikerült megszerezni a világbajnoki címet. A kispályás kézilabda az ötvenes években gyorsabbnak és szórakoztatóbbnak bizonyult, mivel úgy kiszorította a nagypályás játékot, hogy 1960 óta magyar bajnokságot már csak kispályára írnak ki (Erdey-Grúz, 1975:495-496).

Madarásznak (1974) köszönhetően számbeli adatokat tudhatunk meg a nyilvántartott kézilabda játékosokról, ahol megmutatkozik, milyen volt Magyarországon a kézilabda tömegesedése és megszilárdulása. 1933-ban mindössze 1200 nyilvántartott játékos volt, míg 1973-ra már 52200 (Madarász, 1974:20).

A női csapat 1982-ben a teremvilágbajnokságon második helyen szerepelt, az 1971-es és 1975-ös világbajnokságokon bronzérmesek lettek. A férfi válogatott kevésbé szerzett jó eredményeket, mint a női. A világbajnokságokon általában 7., 8. helyen szerepeltek, viszont 1986-ban a világbajnokságon ezüstérmesek, valamint két olimpián is 4. helyet értek el.

A magyar női kézilabdázás 1976-tól 1996-ig első öt olimpiájából a magyar válogatott csak kettőn lehetett jelen, viszont ebből egy érdemi mérkőzést nyert. Az 1976-os montreáli játékok utolsó találkozóján a magyarok 20:15-re nyertek a románok felett – bronzérmesek lettek. Ebben sokat köszönhetünk Sterbinszky Amáliának, aki hat és Lelkesné Tomann Rozáliának, aki öt gólt lőtt a mérkőzésen. 1982-ben a hazai világbajnokságon második helyezést ért el a magyar csapat (Ballai, 2020a).

Gál (2003:91) nyomán megtudhatjuk, hogy 1992-ben megalakult az Európai Kézilabda Szövetség (EHF), majd ezt követően a hazai szövetség is megújult. További szép eredményeket értek el a magyarok kézilabdában, mivel 1997-ben a férfi válogatott a világbajnokságon 4. helyezést ért el, a női csapat pedig a budapesti világbajnokságon ezüstérmet, az 1996-os atlantai olimpián bronzérmet szereztek, a harmadik helyért a norvégok ellen nyertek 20:18 (7:9)-re (Ballai, 2020b). A 2000. évi sydney-i olimpián pedig újból ezüstérmesek lettek, Dánia után a második helyen végeztek. A döntőben a dánok ellen 20:31 (16:14)-re kikaptak. Ugyan ebben az évben Európai-bajnoki címet szerzett a női kézilabda csapat (Ballai, 2020c).

A 2004-es athéni olimpián a kézilabdatorna végeredményeként a magyar női csapat az ötödik helyért Spanyolországgal játszott, melynek eredménye 38:29 (22:15) lett. A magyar válogatott akkori tagjai közé tartozott: Bohus Beáta, Farkas Ágnes, Ferling Bernadett, Görbicz Anita, Kirsner Erika, Kulcsár Anita, Mehlmann Ibolya, Lovász Zsuzsa, Pálffy Zsuzsa, Pálinger Katalin, Pigniczki Krisztina, Radulovics Bojana, Sirina Irina, Siti Eszter és Tóth Tímea is (Ballai, 2020d).

A 2008-as pekingi olimpián a női kézilabdatorna eredményeként Magyarország negyedik lett, mivel a harmadik helyért való mérkőzésen kikaptak a Koreai Köztársaság ellen 28:33 (15:13)-ra (Ballai, 2020e). Ez volt az utolsó részvétele a magyar női kézilabda válogatottnak az olimpián, azóta nem sikerült kijutniuk.

1.1 A szovjet kézilabda megalakulásának története

Az első országos női és férfi válogatott kézilabda 11x11 versenyek a Szovjetunió bajnoki címéért 1955-ben voltak megrendezve Rigában. A női versenysorozatban a kijevi egyetemi hallgatók lettek az elsők, a férfi bajnoki címet a rigai kézilabdázók szereztek meg.

1956-ban a „Szpartakiád” versenyein a Szovjetunióban az ukrán női kézilabdacsapat négyszer nyert. Továbbá a nemzetközi kézilabda versenyeken a kijevi „Szpartak” kézilabda csapat 13 alkalommal nyerte meg az Európa Kupa bajnokságát (Haborec, 2009:16). 1956 és 1961 között hat bajnoki kézilabda 11x11 verseny volt megrendezve a Szovjetunió bajnoka címéért, amelynek kiemelkedő jelentősége volt a szovjet kézilabda játék fejlődésében. Viszont a 11x11-es kézilabda kezd veszíteni népszerűségéből a külföldi országokban, így a szovjet kézilabda szövetség úgy dönt, hogy áttér a 7x7-es kézilabdára. 1962-től a Szovjetunióban először vezetik be és indítják a csak 7x7-es kézilabda országos bajnokságát. Nemzetközi arénába a férfi kézilabda válogatott 1960-ban, a női válogatott 1962-ben lép. Az első nemzetközi sikerek a szovjet válogatottak életében viszont csak 15 év múlva következtek be, amikor a női válogatott 1982-ben világbajnoki címet nyert a Budapesti VB-én, 1986-ban a Hollandiai VB-én, 1990-ben a Dél-Koreai VB-n. Olimpiai bajnok lett a XXI. (Montreál 1976) és a XXII. nyári olimpián (Moszkva 1980), valamint ezüstérmesek a XXIV. (Szöuli 1988) és a XXV. (Barcelóna 1992) nyári olimpián.

A szovjet férfi válogatott menetelése összetettebb volt ahhoz, hogy elismerje a nemzetközi közvélemény, szakvezetőség. 1978-ban és 1990-ben VB ezüstérmesek, 1982-es és 1992-es VB aranyérmese, másodikok a XXII. nyári olimpián, de a XXI., XXIV és XXV- en olimpiai bajnokok. Köztudott, hogy a „bojkott” miatt 1984-es Los Angelesi olimpián a szovjet csapat és a KGST tagállamok többsége nem vett részt. 1992-ben, Barcelónában, már mint az egyesült nemzetek csapataként (СНД.) szerepelt az olimpián. A továbbiakban a Szovjetunió megszűnése után, a volt tagállamai önálló, nemzeti válogatottal szerepeltek a nemzetközi sport színterén (Енциклопедія спорту. – М., 2000.; Короленко М.В., 1994; idézi Історія розвитку гандболу, 2006).

Az 1976-os Kárpátontúli Kalendárium megerősíti mennyi sportlétesítménnyel rendelkezett csak a szovjet főváros, Moszkva. Már ezidőben rendelkezett olyan sportlétesítménnyel, amely egyidejűleg 15 ezer sportolót is be tudott fogadni, ez a sportfejlődés szempontjából nagyon kiemelkedő, mivel 1976-ban a világon nem sok város rendelkezett még ilyen nagy tömegeket befogadó sportlétesítménnyel. Csak a fővárosban 1976-ban 69 stadion, 230 tornaterem, 22 uszoda, 111 futballpálya és 6 sportcsarnok várta a sportolni vágyókat (Fedák, 1975: 102-103).

1.1.2 A sportág ukrainai története

Az ukrán kézilabda történetét sportszakírók, történészek többnyire egybevonják a szovjet éra sporttörténetével. Egyes ukrán szerzők viszont a XX. század eleji „Szkoli” testnevelési oktatási rendszer megjelenésével magyarázzák. Először 1909-ben Harkovban jelent meg a kézilabda sport, amelynek neve cseh eredetű volt és „hazenának” hívták. Ezt a sportágat a „Szkolil” sportegyesület népszerűsítette és úgy ismerték meg, mint „tornajáték”. Egyes ukrán szakírók úgy vélik, hogy már a múlt század második felének elején az ukrán kézilabda szövetség ajánlta a 7x7-es játékot akkor, amikor gyakorlatilag az egész Szovjetunióban még csak a 11x11-es játékot alkalmazták (книзи “Ступенігандбола,,). 2009-ben az ukrán kézilabda megalakulásának 100. évfordulóját ünnepelték.

Az ukrán kézilabda évtizedekig etalon volt a világversenyeken. A szovjet kézilabda női és férfi válogatott kézilabdázói többszörös olimpiai és világbajnokok. A szovjet válogatott keret főleg ukrain csapatok játékosai voltak. Ki kell emelni a kijevi „Spartak” kézilabda klubcsapatát, amely 13-szoros Európai Kupabajnokság nyertesei (BEK), valamint kiváló, elismert edzőjét Igor Turcsint, aki Romániában, egy Európa bajnoki meccs közepette, a pálya szélén hunyt el tragikusan 1993-ban. A nemzetközileg elismert edző halálával az ukrain kézilabda színvonala folyamatosan csökkent. Az ukrán válogatott egyszer sem kvalifikálta magát az olimpiai játékokra, a világversenyeken sereghajtók. A 70-es és 80-as évek „turcsini kézilabda iskolája” lassan feledésbe merül.

A 2000-es évektől az ukrán válogatott irányítását átvette, a nagy köztiszteletnek örvendő Leonid Rátner, a Szovjetunió egyik legeredményesebb klub csapatának, a Záporozsjei „Motor” női kézilabda csapat, évtizedek óta irányítója, edzője. Vezetése alatt a szovjet ifjúsági válogatott ötször érdemelte ki a világbajnoki címet (Енциклопедія спорту. – М., 2000.; Короленко М.В., 1994; idézi Історія розвитку гандболу, 2006).

Fontos megemlíteni, földinket, Balogh Juditot, aki az Ungvári Kézilabda Akadémián nevelkedett és a Kárpáti női kézilabda csapattal kiharcolta az ukrain bajnoki címet. Jelenleg a magyar NB1- es bajnokságban szerepel, a békéscsabai kézilabda csapat első kapusa, valamint a jelenlegi ukrain női válogatott oszlopos tagja.

II. A KÉZILABDÁZÁSJÁTÉKSZABÁLYAI

A kézilabda játék fő jellemzőjeként ismeretes, hogy csapatjáték, melyben kettős feladattal két hét fős csapat játszik egymással. A cél az, hogy mindkét csapat az ellenfele kapujába juttassa a labdát gólt löve, miközben a játék szabályait betartják. A másik feladat, ami egyben a további cél, pedig az, hogy megakadályozzuk ebben az ellenfelet (Gál, 2003:87).

A játék nevéből adódóan ismeretes, hogy kézzel űzött csapatjáték, melynek során a játékos az ügyesebbik végtagja által tevékenykedik a labdával. A kézilabdázás az ember legalapvetőbb mozgásaiból tevődik össze, vagyis a dobásból, futásból és ugrásból. A játékban küzdeni kell testi erőnkkel, ahol főleg a test lendülete használható ki a küzdelemsorán (Gál, 2003:87).

A szabályai viszonylag könnyen és gyorsan megtanulhatóak a játékosok és a nézők számára is. A technikai elemek, mint a labdaelkapás és labdaeldobás megtanulása után sikerélménnyel játszható. A tanulók számára még érdekesebbé válhat a játék azért, mert a labdát fogni lehet, időlegesen kézben tartani. A gyakorlott játékosoknak pedig a játék sokféle variációja biztosíthatja a kellemes élményt (Gál, 2003:87).

A kézilabdában a technikai és taktikai elemek oktatását fokozatosan kell bevezetni, viszont nem lehet egymástól elválasztani. Megfelelően el kell, hogy sajátítsák a leendő kézilabdázók a mozgást labda nélkül és labdával, labdaátadásokat kell gyakorolniuk, kapura lövéseket, el kell sajátítsák a támadás és védekezés taktikáját is. Az oktatónak a játék szabályainak bevezetésénél következetesnek kell lennie. Fontos kell legyen a kezdő dobás, bedobás, kidobás, szabaddobás és büntető dobás legpontosabb elsajátítása (Kopkáné Plachy, Zákányi, é.n.:160).

Madarász (1974:37) úgy vallja, hogy az alapok közé tartoznak a kézilabdázás elsajátításának legfontosabb feltételei, követelményei (testi képességek), valamint a labda nélküli és labdás mozgáselemek. Az alkalmazhatóság a legfontosabb a játék legkülönbözőbb helyzeteiben. A lényeg, hogy a játékos tudatosan sajátítsa el a kézilabdázás alkotóelemeit, hogy képes legyen alkalmazkodni a legkülönbözőbb játékhelyzetekhez. A játékosnak igazodnia kell a mérkőzés közben a megváltozott körülményekhez, s a különböző hatások ellen ellenállóvá kell válnia.

A sportág hivatalos szabálykönyve magába foglalja a Versenyszabályokat, a Bajnoki Rendszabályokat, a Kupa Rendszabályokat és a Játékszabályokat, így a „Kézilabdázás verseny- és játékszabályai” írott törvénynek számítanak és a mérkőzések valamennyi résztvevőjére érvényes. A betartandó szabályok biztosítják a kézilabda mérkőzések rendeltetésszerű lebonyolítását. A labda nélküli és labdás cselekvéseken kívül az ellenfél

szembeni magatartás lehetőségeit is magába foglalják a szabályok. A legfontosabb szabályokat a Nemzetközi Kézilabda Szövetség 17 pontban foglalta össze. Fontos játékszabályok a támadás szempontjából a labda nélküli és a labdás mozgások, ezen belül a lépésszabály, a labda átvétele, átadása és a labdavezetés. A testi erő szabályos kihasználásával minden játékos élhet, mely által játszhat kemény játékot, amely egy sportszerű játékmód és ahol a játékos a szabályok keretein belül használhatja fel erejét, ügyességét és harciasságát az ellenféllel szemben. Kizárólag csak a karokat és a kezeket szabad használni a labda megszerzésének érdekében (Madarász,1974:120-122).

A szabálytalan védekezés a gyenge lábmunka miatt lehet jelen elsősorban, mivel a játékos képtelen testtel szabályosan megakadályozni az ellenfele előre törekvéseit. A sorozatos szabálytalankodások miatt pedig megszakad a mérkőzés folyamatossága, vontatottá válik és kevésbé élvezhetővé. Számtalan játékos rossz szándék nélkül követ el szabálytalanságot, mivel nem ismeri a játékszabályokat vagy nem megfelelően tanította meg neki az edző, ezért nem tudják kihasználni teljességgel azokat a lehetőségeket, amelyeket a játékszabályok biztosítanak számukra (Madarász,1974:120-122).

2.1 Játékidő

Az IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásai (2012:10) szerint a kézilabda szabályaiban a játékidőre vonatkozólag a 16 év feletti játékosok 2×30 percet játszhatnak, a félidei szünet pedig 10 perc. 8-12 év közötti fiatalabb korosztály esetében pedig 2×20 perc a rendes játékidő, 12-16 év között 2×25 perc, szintén 10 perc szünettel. A 10 perces szüneteket Magyarországon a nemzeti bajnokságban és a kupamérkőzéseken betartják, viszont az IHF és az EHF rendezvényein a szünet eltérhető lehet, vagyis 15 perc (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 10-17).

Abban az esetben 5 perc szünet után meghosszabbítás következik, ha rendes játékidőben a mérkőzés eredménye döntetlen és döntésig kell játszani. A meghosszabbítás ideje 2×5 perc, egy perc szünettel és térfélcserével. Ha nem dől el a mérkőzés eredménye az első meghosszabbítás alatt, akkor 5 perc szünet után újabb meghosszabbítás következik ugyanazokkal a szabályokkal, mint az imént. Abban az esetben, ha a két meghosszabbítás után is döntetlen marad az eredmény, akkor az érvényes versenykiírás alapján kell eldönteni melyik csapat a győztes. Ennek értelmében 7 méteres dobásokkal kell megállapítani, hogy melyik csapat lesz a győztes. Mindkét csapat öt-öt olyan játékost választhat ki, akik a játékidő végén nem voltak kiállítva vagy kizárva, ők vesznek részt dobó játékosként, akik jelen esetben a kapusokkal lépnek interakcióba (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és

MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 10-17).

Rendes játékidőben minden csapat, félidőnként egy-egy csapat egy perces időkerést („holtidőt”) igényelhet. Viszont a meghosszabbítások itt ez alól kivételt képeznek. Az a csapat kérhet holtidőt, amelyiknél épp a labda a birtokában van. A játékidő a mezőny-játékvezető sípjelével kezdődik, ezzel a kezdődobásra invitál. A játékidő vége *„nyilvános időmérő berendezés automatikus zárójelzésével vagy az időmérő zárójelzésével végződik. Ha ilyen jelzés nem hangzik el, a játékvezető sípol és jelzi, hogy letelt a játékidő.”* (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 10-17).

Érdekesség gyanánt megtudhatjuk Somogyi (1953:41-45) szerkesztésében, hogy milyen volt 1953-ban a kézilabda szabályai a játékidőre vonatkozólag nagypályán és kispályán is. Miszerint a kezdőcsapat a középvonaltól kell kezdje szabaddobással a mérkőzést a játékvezető sípjelzése után három másodperccel. Nagypályán a felnőtt férfiagnál a játék időtartama 2×30 perc, 10 perc szünettel, míg villámturnánál 2×15 perc szünet nélkül. Külön nőknél, valamint női és férfi ifjúságiagnál 2×20 perc, 10 perc szünettel. Villámturnánál és egyéb versenyeknél viszont 2×10 perc szünet nélkül. Külön kiemelve kispályán a pálya méreteiből adódóan a felnőtt férfiagnál a játékidő 3×20 perc, az egyes harmadok között 7 perc szünettel. Majd a csapatok szünet tartása nélkül térfelet és kezdést cserélnek az utolsó harmad közepén 10 perc után. Más szabályok uralkodnak a nőknél és férfi ifjúsági csapatoknál, ahol 2×20 perces játékidő van 10 perc szünettel. Valamint az ifjúsági nőknél, serdülőknél és úttörő játékosoknál, ahol 2×15 perc a játékidő, 10 percszünettel.

A meghosszabbítások még 1953-ban máshogy zajlottak, mint napjainkban. Olyan mérkőzéseken, ahol a csapatoknak döntésig kell játszaniuk, mint kupadöntőn, de a játékidő vége döntetlenül végződik – meg kell hosszabbítani a mérkőzést. Ez esetben a játékosoknak 5 perc szünet után meg kell választani a csapat térfelét, majd a férfiagnál 2×10, a nőknél és ifjúságiagnál 2×5 perc a hosszabbítás, melynek félidejében nincs szünet, csak kezdést és térfelet cserélnek a csapatok. Ha ezután is döntetlen marad a mérkőzés eredménye, akkor újabb 5 perc szünet következik még egy meghosszabbítás ugyanolyan szabályokkal, mint az előzőben. Amennyiben a két meghosszabbítás ezután sem dönti el a mérkőzés eredményét, úgy újra kell játszani a mérkőzést.

Külön kispályára vonatkozó szabály is van a meghosszabbításra, melynek értelmében meghosszabbításnál a férfiak 3 perc szünet után választanak és 2×5 perccel játszanak, félidőben nincs szünet, csak térfelet és kezdést cserélnek, úgy ahogy nagypályán. Ha továbbra is döntetlen marad, akkor megismétlik az első hosszabbítást, ugyanúgy másodjára is. A Meghosszabbítást addig kell folytatni, míg valamelyik következtében a mérkőzés eredménye el nem dől. Nőknél, ifjúságiagnál és úttörőknél ugyanilyen szabályok uralkodnak, csak más

időkorlátokkal, mégpedig, 2×3,5 perc. A versenykiírás dönthet úgy is, hogy a második meghosszabbítás után az első gólig kell játszani (Somogyi, 1953: 41-45).

2.2 Labda, kapu, zsűri, kispad

Madarász (1974:69) szerint a kézilabdázás lényege a labdakezelésen múlik. A játékos és a labda közti kapcsolat közötti vezérelvek a biztonság, gyorsaság és pontosság. Ezek pontosabban a labda birtokba vétele (átvétel – elfogás, átvétel labdavezetéssel), helyzet- és helyváltoztatások labdával (a labda fogása és cselezés) és a labda továbbítása (átadás és kapura lövés). A labdával való találkozás, a vele való bánásmód és a labda továbbításának minősége határozza meg a játékos eredményességét a mérkőzésen.

Somogyi (1953:34-35) és Madarász (1974:69-70) szakirodalmi alapján a kézilabdában eszközként használt labda paraméterei megegyeznek. Az előbbiben ismertetve van a nagypályán használatos labda paraméterei, viszont ezek megegyeznek a kispályán használt labdáéval. Madarász által viszont már csak a kispályás kézilabda van bemutatva, mivel 1974-ben már nem játszottak nagypályán. Somogyi és Madarász szerint a labda tulajdonságai a következők:

- A labda egyszínű, amely gumi belsőből és bőr külsőből áll. Nem szabad túlságosan keményre felfújni. Súlypontja a gömbalak középpontjában van, amely akkor tökéletes, ha a labda felületének minden pontja egyenlő távolságban van a középponttól. Somogyi külön megjegyzi, hogy a labda gömb alakú legyen, valamint terem- vagy esti mérkőzésekre a labdát fehérre kell festeni.

- A labda kerülete férfiak és férfi ifjúsági játékosok számára 58-60 cm kerületű és 425- 475 g súlyú (a 60 cm kerületű labda átmérője 19,1cm).

- Nők számára a paraméterek kevesebbek, mivel a labda kerülete 54-60 cm kell legyen, a súlya pedig 325-400 gramm.

Somogyi kitér arra, hogy 1953-ban még szabály szerint a bajnoki mérkőzéseken a pályaválasztó csapatnak kell gondoskodnia a két előkészített labdáról. A labdák közül pedig a játékvezető választja ki, hogy melyikkel játsszák majd a mérkőzést. Viszont amennyiben nincs a pályaválasztó csapatnak a szabályoknak megfelelő labdája, úgy az ellenfél labdájával kell játszaniuk, ha az megfelel a szabályoknak.

A legújabb szabályok szerint a kézilabda a bőrön kívül más szintetikus anyagból is készülhet, viszont a külső anyaga nem lehet fényes és csúszós. Újabb kategóriákat ismerhetünk meg arra vonatkozóan, hogy hogy milyen súlyú és kerületű labdát lehet használni. A férfiak és a 16 éven felüliek esetében 58-60 cm kerületű és 425-475 g (IHF 3-as

méret) súlyú legyen. Nők és 14 év feletti lányok, valamint 12-16 év közötti fiúk esetében 54-56 cm és 325-375 g (IHF 2-es méret). A legkisebb korcsoportba a 8-14 év közötti lányok és 8-12 év közötti fiúk tartoznak, nekik 50-52 cm kerületű és 290-330 g súlyú (IHF1-es méretű) labdát lehet használni. Továbbá a labda lehet többszínű és megengedett rajta a reklámfelirat (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 19).

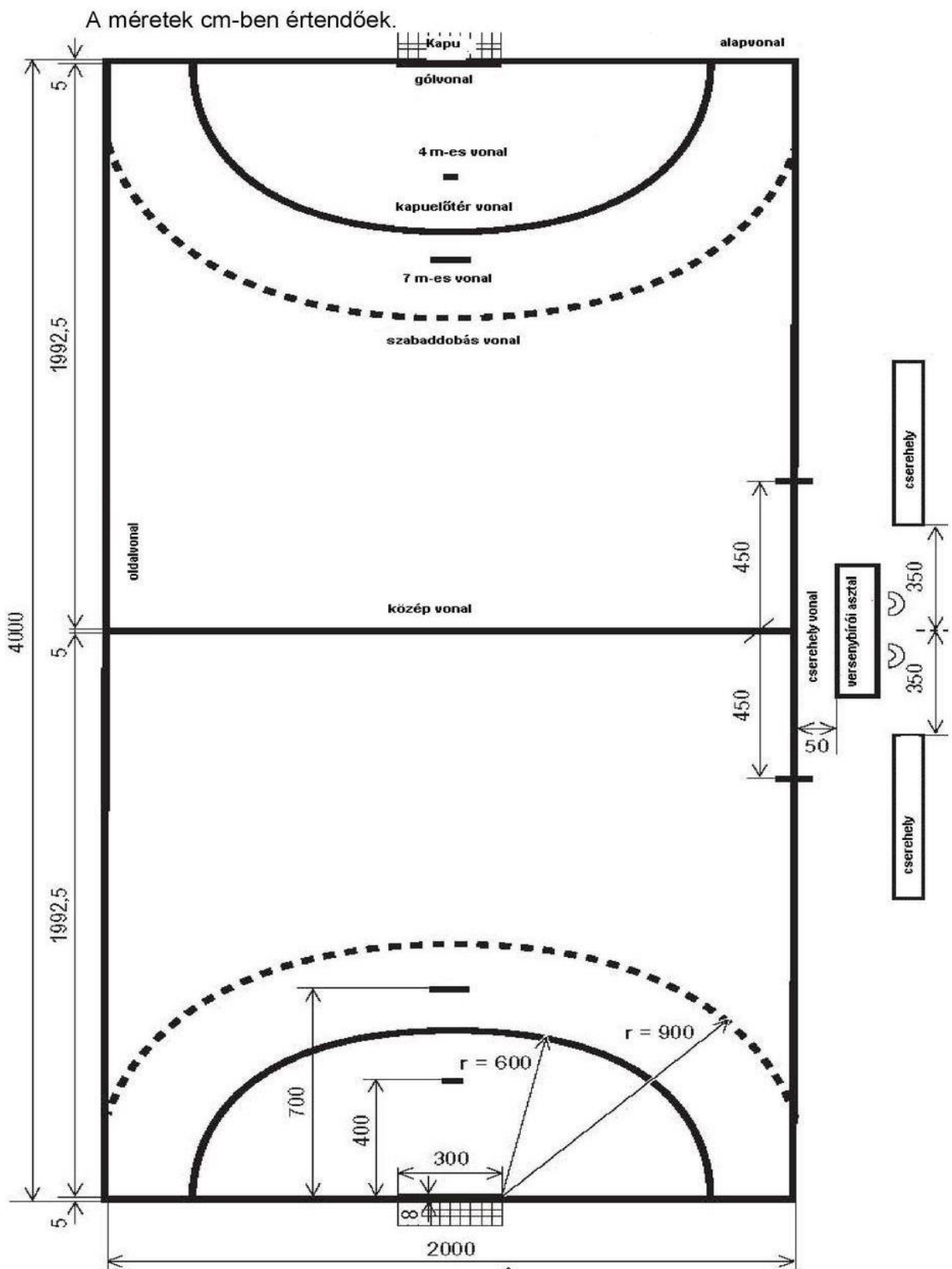
A labdavezetés szerepe abban rejlik, hogy maximum három lépést követően a játékos helyet tudjon változtatni a játéktéren, miközben birtokolja a labdát. Továbbá a lényeg még abban rejlik, hogy a játékos ne nézze, hanem érezze a labdát, mindez azt jelenti, hogy a labdára nézés nélkül tudjon haladni bármelyik irányba és cselezni. A labdavezetés lehet alacsony és mély, amely a talajtól való távolságtól függ. A labda megtartása érdekében előnyös, ha a játékos távol tartja a labdát a védő játékostól, ennek függvényében a kézilabdázónak mindkét kezével végre kell tudnia hajtani a labdavezetést (Bíró et al., 2015:86).

A kézilabda játéktérének vonalazásának szélessége 5 cm, viszont kivétel a gólvonal, amely a 8 cm vastagságával a kapufa szélességéhez igazodik, ezáltal benyúlik a játéktérbe (Madarász, 2001; idézi Kopkáné Plachy, Zákányi, é.n.:164).

Hogy jobban megértsük a kapu mivoltát, ismernünk kell a játéktér is, amely az 1. ábrán látható, 40 méter hosszú és 20 méter széles négyszögletű területet foglal magába, amihez hozzá tartozik a két kapuelőtér és a mezőny. Az oldalvonalak jelentik a leghosszabb határoló vonalakat. A kapufák közötti rövidebbeket gólvonalaknak, a kapun kívüli részeket pedig alapvonalaknak nevezzük. A játéktér körül biztonsági zónát kell kialakítani, amely legalább egy métert jelent az oldalvonalak mentén, az alapvonalak mögött pedig két métert. Fontos tudnivaló, hogy mérkőzés alatt egyik fél javára sem változhat meg a játéktér állapota.

A két alapvonal közepén áll a hálóval ellátott kapu (2 méter magas és 3 méter széles), amelyet biztonságosan kell a talajhoz vagy a mögötte lévő falhoz rögzíteni. Vízszintesen a két kapufát összeköti a keresztgerenda, a hátsó oldala pedig egyvonalban kell legyen a gólvonal hátsó szélével. 8 cm szélességű és vastagságú négyzet keresztmetszetűek a kapufák és a keresztgerendák. A mezőnyből látható kapufákat és a keresztgerendát két különböző színnel kell befesteni, amely eltér a háttér és a talaj színétől (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012:4).

A játéktér vonalazásának szélessége 5 cm, viszont kivétel a *gólvonal*, amely a 8 cm vastagságával a kapufa szélességéhez igazodik, ezáltal benyúlik a játéktérbe (Madarász, 2001; idézi Kopkáné Plachy, Zákányi, é.n.: 164).

1. ábra. A játéktér

Forrás: (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012:7).

A játéktér vonala azokhoz a területekhez tartoznak, amelyet határol. Például a *kapuelőtér vonalát* egy 6 méteres vonal határolja a kapuk előtt. A 9 méteres szaggatott *szabaddobási vonal* a kapuelőtér vonalától 3 méterre, azzal párhuzamosan van felfestve. A *büntetődobási 7 méteres vonal* egy méter hosszú, amely a kapu előtt 7 méterre van felfestve a gólvonaltól. A *kapus-határvonal* a gólvonal hátsó szélétől 4 méter távolságban meghúzott 15 cm hosszú vonal. A két oldalvonal felezőpontját köti össze a *középvonal*. A *cserevonal* pedig, amely az oldalvonal részét képezi, mindkét csapat részére a középvonaltól mért 4,5 méterig tart. A mezőnyben és a játéktéren kívül is 15 cm vonal jelzi, amely a középvonallal párhuzamos (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 5).

A versenybíróóság két részből áll: a versenybíróóság elnökségéből (versenybíróóság elnöke, helyettes elnök és versenytitkár) és a versenybíróóság tagjaiból (játékvezető, gól- illetve partbíró, időmérőbíró és titkár) áll. A versenybíróósági tagokat az Országos Társadalmi Kézilabda Sportszövetség játékvezető és versenybíró tanácsa jelöli ki – vallja Somogyi (1953).

A versenybíróóság elnökének munkakörébe tartozik a mérkőzés lebonyolításának ellenőrzése és a játékvezetők működése. Jogában áll kizárni azt a játékost, amely nem tartja be a versenyszabályokat. Elhalaszthatja és megszakíthatja a mérkőzést, ha a mérkőzéshez nem látja biztosítottnak az előírt feltételeket. A versenybíróóság elnöke hitelesíti az aláírásával a versenyjegyzőkönyvet, amely egyben jelentés a versenyről. Meg kell őriznie a nyomtatványokat, jegyzőkönyveket és a mellékleteket, majd továbbítja a rendező szervnek és az illető játékvezetői tanácsnak. A versenybíróóság helyettes elnöke megosztja a munkát a versenybíróóság elnökével és távollétében helyettesíti az elnököt. A versenytitkár feladata vezetni a jegyzőkönyvet, valamint ellenőrizni a versenyzők megjelenését és személyazonosságát a versenynévsor alapján, továbbá jegyzi a gólok számát és ellenőrzi a játékidő betartását (Somogyi, 1953:19-23). A legújabb adatok szerint „alapvetően az időmérő felelős a játékidő, a játékidő-megszakítás és az időlegesen kiállított játékosok kiállítási idejének méréséért. A titkár alapvetően felelős a csapatnévsorért, versenyjegyzőkönyvért, a később érkező játékosok belépéséért és a játékjogosultsággal nem rendelkező játékosok részvételéért.” (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2018:83).

Általános szóhasználatban a „kispad” a kézilabda szabálykönyvében cserepadként szerepel. Mindkét irányban a középvonaltól a cserepadok külső végéig terjedő oldalvonalon kívüli terület a cserehely. AZ IHF és EHF szabályzatai előírják, hogy 3,5 méterre kell kezdődni a cserepadoknak a középvonaltól. Csakis a versenyjegyzőkönyvbe bejegyzett játékosokéshivatalos személyektartózkodhatnakacserehelyeken(közvetlenterületapadok

előtt és mögött). A játékosoknak megengedett a labda nélküli bemelegítés a cserepad mögött, amennyiben az nem zavar senkit sem (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2018:109-110).

2.3 A kézilabdacsapat

A csapat 14 játékost foglal magába, amiből a játéktéren egyszerre maximum 7 fő tartózkodhat. A többi játékos, a játéktéren kívül helyezkedők pedig ez esetben cserejátékosok. Egy játékos kapusként kell szerepeljen az egész játékidő alatt. Akit pedig kapusként jelöltek meg, az bármikor szerepelhet mezőnyjátékosként, a mezőnyjátékos pedig bármikor átveheti a kapus feladatkörét. Legalább öt játékosal kell elkezdni a csapatnak a mérkőzést és a csapat bármikor kiegészülhet tizennégy játékosra a játékidő végéig. Ha viszont a játéktéren a mérkőzés során öt fő alá csökken a játékosok száma, akkor tovább lehet játszani. A mérkőzés félbeszakítása a játékvezetőknél múlik (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 21-26).

Legfeljebb négy hivatalos személyt foglalkoztathat egyszerre a csapat a mérkőzés folyamán, akik közül egy csapatfelelős. Ez a négy személy a mérkőzés alatt nem cserélhetőek. Kizárólag a csapatfelelős tárgyalhat a játékvezetővel, időmérővel vagy a titkárral. A hivatalos személyeknek a mérkőzés során nincs jogosultságuk a játéktérre lépni. Mindazért a csapatfelelős felel, hogy a négy hivatalos személyen és a játékosokra jogosult játékosokon kívül más ne legyen a cserehelyen (kispadon). Akkor rendelkezik részvételi jogosultsággal a játékos és a hivatalos személy, ha a neve szerepel a versenyjegyzőkönyvben és a kezdődobásnál jelen van. A cserejátékosok bármikor és többször is cserélhetőek a mérkőzés alatt, de csak akkor, ha a lecserélt játékosok már elhagyták a játéktérrel (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 21-26).

Fontos tudnivaló a csapat mezőnyjátékosainak öltözékéről az, hogy egységesnek kell lennie, amelynek színkombinációja az ellenféltől jól megkülönböztető kell legyen. Az egy csapaton belüli kapusok öltözékének színe pedig egységes kell legyen, de különböznie kell a mezőnyjátékosok és az ellenfél kapusainak mez színétől is. A hivatalos személyeknek pedig olyan öltözetet kell viselniük, amely eltérő a saját és az ellenfél csapattagoknak az öltözékétől. Mindenki a mezének a hátsó felén köteles egy legalább 20 cm-es, mellükön legalább 10 cm-es, 1-99-ig terjedő számot viselni. Aki kapusként és mezőnyjátékosként is szerepel, annak az eredeti mezsámát meg kell tartania. Fontos, hogy a számok színe és a mez színe eltérő legyen a jól láthatóság miatt. A játékosok öltözkéhez hozzá tartozik a cipő

viselete. Elengedhetetlen, hogy a játékosok ne viseljenek egymásra nézve veszélyes, sérülést okozó tárgyakat, mint például ékszereket, fej- és arcvédőt, maszkot és rögzítetlen szemüveget (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012: 21-26).

2.4 Mezőnyjátékosok

A kézilabda csapatban a hat mezőny játékos a következő posztokon helyezkedik el a támadási és védekezési pozícióknak megfelelően:

1. **Jobb szélső** – „**J1**” jelöléssel, aki a pálya jobb szélén helyezkedik el a saját térfeléhez viszonyítva. Általában ezen a poszton lévő játékosok alacsonyabb termetűek a többiekhez képest és gyorsak. Előnyösebb helyzetben vannak itt a balkezes jobb szélsők, mivel ők a lövés szögét növelni tudják.

2. **Jobb átlövő** – „**J2**” posztra a legalkalmasabb a magas és nagy dobóerejű balkezes játékos, akinek a feladata a védők fölötti és közötti kapura lövés.

3. **Irányító, középső vagy a hármas játékos** – „**K**” – ezen a poszton lévő játékos a belső szektorokban helyezkedik el. Ő irányítja gyakorlatilag és szellemileg a csapatot, feladatuként megszervezi a játékot.

4. **Bal átlövő** – „**B2**”-nek hasonló a feladata a Jobb átlövőéhez, viszont itt csak a jobbkezes játékosok vannak előnyben ezen a poszton.

5. **Bal szélső** – „**B1**” poszton lévőknek hasonló a feladata a Jobb szélsőéhez, viszont itt a jobbkezesesség az erősség.

6. **Beálló** – „**B**” – ezen a poszton levő erősebb testfelépítésű játékos az ellenfél sorfalában helyezkedik el.

A hetedik csapattag a kapus, akire a mezőnyjátékosoktól eltérő szabályok vonatkoznak, mivel a kapura, a kapuelőtér vonalon belül helyezkedik el. A kapus szabályai szerint a kapu irányába haladó labdát lábbal is megérintheti, valamint a lépésszabály és a kétszer indulás nem számít nála szabálytalanságnak. Viszont, amint a kapus elhagyja a kapuelőteret, már mezőny játékosként kell játszania (Kopkáné Plachy, Zákányi, é.n.:165:167).

A mezőny játékosokra érvényes legfontosabb szabályok (Madarász, 2001; idézi Kopkáné Plachy, Zákányi, é. n.: 166-167): labdával a kézben csak maximum három lépést lehet megtenni, amennyiben ezt a játékos megszegi, úgy lépéshibát követ el; a labdavezetést követően három lépés után a labdát le kell passzolni vagy kapura kell lőni vele. Az újbóli labdaleütés nem lehetséges, mivel az a kétszer indulást jelenti; mozgás nélkül bármilyen testhelyzetben csak három másodpercig lehet megtartani a labdát a mezőny játékosnak; a

labdát nem lehet térd alatti testrésszel, vagyis lábbal érinteni; játékvezetői büntetéssel jár a szabályok megsértése és egymás testi épségének veszélyeztetése. Amennyiben ezeket megszegi valamelyik játékos, úgy büntethetik szóbeli figyelmeztetéssel, sárga lapos figyelmeztetéssel, időlegesen két percre kizárhatják a játékból, a kizárás pedig piros lappal jár; a kizárás pedig írásos jelentéssel piros lap és fegyelmi tárgyalás együttesen.

2.5 Kapusok, játékvezetők

Kiemelten fontos a kapus feladatköre, hiszen az övé a legnagyobb felelősség azzal, hogy a kapu közvetlen védelmét látja el, amellyel a mérkőzések sorsa dől el. A védelem irányítása mellett a csapata támadójátékát is segítenie kell, mivel a legrövidebb idő alatt kell támadást indítani a megszerzett labdával. A kapusnak a vetődések számát célszerű minimálisra csökkenteni és mindig mindenben a leggyorsabban és legbiztonságosabban eljárni. A legalkalmasabb a kapus poszthoz, ha a személy 180 cm magas (nőknél 170 cm), erős és ruganyos testfelépítésű, hajlékony, gyors reakcióképességgel rendelkezik, éles szemű és erős idegzetű, bátor, határozott és egészséges önbizalmú, illetve van kedve a védéshez, mivel nem akar ki alkalmas rá. A kapusnak a mezőnyjátékosokétól eltérő helyzetben kell lennie, miszerint az alaphelyzete általában terpeszállás, a felsőtestnek legalább minimálisan előrébb kell dőlni, a karokat pedig enyhén behajlítani középtartásba valamivel vállmagasság alá, miközben a tenyerek előre néznek (Madarász,1974:300-301).

A kapus védekezés céljából bármelyik testrészével érintheti a labdát védekezés céljából. Korlátlanul mozoghat a labdával a kapuelőterben, azonban a kidobást nem halogathatja. Labda nélkül elhagyhatja a kapuelőteret és részt vehet a játékban, viszont a kapuelőterbe a mezőnyből nem térhet vissza a labdával. A 7 méteres dobásoknál nem léphet túl a 4 méteres kapus-határvonalon, vagy annak mindkét irányú meghosszabbításán addig, amíg a dobó játékos el nem dobja a labdát (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2018: 32-34). Amennyiben mezőnyjátékosként szerepel a kapus, úgy emberfölény alakul ki a másik csapattal szemben. Természetesen ez a helyzet nagy kockázattal is jár, mert ha a labda a másik csapat birtokába kerül és a kapus nem tud időben visszaérni, úgy abszolút adott a gólszerzés lehetősége az ellenfél számára. Az ellenfél kapusát is célszerű figyelni, mert amennyiben túlságosan elől tartózkodik és nem a kapura koncentrál, úgy adott a lehetőség a kapusnak megkísérelni közvetlenül a kidobásból a gólszerzést (Gál, 2003:172).

A Somogyi szerkesztésében kiadott 1953-as kézilabda szabálykönyvből megtudhatjuk, hogy a nagypályás kézilabdánál hogyan működött a mérkőzés vezetése. Somogyi (1953:73-

80) szerint a játékot egy játékvezető vezeti, akinek segít két gól- és két partbíró. A játékvezető felelős a szabályok betartásáért, további teendője mérni a játékidőt, számon tartani az eredményt és feljegyezni a megszakítások miatt elvesztett játékidőt. Továbbá többek között sípjelkekkel is kommunikál, mint például a játék kezdetekor, félidőben és a játék végén, a szabálytalanság elkövetésénél, ha a labda túlmegy a kapu- vagy az oldalvonal felett, valamint különböző dobások (kezdő-, sarok-, büntetősarok, szabad-, 13-as, 7 méteres) esetén. A gól- és partbíró csak segít a játékvezetésben, ők nem befolyásolhatják a játékvezető döntéseit.

A mérkőzésen arra kell törekedni a játékvezetőnek, hogy a tudásuk legjavát átadják, erkölcsösek legyenek és szakmailag elismert, igényes játékvezetést szolgáltatassanak - vallja Madarász (1974:385).

Jelenleg azonban egészen más szabályok érvényesek a játékvezetőkre vonatkozólag, mivel napjainkban két egyenjogú játékvezető vezeti a mérkőzést, a működésüket pedig egy időmérő és egy titkár segíti. A játékvezetők tartoznak felelősséggel a játéktér, kapuk és labdák állapotának ellenőrzéséért, amely már a mérkőzés előtt meg kell történjen. Ellenőrzik a játékosok előírás szerinti öltözékét és felszerelését, valamint a versenyjegyzőkönyvet. Mindkét játékvezető felelős a gólok számolásáért, időleges kiállítások, kizárások feljegyzéséért és a versenyjegyzőkönyv szabályos kitöltéséért. Megkülönböztető sportöltözékük színe minden esetben fekete (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2018:79-81).

2.6 A kézilabdázás előkészítő játéka

Kétféle csoportba sorolhatjuk a kézilabdázás oktatása céljából alkalmazott játékokat, ezen belül ismeretesek az alapjátékok és módosított játékok (amelyeket a kézilabdázás szabályai alapján módosították) (Foretic, 2006; idézi Paic, Hajdú, 2015: 9).

Az alapjátékok kevésbé összetettek, amelyek nagyszerűen használhatóak a sportjátékok oktatása és edzése során. Ezekre jellemző, hogy nincsenek szabályaik és könnyen beilleszthetőek a tanórán belül, mely által a tanulók a természetes alapmozgásokat is gyakorolhatják. Ismertebb alapjátékok például a fogójátékok, fogyasztó játékok, futó-váltójátékok, a „csendes” játékok, pontossági játékok, technikai-taktikai és kontaktjátékok (Paic, Hajdú, 2015: 9-15).

Az imént említett módosított játékok fő feladata a tanulók technikai-taktikai fejlesztése egyénileg és csoportosan is. A módosított játékokat inkább a nagyobb korosztálynak ajánlják, a középiskolai 11-12. osztályos tanulóknak. Módosított játékokként alkalmazhatóak a fogójátékok (páros, hármas), fogyasztó játékok, futó és váltó játékok, „csendes” játékok,

dobáspontosság-fejlesztő játékok (medicinlabdával), technikai-taktikai játékok (pályafoglaló labdavezetéssel, pontszerző) és kontaktjátékok (kakasviadal, harc a labdáért). Továbbá ajánlott még a vonal- és fejelős kézilabdázás, zsámoly- és leütés nélküli kézilabdázás, rögbi játszása kézilabdával, iramjáték, kézilabdázás két labdával és az emberfogásos kézilabdázás is (Paic, Hajdú, 2015: 9-15).

Paic, Hajdú (2015:9-15) játékos kézilabda előkészítő gyakorlatait és annak leírásait bővebben megismerhetjük az általuk összeállított szakirodalomból.

2.6.1 A kézilabda, mint sportjáték megjelenése az alsó tagozatos ukrainai és a magyarországi tantervekben

A 2012-es, magyarországi Nemzeti Alaptanterv kiemeli a testi és a lelki nevelés jelentőségét. A mindennapos testnevelés bevezetésével lehetőséget biztosított, a gyermekek egészségének, mozgáskultúrájának és személyiségének fejlesztésére. A sportjátékok, többek között a labdás képességfejlesztés és a labdával végezhető gyakorlatok személyiségformáló, közösségteremtő pozitív hatásai már az 1-4. évfolyamokon is megjelenik. A tantervek pontosan meghatározzák a többi sportjáték mellett a kézilabdázás (szivacskezilabda) oktatásának feladatait, oktatási követelményeit is.

A kézilabda oktatásának fő feladatai az általános iskola alsó tagozatában:

„I. 6–7 évesek – 1. osztály: Előkészítő mozgások, általános ügyesség fejlesztés. Labdakészség fejlesztése a félelem háttérbe szorításával. A helyes tér és egyensúly érzékelés megszilárdításának kezdeti periódusa. Szivacskezilabda bevezetés.

II. 7–8 évesek – 2. osztály: Koordinációs képességek összehangolása. A kondicionális képességfejlesztés kezdete. A minimális taktikai gondolkodás kezdete kiscsoportos játékok alkalmával. Szivacskezilabdázás technikája.

III. 8–9 évesek – 3. osztály: Összetett, aciklikus mozgások fejlesztésének kezdete. A felugrásos lövés technikájának finomítása. Kapura lövések eltérő technikákkal és lendületszerzéssel. Mozgás a védelemben és a támadásban.

IV. 9–10 évesek – 4. osztály: Játékra való alkalmasság és az általános játékkészség fejlesztése. Helyezkedés labda nélkül és labdával. A figyelem megosztottságának szerepe a játékok és az edzésgyakorlatok alatt. Labdával és a nélküli helyzetteremtés.” (Juhász István (szerk.): Kézilabda. Módszertani kézikönyv a 6-14 éves korosztály képzéséhez, é. n.:9).

Az 2016-ban elfogadott ukrán oktatási reform, amelyet „Új ukrán iskola” címen hoztak törvénybe (Концепції «Нової української школи» (2016 p.)), valamint az Ukrán Oktatási Minisztérium által kiadott testnevelési program („Державний стандарт початкової освіти”,

затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. № 87) hasonló tartalommal rendelkezik. A különbség az, hogy az iskolai testnevelés oktatása nem mindennapos Ukrajnában. A kötelező testnevelés heti három órában folyik mindenévfolyamon, így az 1-4. osztályban is évi 105 (420) órában jelenik meg. Ukrajnában is kiemelt figyelmet fektetnek az általános iskolai testnevelésnek, többek között a sportjátékok alapjainak játékos elsajátítására az alsó tagozatban („Методичні рекомендації” Наказ МОН України від 09.08. 2017 року №1/9-436).

2.6.2 Labdatechnikai elemek az általános iskola 1-4. évfolyamán a tanterv szerint

A kézilabdajáték technikai elemei közül a labdaelkapás- és eldobás elsajátításának végeztével a kézilabdázás garantáltan sikerélményt fog okozni a tanulóknak. Az a tény, hogy a labdát fogni lehet és időlegesen kézben tartani – érdekessé, vonzóvá teszi a játékot a tanulók számára. A játék magasabb szintű elsajátítása során a sokféle variációs lehetőség miatt kellemes élményben részesíti a tanulókat. A játék alapvető mozgásanyaga könnyen elsajátítható, így akár első próbálkozásra is szimpatikus lehet a kézilabda. Iskoláskorban fiúk és lányok is egyaránt játszhatják, mint felnőttkorban nemtől és kortól függetlenül. A kézilabdajáték tantervi helye fontos szerepet tölt be, mivel a tanulók alsó és felső végtagját egyaránt igénybe veszi, ezáltal fejleszti. A fizikai fejlesztésen felül kiváló nevelési eszköz is, mivel értékes pszichés tulajdonságok kiépítéséhez járul hozzá, ezen belül értem a küzdést, törekvést, folytonos alkalmazkodást a szabályokhoz, a labdához és a csapattagokhoz, továbbá megtanít igazodni is a változó körülményekhez. A kézilabdázás mozgásanyaga egyrészt az oktatás tárgyát képezi, mivel a tanterv által tanítani kell, el kell sajátítani a tanulóknak, másrészt nevelési eszköznek számít, mivel a kézilabdajáték által a tanulók motoros és pszichikai tulajdonságaik is fejleszthetőek (Gál,2003:87-88).

A labdagyakorlatok, valamint a labdával való játékoknak fontos szerepe van az alsó tagozatos gyermekek mozgásfejlődésében és fejlesztésében. Az alapvető mozgásformákkal kapcsolatos készség és képességfejlesztés kiemelt eszközrendszere – a labdagyakorlatok. Ahhoz, hogy a labdagyakorlatok hozzájárulhassanak a készség- és képességfejlesztéshez rendszeres labdázásra, állandó gyakorlásra van szükség. A fejlődés életkor specifikus, ezért fontos, hogy biztosítsuk a megfelelő mozgáskörnyezetet, amikor az anatómiai és élettani feltételek optimálisak a fejlesztéshez. Amennyiben ez nem történik meg, a későbbiek során sokkal több munkával lehet csak eredményt elérni. A következő labdajátékokban alkalmazható gyakorlatok alapozzák és könnyítik meg a későbbi korokban a labdás játékelemek megtanulását: a labdagurítás, az alsó- és felső két kezes dobás, az egy kezes

felsődobás, a labdavezetés. A sportjátékok megalapozását az egyszerű labdatechnikai elemek készség szintű elsajátításával, a labdaérezék kialakításával, a rendszeres és változatos körülmények közötti alkalmazásával és a játékos tanulással lehet eredményesen megvalósítani (Gaál, Rudnerné, 2015).

Az 1-2. osztályos tanulók számára szivacskezilabda ajánlott, mellyel a tanulók passzgyakorlatokat és kapura lövéseket végezhetnek. Kis létszámban a játékos helyzetváltoztatásaival és manipulatív feladatmegoldásokkal sikeresen megvalósítható. Játék közben lehetőség adódik a támadó és védekező szerepek elsajátítására. A játékszabályok fokozatos bevezetése ajánlott a játék elsajátítása során. Sportjáték-előkészítő kisjátékként alkalmazhatóak a „cicajátékok” és a zsinórlabda.

A 3-4. osztályban szintén a szivacs labda vagy az IHF0-ás méretű bőrlabda ajánlott a kezilabda oktatásához. Remek gyakorlási lehetőségek a kapura dobási kísérletek helyből, nekifutásból és páros lefutásból, valamint a passzgyakorlatok és kapusjátékkal való ismerkedés. Sportjáték-előkészítő kisjátékoknak ajánlott a létszámazonos (1:1; 2:2; 3:3; 4:4 elleni játék) és a létszámfölényes játék (2:1; 3:1; 4:1; 4:2 ellen) szivacskezilabdával. Továbbra is alkalmas kis létszámú csapatokkal és egyszerűsített szabályokkal játszani. Fejlesztő jellegűek a területfoglaló, menekülő-üldöző taktikai és cicajátékok (Kopkáné Plachy, Zákányi, é. n.:170).

III. A BEREGSZÁSZI KÉZILABDA TÖRTÉNETE

Fedák László a Vörös Zászló című folyóiratban 1980-1981-ben leközölte az ötven cikkből álló sorozatot a „Kerületünk Sportmozgalmának Történetéből”, melyből számos nagy jelentőséggel bíró tényeket tudhatunk meg többek között a beregszászi kézilabda történetéről is. Fedák (1980) szerint már az 1920-as évek elején ismeretes volt Beregszász környékén a kézilabda, mely rövid időn belül népszerűvé vált. Leginkább a középiskolákban űzték a kézilabdát. Az akkori Beregszászi Gimnázium tanulóit Hlavka Zdenek testnevelő tanár ismertette meg ezzel az új labdajátékkal, melynek az akkori játékszabályai jelentősen különböztek attól, amelyet most ismerünk. A játéktér három 3×15 méteres zónát foglalt magába, melybe beletartozott a védő, közép és támadóövezet (és fordítva). A büntetőterület mindössze 5×5 méteres volt.

Városunkban az első nyilvános kézilabda mérkőzésre a gimnázium udvarán került sor 1923. május 1-jén egy iskolai tornaünnepély alkalmából. Az érdekes és látványos mérkőzés nagy sikert aratott, melyen a 2:0-s félidőt követően a B csapat 3:2-es győzelmével fejeződött be. Ezzel a sikeres bemutatkozással megalapozódott a kézilabda, mivel a későbbi időkben sokszor került sor mérkőzések megtartására a Beregszászi Gimnázium és a huszti, ungvári, munkácsi gimnáziumok csapatai között.

Fedák (1980) cikke nyomán megtudhatjuk az első beregszászi kézilabdázók neveit. Az akkori csapat tagjai voltak: Bokotej István, Kökörscényi Béla, Szász Iván, Csonka Gyula, Hoscsuk István, Kádár Kálmán, Roszocha István, Furok Mihály, Kálmán Endre, Kálmán Pál, Kertész Bertalan, Kertész Gábor, Móczár Géza, Móczár Gábor és még sokan mások.

Fedák László is egykori kézilabda csapattag, csak ő az Ungvári Gimnázium 1926-1930-as években működő kézilabda csapat középcsatára és csapatkapitánya volt. A szovjet megszállás előtt az utolsó kézilabda mérkőzéseket 1938. május 6-8-án tartották az Ungváron megrendezett középiskolai versenyeken, ahol a Huszti Gimnázium nyerte el a bajnoki címet.

Beregszász a kézilabda újbóli népszerűségét Zupkó Józsefnek, az USZSZK érdemes edzőjének, a sportiskola akkori oktatójának köszönheti, valamint Walla Györgynek, a konzervgyár akkori tettekesz sportoktatójának. Ő általa a konzervgyárban női kézilabda-csapat alakult, valamint a gyár udvarára sportpálya épült. *„Büszkék vagyunk arra, hogy női kézilabdázóink városunk, kerületünk, területünk sokszoros győztesei, a Kalász ÖSE kerületi, területi, köztársasági, sőt országos tanácsának többszörös bajnokai lettek.”* – fogalmaz Fedák (1980). Az elért sportsikereket Kravecka Máriának, Lobova Nyinának, Tyahur Gizellának, Gleba Annának, Zagyraka Ludmillának, Szubota Erzsébetnek, Ahandajeva Nyinának, Lizák

Klárának, Fehér Erzsébetnek, Illés Elzának és sok más játékosnak köszönhetjük. Az ő érdemük, hogy akkoriban Beregszász női kézilabda csapatát országszerte ismerték.

A Szovjetunió válogatottjának tagjai voltak a beregszászi csapat legjobb játékosai. 1975-ben a világbajnokság ezüstérmese lett Zagyiraka Ludmilla, az 1976-os montreáli olimpián pedig Heckó-Lobova Nyina aranyérmes lett. A beregszászi női kézilabda-csapat az 1978-1980-as években a Szovjetunió kézilabda-bajnokságának legfelső ligájában játszott, vagyis a lehető legnagyobb sportsikert érték el területünkön (Fedák, 1980a:4). Fedák (1981) így fogalmaz a kézilabdáról: „... a kézilabdásport fejlődésének csúcsára éppen az utóbbi években jutott, s ez a sportág ma az egyik legnépszerűbb és legtömegesebb...” (Fedák, 1981.02.03.:4).

Fedák László (1985) a Vörös Zászlón kívül a Kárpáti Kalendáriumban megjelent cikkében is több sportágat megemlíti, valamint annak sikeres sportolóit. Kitér arra, hogy senki sem gondolta volna, hogy a Szovjetunió legfiatalabb és egyik legkisebb területe számos köztársasági, országos, olimpiai és világbajnokot fog adni a szovjet sportnak, valamint az utóbbi években Kárpátalján a kézilabda a legeredményesebb sportágak közé tartozik.

Külön megemlíti a beregszászi női kézilabda sportot, mint a kézilabda fellegetvárát, amely az ottani konzervgyárban alakult meg az akkori igazgató Mándi Artúr és Walla György sportoktatójának köszönhetően. Rövid időn belül ez a csapat érdemes nemzetközi sportmestereket (Hecko-Lobova Nyina, Zagyiraka Ludmilla), tucatnyi szovjet sportmestert nevelt ki, akik valamennyien többszörös köztársasági bajnokok, többszörös válogatottak lettek (Fedák, 1984:110-116).

3.1 Sportélet Beregszászban

Ahhoz, hogy Beregszász vonatkozásában megértsük a sportélet fejlődését, fontos tudnunk, hogy a szovjet testnevelési mozgalom hatására több, mint 43 millió sportoló volt aktív és eredményes a szovjet érában, akik közül sokan világ- és olimpiai bajnokok, valamint Európa-bajnokok lettek. A kárpátontúli sportolók is nagy létszámban voltak jelen, kétszázharminc ezren, akiknek városaiban és falvaiban rendelkezésre állt 12 stadion, 250 labdarúgó-, 1100 röplabda-, 450 kosárlabdapálya, továbbá több, mint 50 tornaterem és egyéb sportlétesítmények (Braun, 1965:112-113).

1946-ban mindössze csak egy futballpálya és két tornaterem volt a beregszászi sportolni vágyók számára, viszont 1966-ra már a város rendelkezett két stadionnal, hat komplex sportpályával, négy tornateremmel, negyvennégy kosár- és röplabdapályával, valamint tenispályával is (Bjelouszov, Baleha, Ballja, 1969:128).

1966. október 14-én Ukrajna Kommunista Pártjának Központi Bizottsága és a Szovjetunió Minisztereinek Tanácsa rendeletet adott ki a testnevelés és sport fejlesztéséről, tömegesítéséről a Szovjetunióban (Rizak, Andrusz, Boldizsar, 2003:318).

Ennek köszönhetően a szovjet éraban többek között a beregszásziak is korlátlan lehetőséghez jutottak a testnevelés és sport fejlesztése terén. A beregszászi útikönyv szerint 1983-ban a városban két stadion és több tucat sporttér állt a rendelkezésre, továbbá valamennyi középiskola tornateremmel is rendelkezett. A gyermek – ifjúsági sportiskola 1958-ban nyílt meg, amely sok tehetséges sportolót nevelt a sportolni vágyókból. Az 1980-as évek elején a kerületben „két nemzetközi rangsorolású sportmestert, 12 sportmestert, 36 sportmester jelöltet, 218 első rangsorolású és több mint 36000 tömegrangsorolású sportolót készítettek fel.” (Uhljaj, Piszanec, Csanadi, 1983:76-77).

Az 1970-es évek végén és 1980-as évek elején Beregszász, az alig 26 ezres lakosával példaértékű női kézilabda csapattal rendelkezett. A csapat tagjai akkor a Szovjetunió legfelső bajnokságában játszottak és olyan nagyvárosok női csapataival mérték össze erejüket, mint milliós lélekszámú Moszkva, Harkov, Kijev és Zaporizsja. Számos egykori csapattag még ma is Beregszászban él, többek között Hecko Nyina is, aki tagja volt az olimpiai aranyérmet nyert szovjet válogatottnak.

A Sidney 2000 nevű kézilabdacsapat sportolói többnyire sikeresen részt vettek azokon a tornákon, melyeket a kárpátaljai városok kézilabdacsapatai számára rendeztek.

A Csillag nevű beregszászi labdarúgó csapat a járási bajnokságban szerepelt, viszont 2007-ben Beregvidék néven szerveződött egy nála ütőképesebb csapat. A Legenda ifjúsági sportklubban nevelkednek a jövő tehetséges labdarúgói.

Az 1980-as évek vége felé Beregszász sportegyesületeiben megszűntek az ökölvívó szakosztályok. A 2000-res évek elején létrejött a KOSZA sportklub, melynek jóvoltából a korábbi hagyományok újjáéledhettek, miszerint az ökölvívó teremben tapasztalt trénerek mellett edzettek a fiatalok hétről hétre egyre többen. Mindezeknek meg lett az eredménye, mivel az itteni fiatal sportolók évről évre sikert sikerre halmozva szerepeltek a Beregszászon, Ungváron és Munkácson megrendezett bokszt gálákon.

A kézilabdán, labdarúgáson és ökölvíváson kívül városunkban tenisz klub is működik és karate-oktatás is. A városi aktív természetkedvelő polgárai létrehozták az Irbisz nevű turisztikai klubot, melynek tagjai hétvége a Kárpátok hegyeinek turista ösvényeit járják. A 2000-re évek elején alakult Mustang lovasklub versenyzői jó néhány hazai magas rangú versenyen nyertek el dobogós helyezést. A Kárpátalja sportbázis jegyében a labdarúgás, asztalitenisz, birkózás és gimnasztika szakkör is működik. A város sportiskolájában pedig kézilabda, kosárlabda és labdarúgás szakkör működik a fiatalok számára (Kovács, 2007:48).

3.1.1 A Beregszászi Gyermek- és Ifjúsági Sportiskola története

A beregszászi kézilabda sport szép hagyományokkal rendelkezik. Ezt állapíthatjuk meg, ha visszatekintünk a sportág múltjának, mint egy öt és fél évtizedére.

A Beregszászi Gyermek Sportiskola 1958-ban nyílt meg, amely sok tehetséges sportolót nevelt a sportolni vágyókból. Érdekességként megemlítendő, hogy korábban, 1949-ben Ungváron is megnyitottak egy speciális sportkomplexumot az ottani gyermek és sportiskola számára, amely mindennel rendelkezett a fizikai fejlődés szempontjából (Hrancsak, Paljok, 1973:260). A Beregszászi Gyermek Sportiskolában különböző csoportok működtek benne, ahol kézilabdázást, sporttornát, kötöttfogású birkózást, úszást és lövészetet is tanulhattak a sportolni vágyók. Mittelman Ignác, a Kárpátalja (Zakarpattyje) Sportkomplexum igazgatója, aki kiváló szervező és sportoktató, nagy figyelemmel kíséri a sportolók nevelését (Uhljaj, Piszanec, Csanadi, 1983:76-77). A kézilabda újjászületése az 1950-es évek végén, 1960-as évek elején volt, amikor is a Beregszászi Gyermek Sportiskola, ezen belül Zupkó József edző munkája által kezdett nagyon népszerűvé válni a kézilabda. 1964-ben kilenc kézilabda szakosztály működött már a sportiskolában, ekkor összesen 146 gyermeket foglalt magába. Közülük a 14 éves korosztályig 60 gyermek volt összesen. Mind a 146 taggal öt kézilabdaedző foglalkozott, akik testnevelésből felsőfokú végzettséggel rendelkeztek (Haborec,2009:18-20).

Szinte már hagyománnyá vált, hogy a Zupkó József által vezetett kézilabda szakosztály változatlanul területi bajnokok lettek. Az 1969-es köztársasági versenyeken Kijev után a másodikok lettek. A legjobb játékosok közé tartozott Háda Veléria és Katalin, Tyahur Gizella és Gleba Anna, aki az ukrán iskolásválogatott csapatkapitánya és a felnőttek köztársasági válogatottjának tagja volt, együtt játszott Zinaida Turcsinával, Lidia Sevcsenkóval és Ludmilla Babrusszal (Braun, 1969: 65).

A 70-80-as évek beregszászi női kézilabda csapata, legyen az „Spartak”, „Kolosz” vagy „Baktyanka”, amely Szovjetunió agráripari sportegyesületeinek többszörös országos bajnokai, aranyérmesei voltak, amely csapat számos szovjet válogatott játékost adott, akik európai versenyeken, olimpián öregbítették Beregszász jó hírnevét, nem lehet szó nélkül elmenni. A város kézilabdás emlékei között kutatván a Beregszászi Gyermek Sportiskola (Берегівська ДітячаСпортивна Школа) helyét és szerepét keresve, talán nem tévedés azt állítani, hogy a sikerek egyik meghatározó tényezője a sportiskolában folytatott oktató és nevelőmunka volt.

A kollektívában egyre több kiváló edző és testnevelő tanár dolgozott, mint: Hunyadi László, Komári Pál - atlétika edző, Gmitra Mátyás, Kanizsai Zoltán- birkózó edző, Kovács

Attila – ökölvívó edző, Kotorá István, Barát István, Sass Ottó - futball edzők, Hunyadi Tereza, Antal Emil- gimnasztika edzők, Zupkó József, Göbös Borisz, Tenyák János, Pender Ferenc, - kézilabdaedzők.

A Kiss Szabolcs vezette leány röplabda csapat megyei második, Hunyadi László, Komári Pál tanítványai az atlétikai számokban lettek sikeresek, mint például Cikajló István, Pervuznik Nagyzezsda, akik bekerültek a megyei válogatott atlétái közzé, Barát István ifjúsági futballistái megyei bajnokok lettek, Hunyadi Terézia tornászai országos selejtezőkön vettek részt, Gmitra Mátyás birkózói nemzetközi versenyeken álltak helyt, Kovács „Öcsi” bácsi bokszoói megyei bajnokok lettek, viszont a legnagyobb sikereket a leány kézilabda csapatok hozták a sportiskolának. A Zupkó József vezette kézilabda szakosztály edzői egyre másra aratták a sikereket. Az iskolások megyei bajnokságában a bajnoki cím elnyerése után, a kárpátaljai válogatott játékosainak zöme a beregszászi sportiskola növendékei voltak. A válogatott csapat pedig a köztársasági iskolások bajnokságában képviselhették Kárpátalját. 1968-1974 közötti időszakban a leányiskolás válogatott az ukrainai kézilabda szpartakiádé „örökös” másodikjai voltak, a kijevi válogatott mögött. A sikeres bemutatkozás azt eredményezte, hogy az ukrán (köztársasági) válogatottba meghívást kaptak a beregszászi sportiskola tanítványai, kézilabdázói is, mint: Tyahur Gizella, Háda Katalin, Gleba Anna, Háda Valéria, Zagyraka Ludmilla, Lobova Nyina, Szaitova Raisza.

A beregszászi sportiskola rendszerváltás előtti leány kézilabda sikerei, kis városunk hihetetlen eredményei többnyire Zupkó József, Göbös Borisz, Romadan Anatolij, Gorskov Valerij munkáját dicsérik. Kitűnő edzői kollektívát alkottak, nagyszerű kézilabdázókat neveltek.

Balogh Irén (1998) írt egy cikket a Beregszászi Sportiskola fennállásának negyvenedik évfordulójára, amelyben a sportiskola egykori igazgatóival beszélgetett a kezdetekről, a megalakulásról, 1958. április 1-jei kezdettel, ugyanis ezen a napon jött a járási közoktatási osztály akkori vezetőjének a parancsa, hogy a városi iskolák bázisán létre kell hozni a Beregszászi Gyermekek- és Ifjúsági Sportiskolát. Az indulástól 1966-ig Rozgonyi Mihály volt az iskola igazgatója, aki megalapozta ezt a kezdeti időszakot. Rozgonyi (1998) visszaemlékezése szerint: *„A lehetőség a sportiskola megnyitására már korábban megvolt a Beregszászi járásban... Csak a személyi feltételek hiányoztak. 1955-ben végeztem el a Lembergi Testnevelési Főiskolát, s a Nagyszőlősi Középközpontban voltam tornatanár, amikor mindössze 25 évesen rábeszéltek, vállaljam el Beregszászban az igazgatói tisztséget. Belementem, s attól kezdve számítódik a sportiskola fennállása.”*

A megalakult intézményben először a legnépszerűbb helyen az atlétika szerepelt, ezen szakosztály elvégzése után innen kerültek ki a sportiskola első edzői. A sportiskola működését

a járási testnevelési és sportbizottság a közoktatási osztállyal közösen ellenőrizte. Az iskolában tanított sportágak megfeleltek a megyei spartakiádon szereplő sportágaknak, úgy, mint a könnyűatlétika, röplabda, kosárlabda, labdarúgás, asztalitenisz, kerékpár, szertorna, majd a kézilabda is. Az első nyolc év alatt szervezték meg Beregújfalu mellett a sportiskola diákjai számára az első nyári sporttábort.

A Beregszászi Gyermekek- és Ifjúsági Sportiskola következő igazgatója Kiss Szabolcs volt 1966-tól 1984-ig. Kiss Szabolcs (1998) így emlékszik vissza erre az időszakra: *„Az egyetem befejezése után, 1959-ben a főiskolán maradtam, s a megyei röplabdacsapat edzőjeként dolgoztam, ezt hagytam ott 1966-ban, amikor hazahívtak a sportiskola élére... Nagyszerű edzői gárda dolgozott akkor az iskolában: Kovács Attila, Komári Pál, Hunyadi László és felesége, Zupkó József, Pender Ferenc és mások, de még mindig másodállásban. Akkor váltást kezdeményeztünk: úgy véltük, eredményesebb lesz az edzői munka, ha főállásban foglalkoztatjuk az embereket.”*

A sportiskolának lett ezután egy újabb edzője, Tenyák János Técsőről, aki neves kézilabdaedző hírében állt. Ekkor a sportiskola, mondhatni virágkorát élte, ugyanis a beregszásziakkal még Kijevben is számoltak. Kiemelkedő eredményeket értek el az itteni ifjú sportolók, például sportgimnasztikából általában mindig a megyei versenyek első helyezettjei lettek.

A nyári sporttáboroztatásra a sportiskola igazgatósága Balazséron egykor edzőtábort létesített, ami 1998-ra sajnos (a cikk írásának idején) romhalmazzá vált. A sportiskola történetében mindig gond volt az anyagiak megteremtése. Ezt onnan láthatjuk, hogy a sportiskola első saját terme az egykori járási művelődési otthon volt. Majd a Kárpátalja Sportcsarnok (Sportkomplex) épült fel a sportiskola bázisaként, ahol maguk az edzők közmunkával építették fel a Sportcsarnok melletti kézilabdapályát, hogy nyáron a szabadban tarthassák az edzéseket. 1993-ban az egykori Oroszlán szállóban berendezett sportterem átkerült a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színház hatáskörében, így a sportiskolának nem volt már sportterme és a Kárpátalja Sportcsarnok sem lett a sportiskola bázislétesítménye. Balogh (1998) cikke szerint 1998-ban a Sportkomplex létesítménye a Kalász ÖSE köztársasági szervezetének a tulajdonában állt és a síakrobatika olimpiai bázislétesítményeként funkcionált. Végül a Beregszászi Gyermekek- és Ifjúsági Sportiskola bérlő lett a Sportkomplexben, ami annyit jelentett, hogy havi 350 hrvnyia bérleti díj fejében hetente négy alaklommal tarthattak itt edzést (Balogh, 1998.04.02.:3).

A sportiskola női kézilabdacsapata legendás és közismert volt, mivel a 70-es évektől a 80-as évek végéig virágkorát élte. A Szovjetunió felső ligájában szerepeltek, a csapat legjobbjai pedig világbajnokok lettek, illetve az olimpiai válogatott tagjaként nyertek olimpiát és

világbajnoki ezüstöt kézilabdában. Mindez Zupkó József edző érdemei voltak, aki az 1960-as években került a sportiskola edzői közé és képes volt annyira motiválni a csapattagokat, hogy a legjobbat hozzák ki magukból az imént említett kiemelkedő eredményeket elérve. 1984-től már Kiss Szabolcs volt a női kézilabdacsapat edzője, aki által ugyanazon az éven először és utoljára megnyerték az ukrán bajnokságot (Balogh, 1998:3).

1998-ban Komári Pál volt a Beregszászi Gyermekek- és Ifjúsági Sportiskola igazgatója, aki a megalakulás idején 1958-ban a sportiskola atlétika szakosztály egyik tanulója volt. Az ő vezetése alatt még jobban megsínylette a sportiskola a nehéz anyagi helyzet miatt, mert egyre kevesebb pénz jutott a sportra. A további jó eredmények ellenére megesett olyan helyzet is, hogy a szülőnek kellett finanszíroznia gyermeke kiutazását a versenyekre és megvennie a sportszereket. Viszont kézilabdásportban még mindig (1998) verhetetlenek a beregszásziak, mivel Soszták Szergej és Sütő Katalin edzők tanítványai a megyei versenyeken mindig szép eredményeket érnek el. 1997-ben Soszták Szergej edző tanítványa Rebec Jaroszlav a világbajnokságon második helyen szerepelt az ukrán junior válogatott tagjaként, viszont nehéz ennél jobb eredményeket elérni, hogyha egyre kevesebb a költségvetési pénz a sportra és nincsenek szponzorok, akik támogatni tudják a sportolókat. Megtették a lépéseket annak érdekében, hogy a sportiskola egy sportklub mellett működjön, ezáltal a klub tehetősszponzorai támogatni tudnák a sportiskolát. A sportklub megalakulásának kezdeményezését az Egerben élő Kiss Szabolcs kezdeményezte, a sportklub elnöki tisztségét pedig Hecko-Lobova Nyina olimpiai kézilabda bajnoknő vállalta magára. Elérték, hogy a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei bajnokságon induljon a beregszászi női (edzőjük Gorskov Valerij) és férfi (Soszták Szergej) kézilabda csapat. Még 1998-ban is sportbázis nélkül működött a sportiskola, mert amit létrehozta mindig elvették tőlük, viszont ezidőben is 300-400 sportiskolást foglalkoztattak (Balogh, 1998:3).

Egyik hipotézisemben feltételeztem, hogy a rendszerváltás nagy változást hozott nemcsak az ország gazdasági, politikai és társadalmi életében, hanem egyértelműen összefüggésbe hozható a beregszászi kézilabda sportsikereinek gyengülésével is. Feltételezésem több forrásra hivatkozva is bebizonyosodott, mert míg 1961-ben az SZKP programtervezete előírta az összes iskolákban a tornatermek berendezését, sporttermek létesítését és a sportiskolák hálózatának kibővítését az edzett ifjúság és sport fejlesztése érdekében (Tereskó, 1961:4), addig 1992-re már a szovjet éra elmúltával Beregszásznak nincs női kézilabda csapata, csak férfi. A vezető edzőjünkkel, Gorskov Valerijjal (1992) készített interjúból megtudhatjuk, hogy nem volt pénzük ahhoz, hogy a csapat tovább menjen a bajnokságon, eddig saját maguk állták a kiadásokat, de már ez meghaladta az erejüket, s emiatt kérte a vállalatok, szervezetek támogatását az összeg összegyűjtésére. Gorskov (1992) ebben az

interjúban így véleményezte a női kézilabdacsapatot: „*A női csapattal más volt a helyzet: az utóbbi időben alig akadt benne beregszászi játékos. Idegeneket pedig bonyolult itt tartani, meg sokba is kerülnek. Ott az volt a tendencia, hogy utánpótlást hol Vorosilovgrádból, hol Taskentből hoztak...*” (Balogh, 1992:4). 1993-ban pedig Tóth Géza (1993:2), a Beregszászi Gyermek- és Ifjúsági Sportiskola akkori igazgatója a sikerek mellett szintén anyagi segítséget, támogatást kért, elsősorban a járás vezetőitől, mivel nyugtalanította a sportiskola anyagi bázisa, s az, hogy lényegében nem volt se termük az edzésekhez, se pénzük, hogy kibéreljék a sportcsarnokot (Tóth,1993:2).

3.1.2 A Kárpátalja Sportcsarnok (Sportkomplex) története

A Kárpáti Kalendárium 1972-es évjáratából megtudhatjuk, hogy hozzákezdtek a beregszászi sportkomplexum építéséhez, ahol tervben volt a 48×18 méteres nagyterem és néhány kisebb sportterem létrehozása, továbbá egy 50 méteres fedett lőtér és egy 50×21 méteres kinti uszoda is, amelybe majd egy benti fedett helyiségből lehet majd kiúszni (Sportcsarnok, uszoda, stadion, 1971: 74).

Épül a minden sportigényt kielégítő beregszászi sportkomplexum, amely 1972-ben kerül átadásra. A főépületben fog helyet kapni a nehézatlétkai terem és a tornaterem, amely majd kosár-, kézi- és röplabdamerkőzések szolgálatára fog állni. Az emeleten pedig a könnyűatlétkai sportolók edzhetnek. A mellékszárny alagsorában korszerű, a követelményeknek megfelelő 100 méter hosszú céllövölde is a szolgálatunkra fog állni. Felül pedig az öltözők, zuhanyzók, adminisztrációs irodák és a szakosztályok irodái lesznek elhelyezve. A női és férfi zuhanyzókból egy előszobán keresztül, továbbá egy alagútszerű átjárón át juthatunk majd az 50×25 méteres termálvizes úszómedencébe (Bógosh, 1972:3).

A Kárpátalja (Zakarpatyje) Sportkomplexum néven emlegetett sportlétesítményt a Sevcenko utca északi irányában haladva közelíthetjük meg, amelynek Mittelman Ignác sportoktató volt az igazgatója az 1980-as évek környékén. A Sportkomplexum volt a város sportéletének a központja, amelyet a város társadalmi összefogásával építettek meg. Az SZSZKSZ megalakulásának 50. évfordulója alkalmával nyitották meg a sportlétesítményt, amely a Kárpátontúli területen az egyik legnagyobb. A legnagyobb terme legalkalmasabb a kézilabdára, továbbá külön helyiségek vannak a súlyemelők, birkózók, tornászok és lövészek számára is. A létesítményhez hozzátartozik a termálvizes úszómedence is, amely a sportolók rendelkezésére áll. A komplexum mellett szálloda, szauna és egészségügyi rehabilitációs központ is működik. Szívesen látogatták a sportkomplexumot az ország bajnokai és a kijevei Spartak női kézilabda csapat is. Az SZSZKSZ női kézilabda- és úszóválogatottja, valamint

CSZKA férfi kézilabda válogatott és a könnyűatlétikai csapata is itt tartotta edzéseit a moszkvai olimpia előtt (Uhljaj, Piszanec, Csanadi, 1983:76-77).

Mittelman Ignác (1977), a sportkomplexum igazgatójának cikkéből megtudhatjuk, hogy a kedvező feltételek által a kézilabda, vízilabda és az úszás olimpiai felkészülési bázisává nyilvánították a sportcsarnokot, ahol már több, mint 160 országos és köztársasági versenyt rendeztek. Többek között itt került megrendezésre az országos ifjúsági férfi és női asztalitenisz-bajnokság, a szakszervezetek önkéntes sportegyesületének országos dámajáték-bajnoksága és a köztársasági súlyemelők versenye is. 1977-es évet írunk, ekkor a Sportkomplexumban két sportiskola is működött: az egyik a kerületi közoktatási osztály sportiskolája, amely utánpótlást ad a beregszászi kézilabda csapatnak, a másik pedig a Kalász ÖSE kerületi tanácsának a sportiskolája. Visszatérve a kézilabdázókra, akik kiemelkedő eredményeket értek el Zupkó József és Fehér László edzők mivoltából. A tornaszakosztály is említésre méltó, hiszen a területi válogatottba majdnem mindenki Hunyadi Terézia és Antal Emil edzők jóvoltából jutott oda. A Kalász ÖSE sportiskolából pedig Gimitra Mátyás, a birkózás edzőjének a tanítványai a területi válogatott tagjai között vannak.

Egyetlen sportmester sem volt a sportcsarnok megnyitása előtt kerületünkben, azóta viszont van kettő nemzetközi sportmesterünk, három szovjet sportmesterünk, közel kilencven sportmester jelöltünk és első osztályú sportolónk is van. Ezen felül a további fejlesztésekre koncentráltak, 1978-ra új termálvizet adó kút fúrását tervezték, valamint a száznyolcvan férőhelyes sportszálló befejezését (Mittelman,1977:4).

3.2 A kezdet

Már 1909-ben Harkovban Eduard Francovics hozta be elsőként a Harkovi gimnáziumba a hazenát, jelentős szerepe volt abban, hogy az akkori Szovjetunióban gyökeret verjen a kézilabda. Kárpátalja az 1920-as évektől ismerkedik meg a kézilabdával. 1924-ben az ungvári gimnazisták a csehekkel játszottak barátságos meccseket. Az 1930-as években a kézilabdát a röplabda, asztalitenisz és futball kiszorította, újra az 1950-es évektől lett népszerű a kézilabda. Számos iskolai szpartakiádon eredményesen szerepelt Gleba Anna, Zagyiraka Ludmilla, Tyahur Gizella, Lobova Nyina és sokan mások az iskolai kézilabdacsapatból (Fedak, 1994:60-61).

A kézilabda Kárpátalján újra népszerűvé vált Petenykiv Sztepán és Miron testvérek által, valamint Tenyák János, Zupkó József és Kiss Szabolcs közreműködésével. Már 1970-ben a kárpátaljai kézilabda történetében először a beregszászi női kézilabda csapat tagjai Zupkó József edző vezetésével a Szovjetunió bajnokaivá váltak. 1972-ben elnyerték a versenyzés

jogát az „A” osztályú bajnokságon, majd 1977-ben már a felső ligában játszottak (Poljak, Trifan, 2007:13-14).

1973-ban Gleba Anna és Zagyraka Ludmilla országos bajnokságot nyert. Az előbbi információt megerősítve az 1974-es Kárpáti Kalendáriumban is olvashatjuk, hogy a Beregszászi Konzervgyár női kézilabdacsapata kiemelkedően szerepelt az országos A-osztályú bajnokság első csoportjában. 1973 nyarán pedig beregszászi csapat a háromszoros világbajnok kijevi Szpartakkal edzett Kárpátontúlon (Braun, 1973: 84).

Beregszász városában a kézilabda az egyik legnépszerűbb sportág - írja Riskó 1972-ben. A kézilabda csak akkor kezdett elterjedni területünkön, amikor Zupkó József, - aki ezelőtt kosárlabdázó volt, hozzálátott az első beregszászi kézilabda csapat megszervezéséhez. A célcsoport a fiatalság volt, ezen belül az 5-6. osztályos leányok. Köztük Zagyraka Ludmilla is ötödikes volt, amikor a csapatba került. Már az 1972-es országos kijevi szpartakiádról bajnoki aranyéremmel tért haza. A sok munka és szorgalom meghozta a sikereket, már 1967-ben a kijevi köztársasági tornán csak egy győzelmet szereztek, viszont az elkövetkezendő ukrainai bajnokságon negyedikek lettek. 1969-ben ugyanezen a tornán, már a kijevi Szpartak után másodikok lettek (Riskó, 1972:4).

Az 1975-ös Kárpáti Kalendáriumban ismét megemlítődik Gleba Anna és Zagyraka Ludmilla neve, akik országos szinten arattak győzelmeket és meghívást kaptak a szovjet utánpótlás-válogatottba (Braun, 1974:90).

1969 legjobb kézilabdázó női között emlegették Gleba Annát a szovjet érában, ugyanis meghívták az országos válogatottba Turcsina (1968-ban a világ legjobbjának minősítették) helyett irányítónak, ahol akkoriban LazarGurevics volt az edző. Zupkó ekképp vélekedett róla: „Meggyőződésem, hogy világklasszis lesz belőle.”, viszont nem vállalta el ezt a szerepkört, inkább ragaszkodva szülővárosához folytatta továbbra is eredményesen a kézilabdát a sikerrel kikövezett úton (Braun, 1969: 65,91).

3.3 „Egy fecske csinál nyarat!”

A kezdetek a múlt század hatvanas éveihöz nyúlnak vissza, amikor a Lembergi Testnevelési Egyetem elvégzése után a sportiskola igazgatójánál, Kiss Szabolcs úrnál, megjelent edzői munkára egy frissen diplomázott fiatalember, Zupkó József. Ennek a kiemelkedő tudású pedagógusnak a munkája nyomán indult meg, egy korszakot meghatározó, sportiskolás kézilabdázó képzés Beregszászban.

A Beregszászi 1. és 6. számú iskola tornaterme lett az első „bázisiskola”, valamint a két stadion agyagos talajú kézilabda pályája. Nagyon sok tehetséges gyerek szerette meg és

művelte később magasabb szinten a kézilabdát. Az iskolai testnevelő tanárok segítették az első "toborzások" megszervezésében és lebonyolításában, valamint a sportszakmai és edzői munkában. Már a kezdetekkor sikerült több tehetséges fiatalra rálelnie Zupkó Józsefnek és segítőknek.

1965 szeptemberében, az első edzéseken 20-25 kézilabdázni vágyó leány jelent meg különböző iskolákból.

Háda Valéria visszemlékezése Zupkó Józsefről: *„Az edzőnk egy kitűnő edző volt, aki nem lesz még egy olyan Beregszászban, mint ő volt, mert szerette a gyerekeket és tudott velük foglalkozni és nagy sikert értünk el vele.”*

Háda Katalin így emlékezett vissza az edzőről: *„Mikor idejött a tréner, a Zupkó szedett össze minket, járt az iskolákba, ukrán, magyar, orosz iskolába is. Sokan voltak. Volt, akinek nem tetszett meg a kézilabda, ők elmentek. Mind, aki itt van (a találkozón, ahol épp beszélgettünk) most megmaradtunk és akkor kezdődött itten a kézilabda. Addig nem volt, talán 1965 vagy 1966... Nem tudom biztosan megmondani, régen volt. Mi nagyon szerettük ezt a játékot. Igyekeztünk, dolgoztunk, a tréner is minket mindig tanított, hogy jobban csináljuk és arra emlékszem, hogy még talán vagy 1967-ben, mert már 1968-ban bevégeztem az iskolát, de talán emlékszem, hogy a tréner azt mondta, hogy: „lányok... emlékezzetek, amit mondok mostan, eljön az idő, hogy mi a kijevi Szpartakot megverjük!” Mi igyekeztünk, játszottunk, szerettük...”*

Mi volt Zupkó József korszakos sikereinek titka? Két fontos dolgot senki sem vitathat el Tibi bácsitól (így hívta az édesanyja): az egyik a magas szintű pedagógiai, szakmai tudása és sportágának szeretete, míg a másik a példamutató és példaadó emberi tisztasága és tisztessége. Így válhatott évtizedek áldozatos munkáját követően Zupkó József a beregszászi testnevelő tanárok és edzők generációinak példaképévé, követendő eszményévé. A másik fontos tulajdonsága: a pontossága és precizitása. Az edzéseken, főleg versenyeken, megkövetelte, a teljes energiával való odaadást, ha kellett, akkor hangosan, erélyesen, de a beszédében mindig volt valami különös szeretet és tisztelet a gyerekek iránt, akiket arra nevelt, hogy sportolni csak elkötelezetten és hittel érdemes.

Fuscics (2010:17) munkájában olvastam Zupkó József interjút, - melyet B. Габровець könyvéből hivatkozott, - ahol elmesélte hogyan lett kosárlabda edzőből kézilabda edző: *„Lehet, hogy én lettem volna is a kosárlabda csapat edzője a főiskola után Alma-Atába helyeztek, ahol Kazahokat kellett tanítanom a kosárlabda fortélyaira. Viszont én nem utaztam el, úgy döntöttem itthon maradok. A kézilabda már a főiskolán, már a felsőoktatási intézményben is érdekelt, ezért a Beregszászi Gyermek- és Ifjúsági Sportiskolában előbb edzője voltam a kézilabda és kosárlabda csapatnak, ahol kizárólag fiatalokat edzettem. Csak*

úgy hozta a sors, hogy az én kosárlabdázóim az egyik rangos versenyen az utolsó helyen végeztek és attól kezdve kezdtem el kizárólag a kézilabdával foglalkozni. Na és persze a lányokedzésével. Ebbenalépésben az iskola közrejátszott, hogy abban az időben a kerületnek 110 kézilabda csapata volt. Ebben a sportágban játszottak úgy fiúk, mint lányok 4-10 osztályig terjedően. Majdnem minden iskolában és csapatban megfordultam. A legígéretesebbeket magamhoz hívtam”.

Két évtizednyi eredményes munka valamennyi összetevőjét felsorolni lehetetlen, összegzésként azonban elmondható, hogy mindazok, akik részesei voltak e korszaknak, megteremtették a beregszászi kézilabdázás későbbi sikereinek alapjait. A város női kézilabdás történetének sikerkorszaka 1970-ben vette kezdetét és öt év múlva Beregszász lett Kárpátalja kézilabdázás fellegvára. Igény lett az utánpótlásra, a fiatal tehetséges kézilabdázók sokaságára. Jöttek a II. osztályos országos versenyek, ahol a női kézilabda csapat egyre – másra aratta a sikereket, míg 1975-ben sikerült Szovjetunió felső ligájába való bekerülés.

„Tibi bácsi” egykori tanítványai az életben javarészt megállták és megállják a helyüket. Fuscics (2010:17) munkájában olvastam Zupkó József interjút, melyet B. Габровець könyvéből hivatkozott: *„Egy ideális kézilabdázónak rendelkeznie kell: fizikai tulajdonságokkal, istenadta tehetséggel a játékhoz, lelki erővel és megtanulni elsőnek lenni. Hát ilyenek voltak Tyahur Gizella, Gleba Anna, Natália Mitrjuk, Ludmilla Zagyiraka, és sokan mások, ők mind személyiségek, ahogy a sportban, úgy az életben is. A nehéz helyzetekben mindig odaadóak maradtak a klubhoz, habár sokukat meghívták a köztársaság fővárosába ill. Moszkvai klubokba. Mind örömmel dolgoztak, nem ismerve a lehetetlent, mert csak ilyen módon lehet valamit elérni a nagysportban.”*

A beregszászi kézilabda sport szomorú pillanata volt, amikor 1989-ben hosszú agonizálást követően "kimúlt" a Beregszászi „Baktyanka”, majd feltámadt „Ungvári Kárpáti” néven. 1980-ban az ő edzése alatt a Baktyanka 3. lett a szovjet kupában, 1989-ben pedig nem ment tovább a Kárpátihoz, hanem inkább tovább dolgozott a beregszászi sportiskolában. 1996 környékén áttelepült Magyarországra. 2004-ben kitüntetést kapott a beregszászi régióban elért kimagasló munkájáért (Hadzseha, Timcsak, 2015: 142-144).

Pelléné Lizák Klára így emlékezett vissza Zupkó Józsefről az interjúnk során: *„Csak kellemes emlékeim vannak. Annyi csínytevésünk volt... azok nagyon szép évek voltak. Ebből táplálkozunk, ez van nekünk. Itt tanultunk meg mindent, a pontosságot, a kitartást. Különösen a kitartást, hogy soha ne adjuk fel... tehát nincs lehetetlen, mindent el tudunk érni, ha az ember akarja, mindent el tud érni. És ez mai napig is így...”. 2006-ban hunyt el, 65 éves korában, élete és munkássága számtalan ember életét befolyásolta és megváltoztatta, tanítványainak „kincset adott” és történelmet írt, melyet feltétlen meg kell ismernie az*

elkövetkezendő generációknak, ugyanis ő a bizonyítéka annak, hogy „egy fecske csinál nyarat”.

Immáron 2013 óta minden évben megrendezésre kerül Beregszászban a Zupkó József nevét viselő kézilabda emléktorna, melyet a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervez meg. A rendezvény célja elsősorban a neves és érdemes edző előtti tisztelgés és a kézilabda népszerűsítése, tehetségek felkutatása, valamint a kézilabdában tehetségeseknek való versenylehetőség biztosítása, ahol egyaránt jelentkezhettek megmérettetésre általános és középiskolás fiú- és lánycsapatok, valamint 17 éves korig a sportiskolák diákjai („GENIUS” Jótékonyági Alapítvány, 2019).

Reménykedjünk, hogy Beregszászban visszaáll a „régí rend”, vagyis a beregszászi edzők és sportolók előtt újra megnyílik az út, hogy Beregszászban válhassanak élvonalbeli sportolókká, netán válogatott játékosokká, úgy ahogyan az elődeiknek is megadatott.

3.3.1 A Beregszászi Szpartak

A Beregszászi Szpartakot legkorábban 1946-ban említi a Vörös Zászló című folyóirat akkor még „Spárták” néven, amikor is a beregszászi Verehovina – sportegyesület megváltoztatja a nevét „Spárták”-ra (Skeba, 1946:2).

Az 1950-es újságcikkben a sportélet fejlődéséről olvashatunk, ahol megemlítik, hogy Beregszász ipari munkásai 1947-ben megalapították a „Spárták” sportegyesületüket, amelynek labdarúgócsapata területi II. osztályú bajnokságba került még 1947-ben. A „Spárták» kitartó edzésekkel és a dolgozók aktív támogatásával egyre feljebb küzdötte magát ranglétrán. Csapatuk 1949-ben a területi másodosztályú bajnokság élére került és bejutott a területi bajnokság első osztályába. 1950-ben már az első osztályú területi bajnokságban szerezték dicsőséget körzetünk sportolójának (Svéd, 1950:3).

1948-ban a Beregszászi „Spárták” sportegyesületben a labdarúgás mellett újonnan bokszt és birkózó szakosztály is létesült. Heti három edzés volt megtartva Hamar Ferenc többszörös bokszbajnok vezetésével (Kroh, 1948:2).

1966 októberében volt az első köztársasági verseny a „Szpartak” egyesület színeiben a beregszászi „Kooperátor” stadionban neves ukrán csapatokkal, mint: a kijevi „Szpartak”. A csapat játékosai első alkalommal járnak Beregszászban. A beregszászi „Szpartak” női kézilabda csapat második lett a kijevi csapat mögött. A női csapat első bemutatkozása, ahol többnyire a sportiskola növendékei képviselték a csapatot, mint például: Griga Mária, Gnidenkó Olga, Háda Katalin, Tyahur Gizella, Indik Olekszandra, Gleba Anna, Háda Valéria,

Szakadinec Szvetlána, Arbuzova Larissza, Molnár Judit és Berger Angéla (Svéd, 1966.10.18., Risko, 1966:4).

Munkácson a területi kézilabda bajnokság övezeti versenyén a Konzervgyár női csapata legyőzte ellenfeleit, ezáltal ők fogják képviselni Kárpánton túl színeit a kijevei döntőmérkőzéseken – írta Komári (1968:4), a kerületi sportszövetség instruktora.

3.3.2 A Beregszászi Kalász

Beregszász városában nagy népszerűségnek örvend a labdarúgás mellett a kézilabda is – olvashatjuk az 1983-as Beregszászról szóló útikönyvben. Ekkor a „Kolosz” néven említett (magyarítva „Kalász”) női kézilabdacsapat az SZSZKSZ bajnokságának az első csoportjában szerepelt. Az országos válogatott számára a csapat több tehetséggel bíró kézilabdázóját készítette fel az USZSZK érdemes edzője – Zupkó József. Köztük volt Zagyriraka Ludmilla világbajnoki ezüstérmes kézilabdázónk és Hecko-Lobova Nyina olimpiai aranyérmesünk, aki 1982-ben a budapesti világbajnokságon is aranyérmet szerzett kapusként (Uhljaj, Piszanec, Csanadi, 1983:76-77).

Hadzseha (2019) könyvében kronologikusan megtalálhatjuk (1972-től 1979 tavaszáig) a Beregszászi Kalász történetének legfontosabb állomásait, többek között azt is, hogy 1972-ben a női kézilabda csapatot átveszi a Baktai Kísérleti Mezőgazdasági Állomás, „Kolosz” névvel, majd később változtat nevet „Baktyanka” névre.

1972 - a csapat az országos agráripari sportegyesülethez (Всесоюзное Спортивное Общество Аграрной промышленности) tartozik és a szovjet bajnokságában olyan csapatokkal mérkőzik meg, mint: a Vilnyusz „Egle”, Tallin „Ijud”, Krasznodár „Kubány”, Minszk „Technolog”, Szverdlovszk „Kalininec”.

1972 - a Szovjetunió Agráripari Sportegyesületének bajnoksága és a „Kolosz” Beregszász női csapat II. helyezése (Beregszász), Tallin „Ijud” lett az első.

1972 - az I. ligába való felkerüléshez rájátszás a kijevei „Burevesztnik” csapatával Kijevben, amely három meccsből áll, a beregszászi „Kolosz” megnyerte az első két meccset (22:8, 24:11), így stabil tagja lett az I. ligának.

1972-a beregszászi „Kolosz” feljut a Szovjetunió kézilabda bajnokságának I. ligájába („A” csoportjába). Játékosai: Lobova Nyina, Zagyriraka Ludmilla, Szubota Erzsébet, Lizák Klára, Illés Elza, Lőrincz Katalin, Gogna Ljuda, Margitics Mária.

1974 - először sikerült a szovjet bajnokság I. csoportjából kiharcolni a rájátszást a Cserkaszi „Oszvita” (Egyetemi) csapattal a legfelső ligába való feljutásért, amelyet szintén

Kijevben rendezték meg, semleges pályán. A beregszászi csapat egy góllal veszít, Cserkaszi marad a legfelső ligába (Высшая лига), igazi sereghajtóként.

Riskó Mikola újságcikkéből megtudhatjuk, hogy a Kalász ÖSE kézilabdázói az ukrán ifjúsági válogatott csapatából Zagyraka Ludmilla és Lobova Nyina aranyéremmel tértek haza a litván Klaipédából, 14:13-ra nyertek az orosz csapattal szemben (Riskó, 1974:4).

1975 - a szovjet kézilabda bajnokság I. ligájában harmadik helyezés. A csapathoz tapasztalt játékosok szerződnek ukrán városokból, a sportiskola utánpótlás játékosaival együtt (utánpótlás edzők: Gorskov Szergej, Romadan Anatolij, Biró Béla).

1976 - feljutás a szovjet kézilabda bajnokság legfelsőbb ligájába (Высшая лига). Ősszel, ugyan ebben az évben, az országos „Kolosz” sportegyesületek bajnokságában a csapat II. helyezést ért el, amelyet Tallinban rendeztek meg. Játékosai: Lobova Nyina, Zagyraka Ludmilla, Bazjuk Maria, Lőrincz Katalin, Veselényi Larissza, Julcsenko Ljuda, Pritulenkó Ljuda, Horváth Szvetlana, Valentina Szkaza, Procenkó Tatjana, Margitics Márija, Gogna Ljuda.

1977 - a beregszászi „Kolosz” játékosai az ukrán válogatottat képviselve részt vesz a Szovjetunió agráripari sportegyesületeinek országos játékein és megszerezte a bajnoki címet. A verseny Krasznodárban volt megrendezve, ahol az orosz föderáció (hazai) csapatát sikerült legyőzni. Játékosai: Lobova Ny., Zagyraka L., Lőrincz K., Illés E, Szubjta E., Malinszkaja O., Ahandajeva Ny., Tyahur G., Kozma Valéria, GlebaA., Mihalka M.

Az ukrainai kézilabda-szövetség elnöksége kijelölte az 1976-1977. év legjobbait, miszerint *„örvendetes, hogy a legjobbak között földijeink is vannak: a női csapatok edzői között Zupkó József, az USZSZK érdemes edzője, a kapusok között Lobova Nyina olimpiai bajnoknő, a balösszekötők között Zagyraka Ludmilla, a kijevi világbajnokság ezüstérmese, a mezőnyjátékosok között pedig Gleba Anna. Mint ismeretes, mind a három sportoló a Berehovói Kalász csapatának játékosa.”* (Csanádi, 1977:4).

1977 - a beregszászi „Kolosz” a legfelső liga országos bajnokság 8. helyezettje (a fordulók az ország több városában voltak megtartva, mint: Szverdlovszk (Ekatyerinburg), Zaporozsje, Baku, Leningrad (Szt. Pétervár), Kaunász, Munkács, Brovári.

1978 - egy sikertelen bajnoki év a beregszászi „Kolosz” csapatának a felső liga fordulóján, amelyeta, „Szpartak” Kijev, „Zsalgirisz” Kaunasz, „Dinamó” Kisinyov, „Egle” Vilnyusz, „Szpartak” Baku, Rosztszelymas” Rosztov, „Lucs” Moszkva, „Kalininec” Szverdlovszk, „ZII” Zaporozsje csapataival játszott, azt eredményezte, hogy a Beregszászi „Kolosz” kiesett a felsőligából.

1978 - a beregszászi csapat ismét a szovjet kézilabda bajnokság I. ligájában folytathatta,

olyan csapatokkal együtt, mint: „Torpedó” Leningrad, „Avtomobiliszt” Kijev, „Kubány” Krasznodár, Krasznójárszk, Alma-Ata, Taskent. A Krasznójárszki záró fordulóban a csapat kivívja a liga első helyét és ismét feljutott a legfelső ligába.

1978 - a „Kolosz” ismét a szovjet kézilabda bajnokság felső ligájában.

1978 - a Tiraszpolban (Moldávia) megrendezett országos agráripari sportegyesületeinek játékein, amelyet két évente rendezték meg - megszerezték a bajnoki címet. A Szovjetunió bajnoki címét megszerzett tizenkét játékos megkapta a Szovjetunió sportmesteri rangját.

1979 - tavaszán a csapat ismét kiesik a legfelső ligából, folytatja a szovjet kézilabda bajnokság I. ligájában, ahol évekig tartotta helyét a csoport első három legjobb csapatai között (Hadzseha, 2019:648).

Szeretném megemlíteni Balogh József cikkét, amely az 1985-ös Kárpáti Kalendáriumban jelent meg, ahol egy kiváló beregszászi sebészorvosról, dr. Szepesi Antalról ír, aki évekig a Beregszászi „Kalász” kézilabda csapat orvosa volt, és aki biztos háttérrel biztosított a csapatnak, úgy a kezelésben, mint a sérülések utáni felépülésben, rehabilitációban (Balogh, 1984: 90).

A Beregszászi Kalász női kézilabda csapat a Szovjetunió bajnokságában az eddigi legnagyobb sikert érte el, mivel a csapat olimpiai bajnokot, világbajnoki ezüstérmest és több válogatott játékost adott a beregszászi kézilabda sportnak (Fedák, 1980b:4).

3.3.3 A Beregszászi Baktyanka

1985-ban az országos bajnokság második fordulójára került sor Don-Rosztovban. A Baktyanka vezető edzőjével, Kiss Szabolccsal (1985) készített interjúból megtudhatjuk, hogy kitűzött céllal érkeztek Don-Rosztovba, ugyanis hat pontot terveztek megszerezni, amiből csak négyet sikerült, „... a Vilnyuszi Eglét 26:25-re, a Zaporozsjei ZII-t 14:13-ra győztük le szoros mérkőzésen. Voltak esélyeink a hat pont megszerzésére: a Moszkvai Lucs ellen vívott mérkőzés befejezése előtt 3,5 perccel lányaink még két góllal vezettek. Ezután azonban a Lucsnak nemcsak az egyenlítés sikerült, hanem még két gólt is dobtak... Reméljük, hogy azért négy pontot sikerül szerezniünk ezen a fordulón is. Ehhez azonban az szükséges, hogy a felkészülésben a gyorsaságra helyezzük a fő hangsúlyt. A fegyelmezett játéokra kell törekedniünk! Január közepén közös edzésekre kaptunk meghívást a Kijevi Szpartak vezető edzőjétől, Turcsin Igortól, s remélem, a forduló előtt ez alapos fizikai és pszichikai felkészülés lesz lányainknak.” (Balogh, 1985:4).

Az elsőligás Baktyanka kézilabdacsapatunk már 1987-ben Kisinyovban az első fordulóban kiválóan szerepelt, hiszen a maximális tíz pontból nyolcat szerzett meg és a házigazdák

kivételével mindenkit legyőztek. A további felkészülésről többek között interjúbán Zupkó Józsefet is megkérdezték. Elmondása szerint nem volt elégedett, mert különösen szétszórtan játszottak a kisinyoviak elleni mérkőzésen, jellemző volt a kollektív játék hiánya, viszont mégis sikerült elég jó hangulatot kialakítani csapatban. Zupkó megemlítette a célkitűzéseit is, amelyhez hozzátartozott a csapat fiatalítása, vagyis a saját nevelésű játékosok beépítése, másik cél pedig a felső ligába való újbóli felkerülés volt, ami véleménye szerint csak fiatal és főleg saját nevelésű csapattagokkal lehetséges, mint például az első fordulóban játszott 9. osztályos lányok: Kunák Katalin, Kokoreva Natalia és Ignatyenko Júlia. A csapat újításához viszont sajnos nincs megfelelő háttér, mert a 14 tehetséges és fiatal játékos tudása még nem megfelelő szintű a felső liga szintjéhez és a szerződötett csapattagok is csak az ideiglenes megoldások közé tartoznak, így a sportiskolától nagyobb támogatásra lenne szükség (Györke, 1987:4).

1988 januárjában Alma-Atában került sor az első ligában a harmadik fordulóra, ennek alkalmából Andrejcsuk Nyikoláj (1988), a csapat vezetője elmondta, hogy a jelenlegi edzőtáborozáson a csapat Ungváron a fizikai állóképességüket fejlesztik, ahol naponta két edzés van, amelyen tapasztaltabb játékosok játszanak a beregszászi csapat ellen. Folyik a fiatalok beépítése a csapatba, továbbá a legfontosabb a fizikai és pszichikai jóllét. Célként mindenképp szeretnének az élmezőnyben maradni. A rájátszásban csak az első hat csapat fog részt venni, ez dönti el, hogy ki jut a felső ligába. Andrejcsuk szerint az utánpótlás-nevelésben komoly hiányosságokat szenved a beregszászi csapat és sajnos ebben nem sokat segít a sportiskola sem, célszerű volna, ha az iskolákban is kézilabdára szakosított osztályt nyitnának (Györke, 1988a:4).

A Baktyanka nyolc pontot gyűjtött öt mérkőzésen az elsőligás női kézilabda-bajnokság harmadik fordulójában. Jelenleg az élen áll a huszonnégy pontjukkal. Csak a Kijevi Avtomobilisztól szenvedett egy gólos vereséget. A IV. fordulóra Taskentben kerül sor a rosztovi, leninakáni, taskenti, kaunasi, leningrádi és lvovi csapatok ellen. Zupkó József (1988) edző így nyilatkozott róla a Vörös Zászlóban: *„Elégedetlen vagyok, hiszen - százszázalékos teljesítményt is elérhettünk volna. De a kijeviek elleni mérkőzésen ellenünk fújtak a bírók! Nem panaszképpen, de néhány tény: a kijeviek ellen 18 percen át játszottunk emberhátrányban, 13 büntetőt ítélték ellenünk, miközben javunkra csak hármat. Ennek ellenére az eredmény csak egy gólos minimális vereség volt. Az Alma-Ata-i csapat ellen a bírói segédlet is kevés volt a hazaiaknak, akik 17 büntetőhöz jutottak. De a remekül védő Hecko-Lobova Nyina ezek közül tízet kivédett. Ennyit a bíraskodásról. Attól félttem, hogy megint összeroppan a csapat, mint az előző fordulóban. De Zagyraka Ljudmila, Hecko-Lobova Nyina s a még csak 18 esztendő Cuhijeva Fatima vezérletével lányaink felültudtak*

kerekedni. Az igazság az, hogy a Baktyanka gólokkal jobb ezeknél a csapatoknál...” (Györke, 1988b:4).

A Beregszászi Baktyanka megnyerte az országos elsőligás bajnokságot, immár negyedik alkalommal kerültek a legjobbak közé. Györke László (1988) újabb interjút olvashatjuk Zupkó Józseffel. Az edző szerint a csapat nem rendelkezett stílussal és a játékosok nem alkottak egységes csapatot, eleinte az állóképesség sem volt megfelelő. Ennek érdekében a fizikai erőnlétet kellett feljavítani, mivel a csapatnak nincsenek megfelelő cserejátékosai. Az állóképesség feljavítása után a csapatjáték felgyorsítására törekedtek. A csapat stílusára visszatérve – *„A csapat arcát, stílusát még ma is a saját nevelésű játékosok határozzák meg. Mint például Zagyraka Ljudmila, Gecko-Lobova Nyina, Zupkó Judit. A fiatalok közül elsősorban Cuhijeva Fatimát kell említeni, aki tagja a Szovjetunió ifjúsági válogatott-keretének. A legfiatalabbak közül ígéretes tehetség Kunák Katalin, Ignatyenko Júlia, Kokoreva Natasa, akik azonban még nem eléggé rutinosak, taktikailag is, technikailag is fejlődniük kell”* (Zupkó 1988, In: Györke, 1988c:4).

1989-ben a Baktyanka csapatot átkeresztelték Kárpátira és Ungvárra költöztek, Krukovszkij és Zorin lett a csapat tréner. Ezután a csapatjátéktól elbúcsúzott Hecko Nyina, Zagyraka Ludmilla, Zemljakova Szvetlána, Ovtus Fatima, Ihnatenko Julija, Zupko Ljudmilla és Zupkó József edző is (Fedak,1994:61-62).

IV.KUTATÁS: A KÉZILABDA MÚLTJA ÉS JELENE BEREGSZÁSZBAN

A kutatás anyaga

A kutatás célja

A kutatás célja a beregszászi kézilabda sikersport történetének bemutatása, valamint a rendszerváltás utáni időszak hanyatlásának okai, problémái.

A kutatási céloom eléréséhez az interjút használom legalább öt itteni világbajnokkal, akiknek az életútjára és sportbéli karrierjére vagyok kíváncsi. További céloomként szeretném megtudni, hogy jelenleg milyen a beregszászi diákok és testnevelés tanárok viszonya a kézilabda sporttal kapcsolatosan. A cél a téma részletes kidolgozása, mert úgy gondolom, hogy ezzel hiányt pótolok, mivel hasonló, sporttörténeti kézilabda anyaggal Beregszász vonatkozásában még nem találkoztam.

Hipotézisek

A vizsgálat megkezdése előtt:

- Feltételezem, hogy a rendszerváltás nagy változást hozott nemcsak az ország gazdasági, politikai és társadalmi életében, hanem egyértelműen összefüggésbe hozható a beregszászi kézilabda sportsikereinek gyengülésével is.
- Feltételezem, hogy a helyzetet elemző vizsgálatok, megfigyelések és interjúk feltárják az akkori problémákat.
- Feltételezem, hogy megfelelő szakemberképzéssel, az oktatásért felelős vezetők odafigyelésével visszahozható a beregszászi kézilabda népszerűsége.
- Feltételezem, hogy a kutatásban részt vett beregszászi tanulók többségének számára jelenleg nem a legnépszerűbb a kézilabda sport.

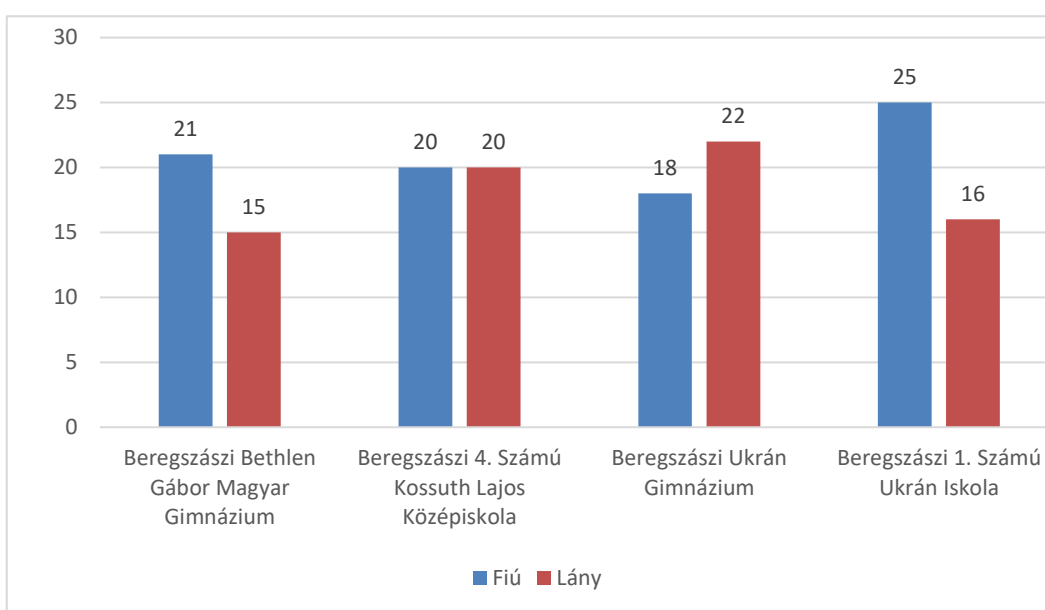
A kutatás helye

Kutatásom helyéül a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium, a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola, a Beregszászi Ukrán Gimnázium és a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola szolgált.

1. táblázat. Iskola és nem szerinti megoszlás

Oktatási intézmény	Fiúk	Lányok	Összesen
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	21	15	36
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	20	20	40
Beregszászi Ukrán Gimnázium	18	22	40
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	25	16	41
Összesen:	84	73	157

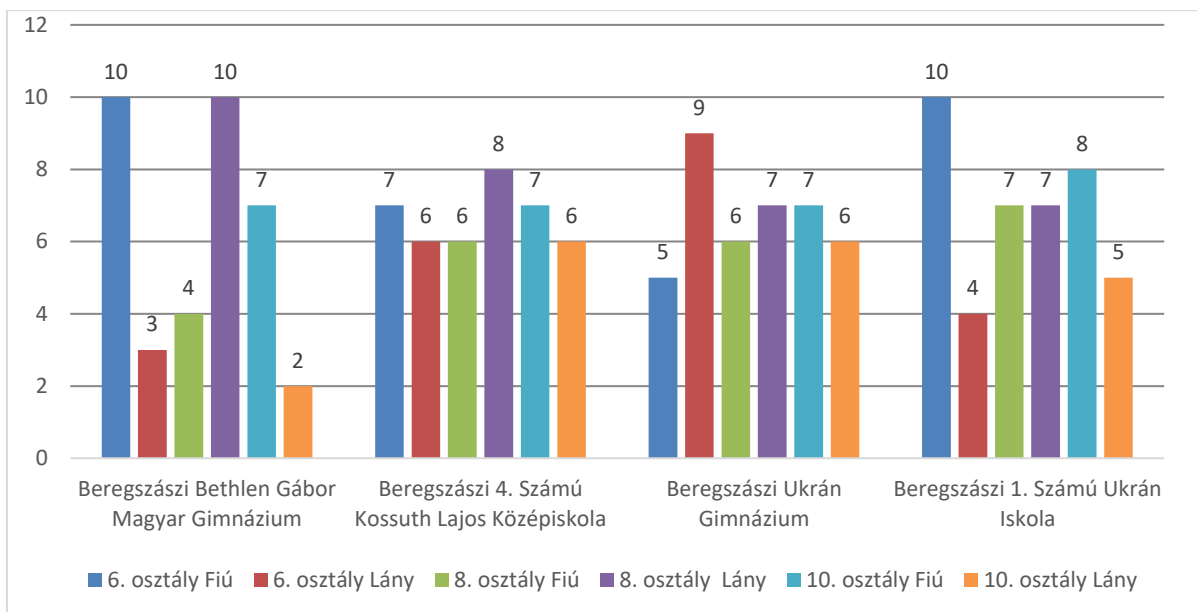
Forrás: saját kutatás

2. ábra. A tanulók iskolák és nemek szerinti megoszlása

Forrás: saját kutatás

Az 1. táblázaton és a 2. ábrán láthatjuk, hogy a négy iskola kérdőíves kutatásban részt vett 157 tanulója közül milyen arányban oszlanak meg a nemek az iskolák szerint. Iskolánként 21, 20, 18 és 25 fiú vett részt a kutatásban, összesen 84, míg a lányok iskolánként 15, 20, 22 és 16-an voltak, vagyis 73 lány részvételével. Továbbá 11 fiúval több tanuló töltötte ki a nekik szánt kérdőívet, mint lány. A magyar tannyelvű iskolákból 41, az ukrán tannyelvűekből pedig 43 fiú. Ha a lányok megoszlását nézzük a magyar tannyelvű iskolákban 35, míg az ukrán tannyelvű iskolákban 38 a megoszlás.

3. ábra. Osztály és nem szerinti megoszlás iskola függvényében

Forrás: saját kutatás

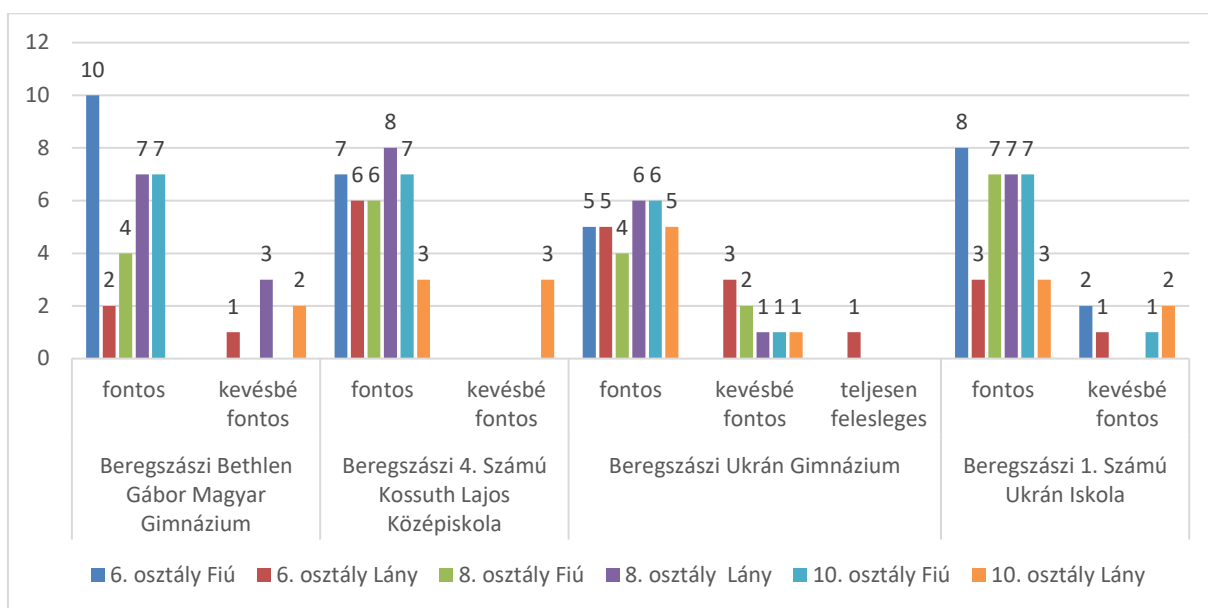
A 3. ábrán megtekinthetjük, hogy a kutatásban résztvevő tanulók milyen arányban voltak jelen a nemük és osztályuk szerint a négy iskolában. A Beregszászi Magyar Gimnázium 6. (fiúk) és 8. osztályából (lányok), valamint a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola 6. osztályából (fiúk) a legtöbben, vagyis 10-en töltötték ki a kérdőívet. Lányok közül a legkevesebben a Beregszászi Magyar Gimnázium 6. (3) és 10. osztályából (2) vettek részt a kérdőíves kutatásban, mindössze öten.

A kutatás módszerei

A kutatásom induktív és deduktív is egyben. Induktív jellege azért van, mert az adatfeltáráshoz az alábbi módszereket alkalmaztam:

1. Az interjút, vagyis a verbális kommunikáción alapuló adatfeltárást (a beregszászi női kézilabda csapat öt egykori tagjával)(Fónai, Kerülő, Takács, 2002:95-107).
2. A kérdőívet - az írásbeli kikérdezési módszert (beregszászi 6., 8. és 10-es diákokkal, testneveléstanárokkal). A kérdőív összes kérdése alapján az összes választ figyelembe véve táblázatok és diagramok készültek ugyanazon cím alatt, melyekből néhány látható a kutatás elemzéseinél, viszont a legtöbb táblázat a nagysága miatt bekerült a mellékletbe, így csak ott tekinthető meg.
3. Deduktív (analitikus) pedig azért, mert ez egy történelmi kutatás is, amelyhez szükséges volt levéltári adatokat gyűjtenem (pl. cikkeket, dokumentumokat), ez jelen esetben azt jelenti, hogy a Vörös Zászló című folyóiratból és a Kárpáti Kalendáriumtól dolgoztam.

A kutatás eredményeinek elemzése

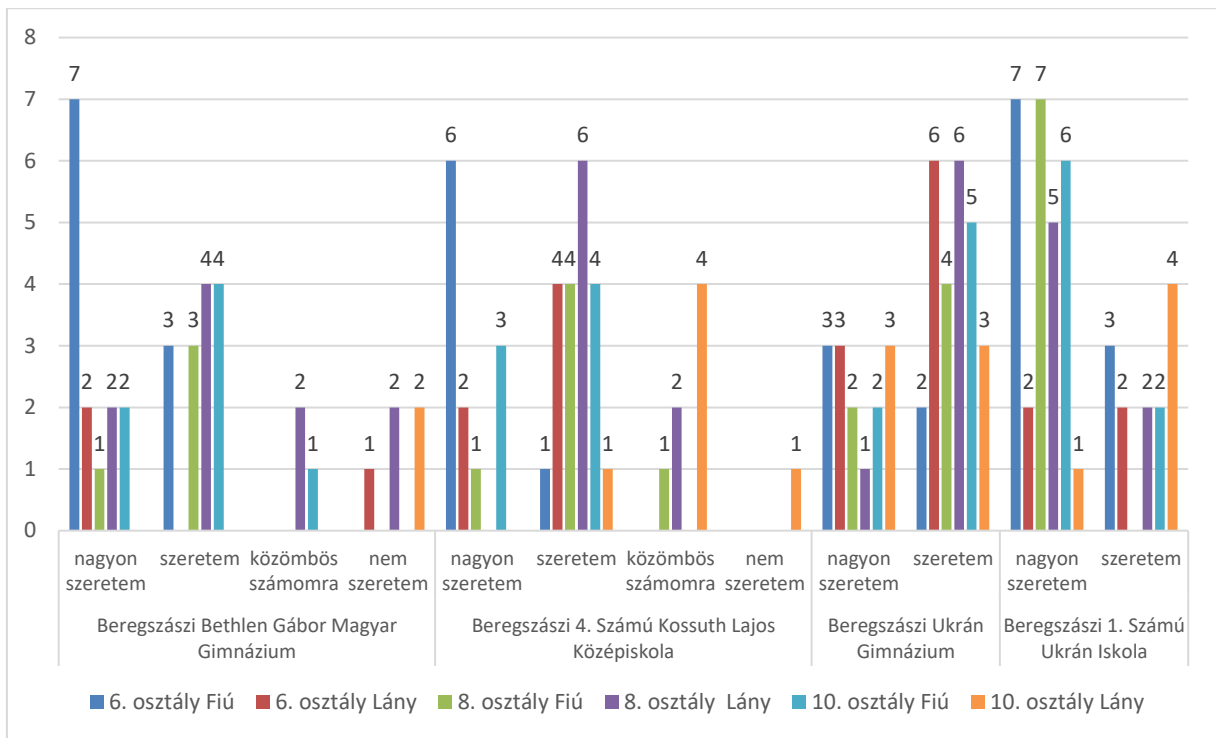

4. ábra. A tanulók véleménye az iskolai testnevelésről, sportról

Forrás: saját kutatás

A kérdőívben a tanulók nemük és életkoruk megtudakolása után kíváncsi voltam arra a 3. kérdésben, hogy mi a véleményük az iskolai testnevelésről és sportról, milyen a viszonyulásuk hozzá, valamint mennyire tartják fontosnak, kevésbé fontosnak és teljesen feleslegesnek azt. Véleményem szerint jó eredménynek számít az, hogy a 157 tanulóból, mindössze csak egy lány tartja teljesen feleslegesnek az iskolai testnevelést és sportot, a többieknek más az ehhez való viszonyulása.

Sokkal nagyobb arányban jelent meg a „fontos” megjelölése, mint a „kevésbé fontos”. A magyar iskolákban tanuló 10 lánynak kevésbé fontos a testnevelés és az összes fiúnak fontos, míg az ukrán iskolákban tanulók közül 8 lánynak és 6 fiúnak kevésbé fontos. A Beregszászi Magyar Gimnázium és a Beregszászi 1. Számú ukrán iskola 6. osztályaiban nagyobb arányban tartják fontosnak a fiúk a testnevelést, mint a többi osztályban.

5.ábra. A tanulók testnevelési órákhoz való érzelmi viszonyulása

Forrás: saját kutatás

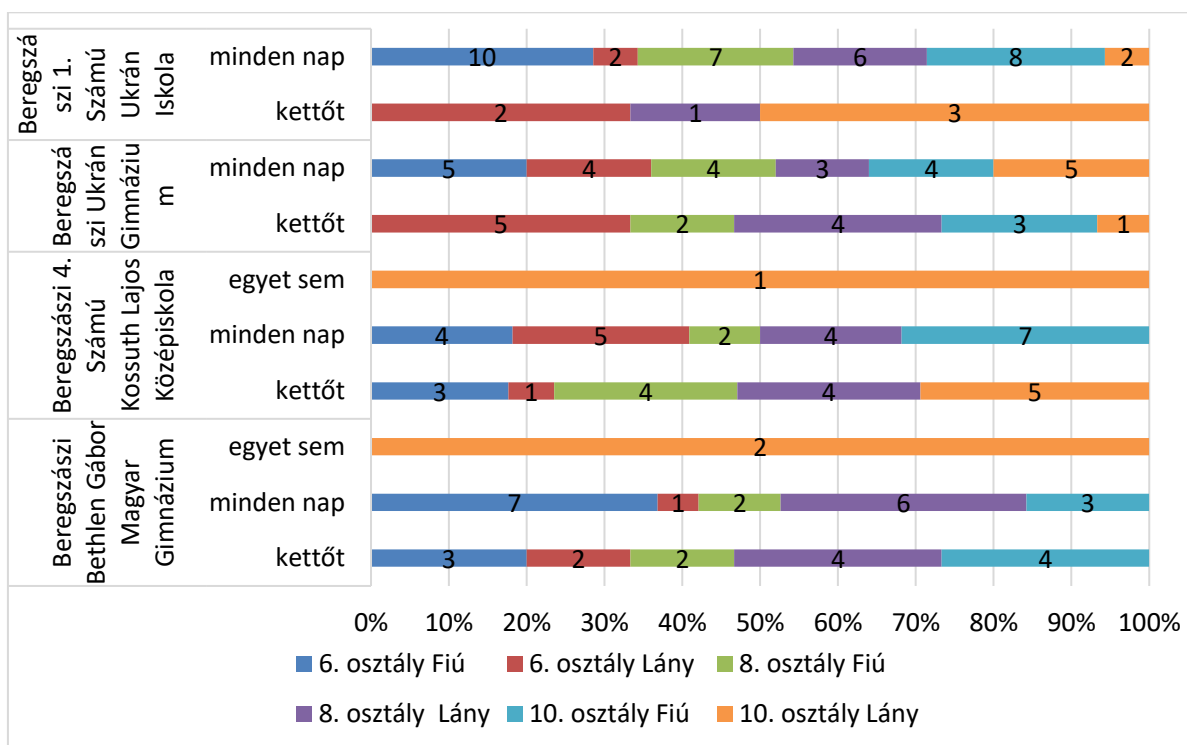
Az 5. ábra alapján megtudhatjuk, hogy kiemelkedően nagyon szeretik a testnevelési órákat a fiúk mindegyik iskola mindegyik osztályában. Egyedül csak a Beregszászi Ukrán Gimnázium esetében láthatjuk azt, hogy a fiúk és lányok egyformán nagyon szeretik. Kitűnik, hogy az ukrán iskolákban senki nem választotta a „közömbös számomra” és a „nem szeretem” válaszlehetőségeket. Ebből kifolyólag a két magyar iskolában jelent meg az, hogy közömbösnek tartják a testnevelési órákat és nem szeretik. Ez csakis a lányokra érvényes, viszont kivétel egy-egy 8. és 10. osztályos fiú, akiknek mindez közömbös. Szinte mindenhol érvényes az, hogy a legtöbb lány inkább szereti a testnevelési órákat, mint nagyon szereti.

Számomra kitűnik továbbá az, hogy a Beregszászi Ukrán Gimnázium tanulói többen választották csak a „szeretem” válaszlehetőséget, míg az 1. Számú ukrán iskolában a „nagyon szeretem”-et többen választották, mint a „szeretem”-et. Kitűnik, hogy a legnagyobb számmal a fiúk, heten nagyon szeretik a Beregszászi Magyar Gimnáziumban és a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskolában a testnevelési órákat. Az iskolák közül egyedül az 1. Számú Ukrán Iskola 8. osztályából öt lány szereti nagyon a testnevelést. A 4. Számú Iskola és az Ukrán Gimnázium 8. osztályában a legtöbben, ugyanolyan arányban, hat lány szereti a testnevelési órákat. A 4. Számú Iskola 10. osztályában tanuló négy lánynak pedig a legközömbösebb a viszonyulása a testnevelési órákhoz.

5. táblázat. Hány testnevelési órát szeretnének a tanulók egy héten

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	kettőt	3	2	2	4	4		15
	minden nap	7	1	2	6	3		19
	egyet sem						2	2
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	kettőt	3	1	4	4		5	17
	minden nap	4	5	2	4	7		22
	egyet sem						1	1
Beregszászi Ukrán Gimnázium	kettőt		5	2	4	3	1	15
	minden nap	5	4	4	3	4	5	25
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	kettőt		2		1		3	6
	minden nap	10	2	7	6	8	2	35
Összesen		54		55		48		157

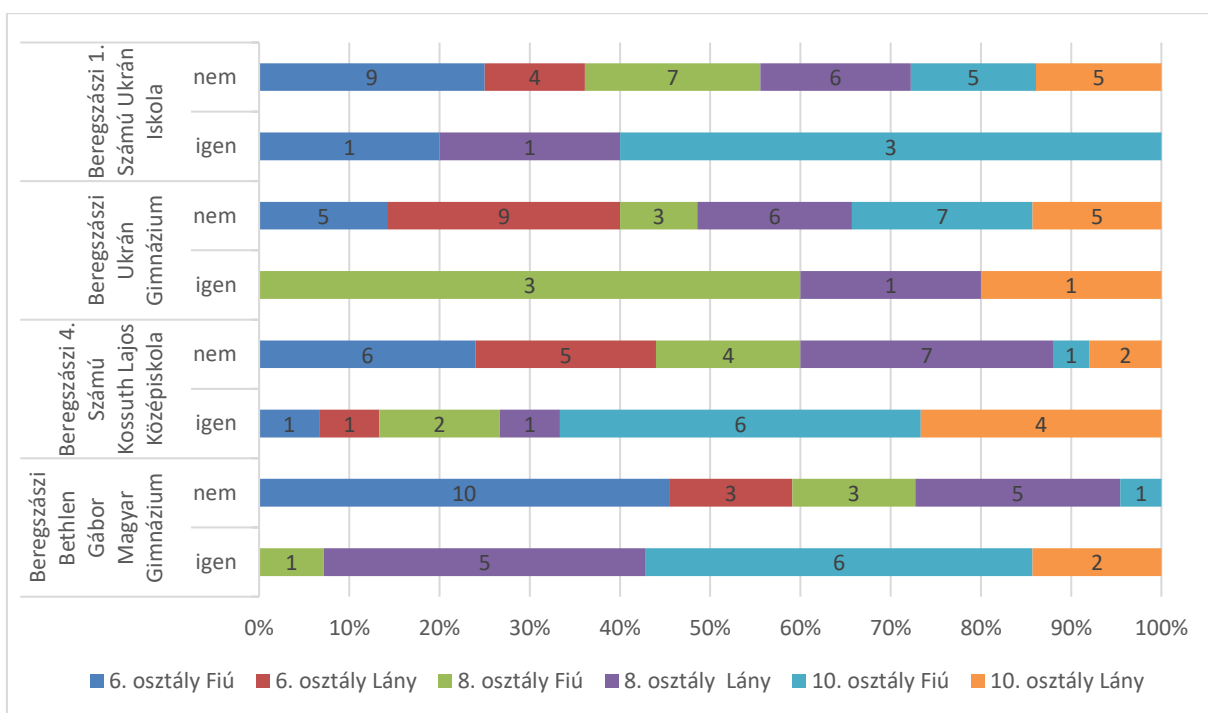
Forrás: saját kutatás

6. ábra. Hány testnevelési órát szeretnének a tanulók egy héten

Forrás: saját kutatás

Az 5. táblázaton és 6. ábrán megfigyelhetjük, hogy a négy iskola tanulói hány testnevelési órát szeretnének egy héten, e szerint minden nap, kettőt vagy egyet sem. Csak a két magyar iskolában és csak a 10. osztályban tanuló három lány egy testnevelési órát sem szeretne egy héten. Ez a 157 tanulóhoz viszonyítva elég jó eredmény. A legtöbben, 35-en a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola tanulói közül szeretnének minden nap testnevelési órákat (ebből legtöbben 10—fiú a 6. osztályból), második helyen a másik ukrán iskola áll 25 tanulóval. A 4. Számú Középiskolában összesen 22 diák szeretne minden nap, ezen belül a legtöbben a 10. osztályból hét fiú. A másik magyar iskolában pedig 19 diák szeretne minden nap testnevelési órát, ebből a legtöbb hét 6. osztályos fiú és hat 8. osztályos lány. Két testnevelési órát legtöbben tizenheten a 4. Számú Iskolából választottak, ebből legtöbben öt lány a 10. osztályból. A magyar és ukrán gimnáziumban egyenlően, tizenöt tanuló szeretne heti kettő testnevelési órát. Ugyanezt a válaszlehetőséget, legkevesebben hatan jelölték meg a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskolából.

7. ábra. Kézilabdáznak-e a tanulók a testnevelés órákon

Forrás: saját kutatás

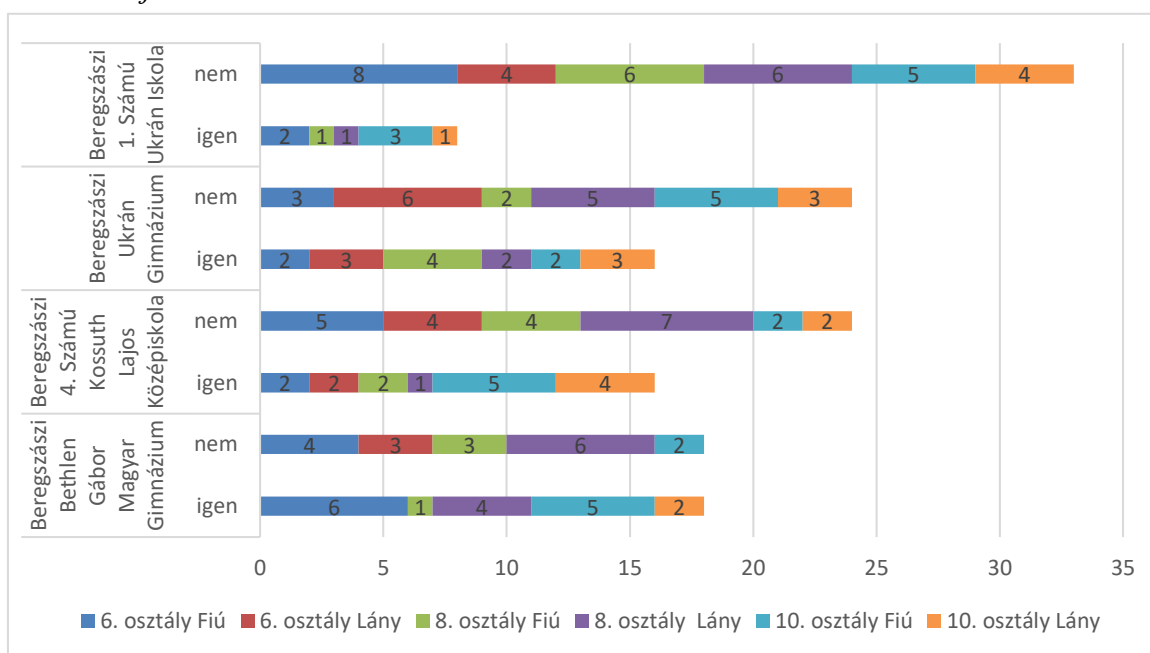
A 7. ábra alapján megtudhatjuk, hogy a kutatáshoz kiválasztott iskolákban kézilabdáznak-e a tanulók a testnevelés órákon vagy sem. Rögtön kitűnik, hogy mindegyik iskolában sokkal több a nemek száma, mint az igeneké, ebből kifolyólag a kézilabda kevésbé népszerű labdajáték a testnevelési órákon. Összehasonlítva viszont az ukrán iskolákban több a nemek száma, mint a magyarokéban. Így 71 és 47 között elég nagy a különbség. A két magyar

iskolában összesen 29-en játszanak kézilabdát a testnevelés órákon, míg a két ukrán iskolában összesen tíz volt az igen válasz, iskolánként öt-öt. Legtöbb igennel a magyar iskolák 8. és 10. osztályos lány tanulói válaszoltak.

7. táblázat. Ismerik-e a tanulók a kézilabda szabályokat

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	6		1	4	5	2	18
	nem	4	3	3	6	2		18
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	2	2	2	1	5	4	16
	nem	5	4	4	7	2	2	24
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	2	3	4	2	2	3	16
	nem	3	6	2	5	5	3	24
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	2		1	1	3	1	8
	nem	8	4	6	6	5	4	33
Összesen		54		55		48		157

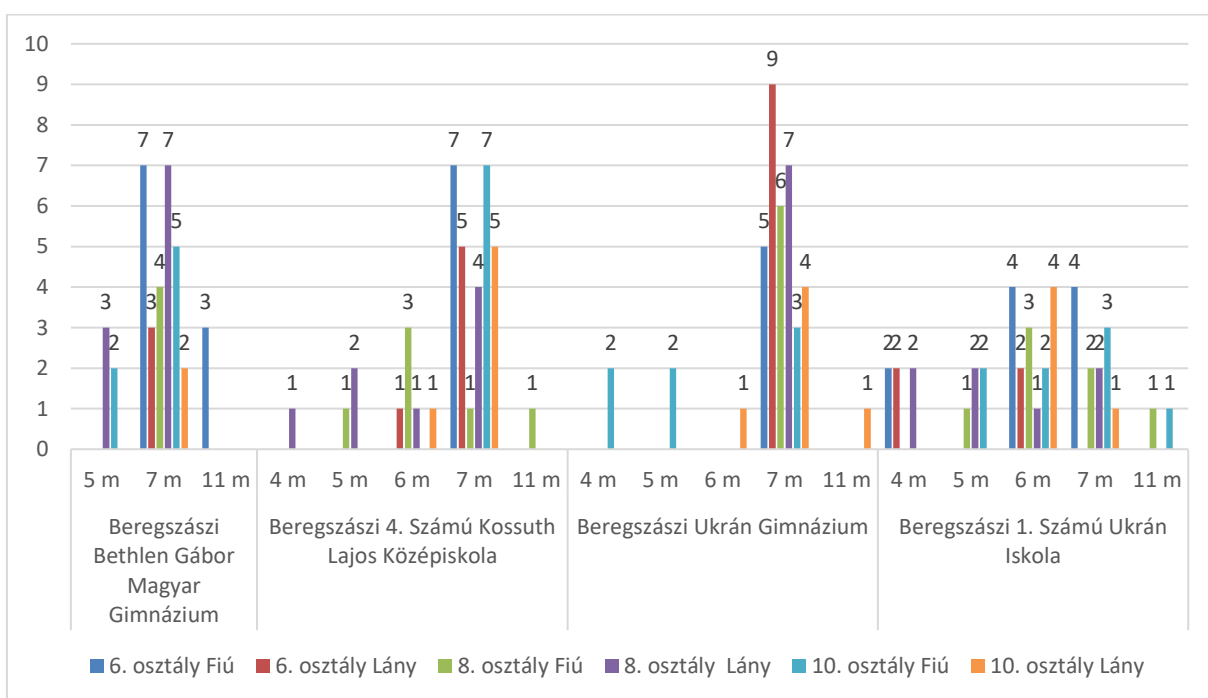
Forrás: saját kutatás

8. ábra. Ismerik-e a tanulók a kézilabda szabályokat

Forrás: saját kutatás

A 8. ábra alapján megtudhatjuk, hogy a négy iskola 6., 8. és 10. osztályos tanulói ismerik-e a kézilabda szabályokat saját belátásuk szerint. Érdekeség, hogy egyedül a Beregszászi Magyar Gimnázium tanulói válaszoltak ugyanolyan számban, tizennyolcan igenre és nemre is. A Beregszászi 4. Számú Iskolából és Beregszászi Ukrán Gimnáziumból 8-8 tanulóval többen válaszoltak a nemre, mint az igenre. Az eredmények szerint a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskolában vannak legtöbben olyan tanulók, akik nem ismerik a kézilabda szabályokat, vagyis 41 tanulóból 33-an. A magyar gimnázium 8. osztályából és a 4. Számú Iskola 10. osztályából a legtöbben, 4-4 lány ismeri a kézilabda szabályokat, a többi osztályokban csak kevesebb számban figyelhetőek meg. Így a 157 diákból összesen 58-an ismerik a kézilabda szabályokat.

9. ábra. Hány méterről dobják a kézilabdában a büntetőt?

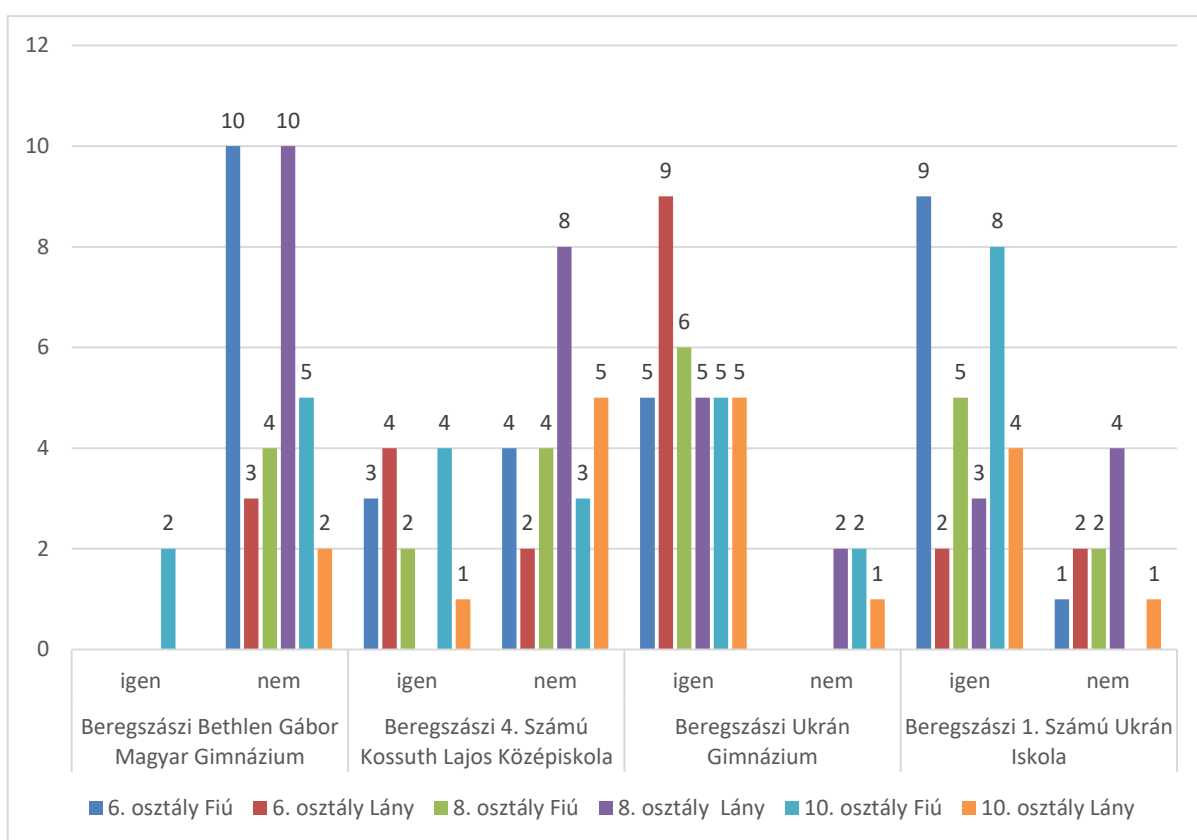
Forrás: saját kutatás

A kérdőív 8. kérdése összefügg az előzővel, mivel ebből a kérdésből is sokat megtudhatunk arról, hogy részben mennyire ismerik a tanulók a kézilabda szabályait. A büntetődobást a kézilabdában 7 méterről dobják, így a 9. ábra alapján megtudhatjuk, hogy a tanulók ezt mennyire tudják. Igazán szembetűnő, hogy a magyar gimnázium tanulói közül a 4 és 6 méteres válaszlehetőséget senki sem választotta.

Kiemelkedik, hogy a legtöbb helyes választ a Beregszászi Ukrán Gimnázium 9 lánytanulója jelölte be. Viszont az is könnyen észrevehető, hogy a legtöbb helyes választ az

imént említett iskolából és a két magyar iskolából érkezett. A Beregszászi Magyar Gimnázium 6. osztályos fiú tanulói és 8. osztályos lány tanulói ugyanolyan arányban (7:7) tudják, hogy hány méterről dobják a büntetőt. Hasonló a helyzet a Beregszászi 4. Számú Középiskolában is, ahol ugyanolyan arányban (7:7) jelölték meg a helyes választ, csak itt a 6. és 10. osztályos fiúk.

Három iskolából kimagaslóan sokat tudták a helyes választ, így a magyar gimnáziumból, 28-an, a 4. Számú Iskolából eggyel többen, az ukrán iskolából pedig a legtöbben, összesen 34-en. Kivétel a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola, ahol a 6 métert 16-an választották, míg a helyes 7 métert csak 12-en. Összesítve a 157 tanulóból 103-an tudták helyesen, hogy 7 méterről dobják a kézilabdában a büntető dobást.

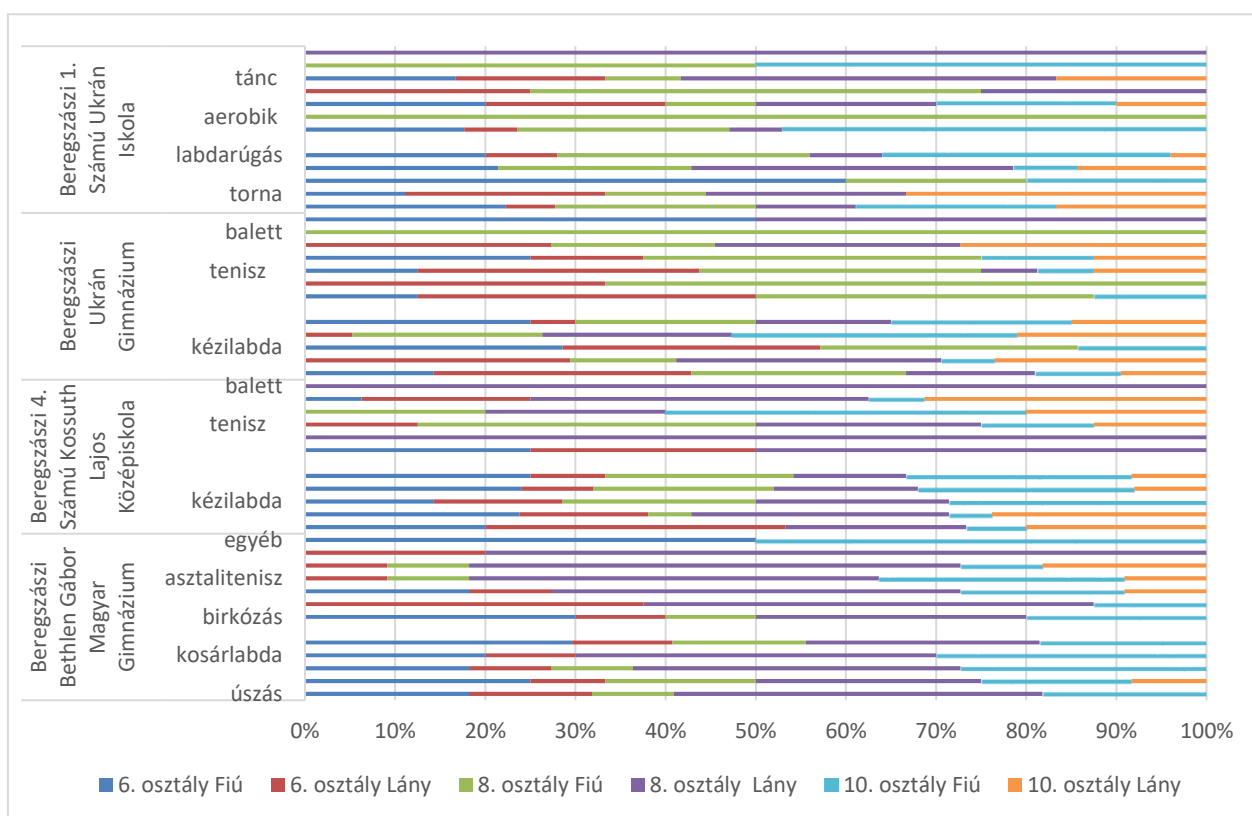

10. ábra. Órák utáni sportfoglalkozás, szakkör
Forrás: saját kutatás

A 9. kérdésben arra voltam kíváncsi, hogy a négy beregszászi iskolában van-e a tanulók számára lehetőség órák utáni sportfoglalkozásokra, sportszakkörökre, továbbá megkértem őket arra, hogyha van, abban az esetben írja le, hogy milyen (bővebben megtudhatjuk a melléklet 9. táblázatából). A Beregszászi Magyar Gimnáziumból mindössze két 10. osztályos fiú tanuló szerint van sportszakkör tanórák után, s ez a kézilabda. A Beregszászi 4. Számú Iskolában is megjelenik a kézilabda szakkör, mindegyik osztályban. Viszont itt is több tanuló

szerint nincs sportszakkör, pontosan 26 tanuló szerint, 14 szerint meg van. Ebben az iskolában a kézilabdán kívül még megjelenik az ökölvívás, labdarúgás, kosárlabda és tánc szakkörök is.

Más a helyzet a beregszászi két ukrán iskolában, ahol sokkal nagyobb arányban jelennek meg az iskola utáni sportszakkörök, 35:5 és 31:10. Egyéb sportszakkörök is megjelennek az előzőleg felsoroltak mellett, úgy, mint a könnyűatlétika, röplabda, tenisz és futás (az ukrán iskolákban). A kézilabdát a 4. Számú Iskola 8. és 10. osztályos lányain kívül mindenhol máshol megjelölték sportszakkörként ebben az iskolában. A két ukrán iskolában sokkal nagyobb arányban választották az „igen” választ, mint a „nem”-et. Közülük legtöbben az ukrán gimnázium 6. osztályos lányai közül 9-en. Az 1. Számú Iskola tanulóinak közül pedig a 6. osztályból 9 fiú, 10. osztályból pedig 8 fiú.

11. ábra. Legkedveltebb sportjátékok
Forrás: saját kutatás

A kérdőív 10. kérdésében 11 sportág fel volt sorolva, amelyek közül a tanulóknak azt a hármat kellett megjelölniük, amelyeket a legszívesebben művelnének. Az egyéb kategóriához külön is odaírhattak olyan, ami a felsorolt sportágak (úszás, torna, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, birkózás, aerobik, tenisz, asztalitenisz, tánc és balett) között nem szerepel. A 11. ábra alapján és a mellékletben szereplő 10. táblázatból mindezt megtudhatjuk. Az egyéb kategóriába több tanuló megjelölte a kick-bokszt, edzést, könnyűatlétikát és röplabdát.

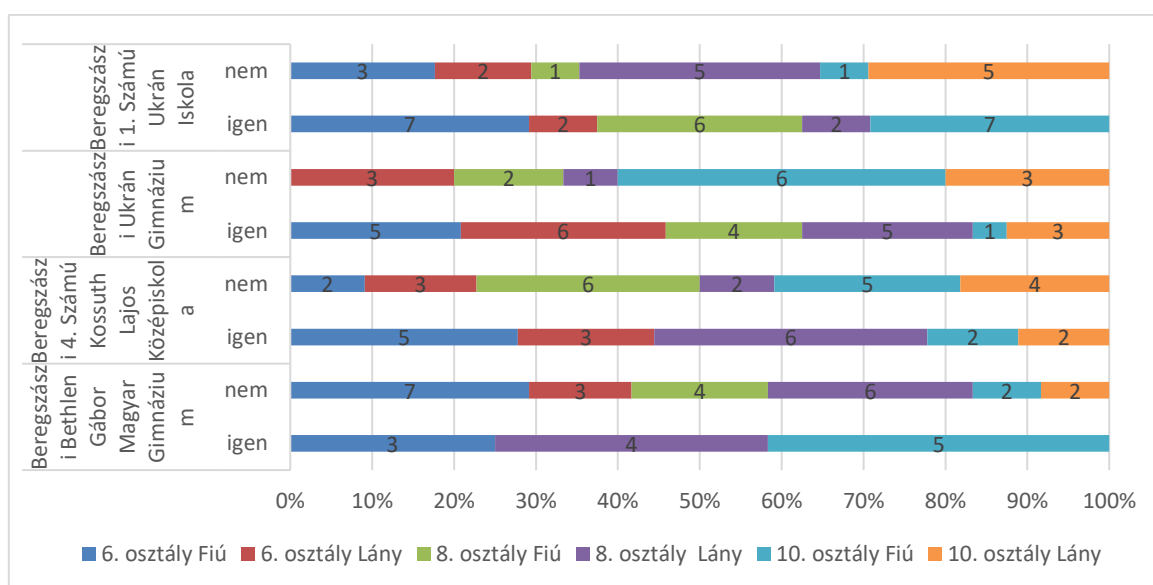
Elsősorban a kézilabda népszerűségét figyeltem meg a tanulók körében iskolánként. A legkedveltebb a 4. Számú kutatásban részt vett diákok körében (14 jelölés), a magyar gimnázium áll második helyen (11), harmadik helyen az ukrán gimnázium (7), végül az 1. Számú Iskola (5). A kutatásban részt vett 157 tanuló közül mindössze 37 tanuló művelné szívesen a kézilabdát. Mindezt figyelembe véve összesen 12 lány és 25 fiú. Korosztályra lebontva 6. osztályból összesen 9 fiú és 5 lány, 8. osztályosok közül 7 fiú és 7 lány, 10. osztályosok közül pedig 9 fiú és egy lány sem. Érdekességként még a 10. táblázat alapján megtudhatjuk, hogy a Beregszászi Magyar Gimnáziumból 6 fiú és 5 lány művelné szívesen a kézilabdát a 36 tanulóból, akik részt vettek a kutatásban. A Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskolából 9 fiú és 5 lány a 40 tanulóból, a Beregszászi Ukrán Gimnázium 5 fiú és 2 lány tanulója a 40-ből, valamint a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola 5 fiú tanulója a 41 diák közül, akik a kutatás részesei voltak.

A Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskolások három legkedveltebbje a labdarúgás (25-en jelölték meg), úszás (18) és birkózás (17). Ebből az iskolából a 6. osztályos fiúk három legkedveltebb sportága a labdarúgás, úszás és kézilabda, kosárlabda, birkózás holtversenyben. A 6. osztályos lányok közül nem emelkedik ki szinte egyik sportág sem, mert maximum ketten jelölték meg a tornát, labdarúgást, teniszt és táncot. Az úszást, birkózást és asztaliteniszt egyen, a többi sportágat meg egy lány sem jelölte. A 8. osztályos fiúk közül 7 kedvence a futball, úszás és birkózás holtversenyben és a harmadik a kosárlabda. A lányok esetében a legkedveltebb a kosárlabda és a tánc holtversenyben, viszont a kézilabdát, aerobikot és balettet senki sem jelölte meg kedvencként. A 10. osztályos fiúk esetében legkedveltebb holtversenyben a labdarúgás és a birkózás (8-8), a további kettő pedig az úszás és a tenisz. A lányoknál igazán nem emelkedik ki egyik sem kedvencként, az úszást és a tornát (3-3), a kosárlabdát és táncot (2-2), harmadik kedvencként pedig a labdarúgást és a teniszt (1-1) említhetjük meg.

A Beregszászi Ukrán Gimnázium tanulóinak a három legkedveltebb sportága az úszás (21), labdarúgás (20) és a kosárlabda (19). A 6. osztályba járó fiúknak a legkedveltebbje a labdarúgás (5), úszás (3) és a kézilabda, tenisz, asztalitenisz (2-2-2). A lányok esetében az úszás (6), torna és tenisz (5-5), valamint a birkózás és tánc (3-3). A 8. osztályos fiúk esetében kiemelkedik az úszás és a tenisz (5-5), kosárlabda és labdarúgás (4-4), birkózás és asztalitenisz (3-3). A 8. osztályos lányoknál a legkedveltebb a torna (5), kosárlabda (4) és az úszás, labdarúgás, tánc (3-3-3). A 10. osztályos fiúk legkedveltebbje a kosárlabda (6), labdarúgás (4) és az úszás (2). A lányok esetében sok sportág van holtversenyben. Itt legkedveltebb lett a torna és kosárlabda (4-4), labdarúgás és tánc (3-3), valamint az úszás és tenisz (2-2).

A Beregszászi 4. Számú Iskola tanulóinak a legkedveltebb sportágai közé tartozik a kosárlabda (25), labdarúgás (24) és torna (21). A 6. osztályban tanuló fiúk legkedveltebb sportágai a kosárlabda és labdarúgás (6-6), torna (5) és úszás (3). Ugyanennek a korcsoportnak a lány tanulói legkedveltebbje az úszás (5), torna és tánc (3-3), továbbá a kézilabda, kosárlabda és labdarúgás (2-2-2). A 8. osztály fiú tanulói közül legtöbben a kosárlabdát és labdarúgást művelnék (5-5), ezután jönne a kézilabda és tenisz (3-3), aztán a torna és asztalitenisz (1-1). A 8. osztály lánytanulói legeslegjobban a tornát és táncot művelnék (6-6), aztán a kosárlabdát és aerobikot (4-4), végül a kézilabdát és labdarúgást (3-3). A 10. osztályos fiúk körében a legkedvencebb a kosárlabda és a labdarúgás (6-6), ezt követi a kézilabda (4), végül az asztalitenisz (2). A lányoknál a legkedveltebb a torna és a tánc (5-5), az úszás (3) és a kosárlabda, labdarúgás (2-2).

A Beregszászi Magyar Gimnázium tanulóinak körében a 6. osztályosok között a legnépszerűbb a labdarúgás (8), úszás (4), valamint a torna és birkózás (3-3). A lányoknál érdekes helyzet alakult ki, mivel holtversenyben három legkedveltebb lett, az úszás, labdarúgás és aerobik (3-3-3), viszont a többi összes sportágat csak egyszer jelölték meg. A 8. osztályos fiúknál a legkedveltebb a labdarúgás (4), úszás és torna (2-2), a többi pedig mindegyik egy szavazatot kapott a kosárlabda, aerobik, tenisz és balett kivételével. A lányok esetében kiemelkedően a legkedveltebb az úszás (9), labdarúgás (7) és tánc (6). A 10. osztályos fiúk legjobban a labdarúgást művelnék (5), aztán az úszást (4), végül a kézilabdát, kosárlabdát és asztaliteniszt (3-3-3). Két lány megjelölte a táncot, viszont a torna, tenisz és asztalitenisz (1-1-1) második kedveltebb lett, a többi sportágat meg senki sem jelölte.

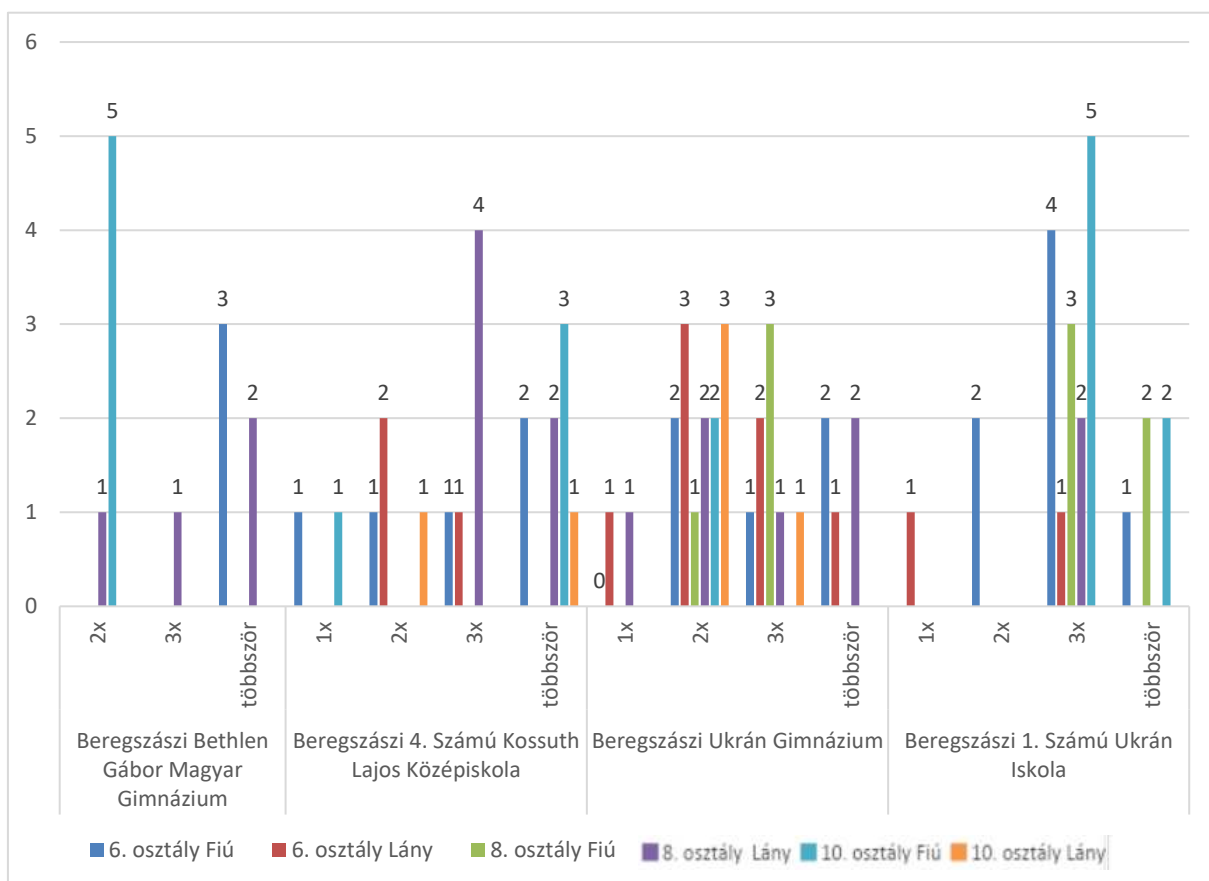

12. ábra. Edzésre, délutáni sportfoglalkozásra járó tanulók

Forrás: saját kutatás

A 12. ábra és a 11. táblázat alapján megfigyelhetjük, hogy a kutatásban részt vett két magyar iskola tanulói közül (30:46) tizenhittal kevesebben járnak délutáni sportszakkörökre, mint a két ukrán iskola tanulói, ahol tizenhittal többen (48:32). A tanulók számos sportot meg is neveztek, úgy, mint a futball, birkózás, tánc, torna, teremkerékpár, kézilabda, ökölvívás, baranta és konditeremben való edzés. Az ukrán iskola diákjai által ez a lista bővült a könnyűatlétikával, tenisszel, birkózással, gimnasztikával és aerobikkal együtt.

A Beregszászi Magyar Gimnáziumból összesen 8 fiú és 4 lány jár iskola utáni sportszakkörre, edzésre, míg a 4. Számú Középiskolából összesen 7 fiú és 11 lány. A Beregszászi Ukrán Gimnázium kutatásban részt vett tanulói közül összesen 10 fiú és 14 lány, míg az 1. Számú Ukrán Iskolából összesen 20 fiú és 4 lány. A négy iskola közül az utóbbi a legkiemelkedőbb, mert innen jár a legtöbb fiú sportszakkörre, edzésre.

13. ábra. Edzések száma egy héten
Forrás: saját kutatás

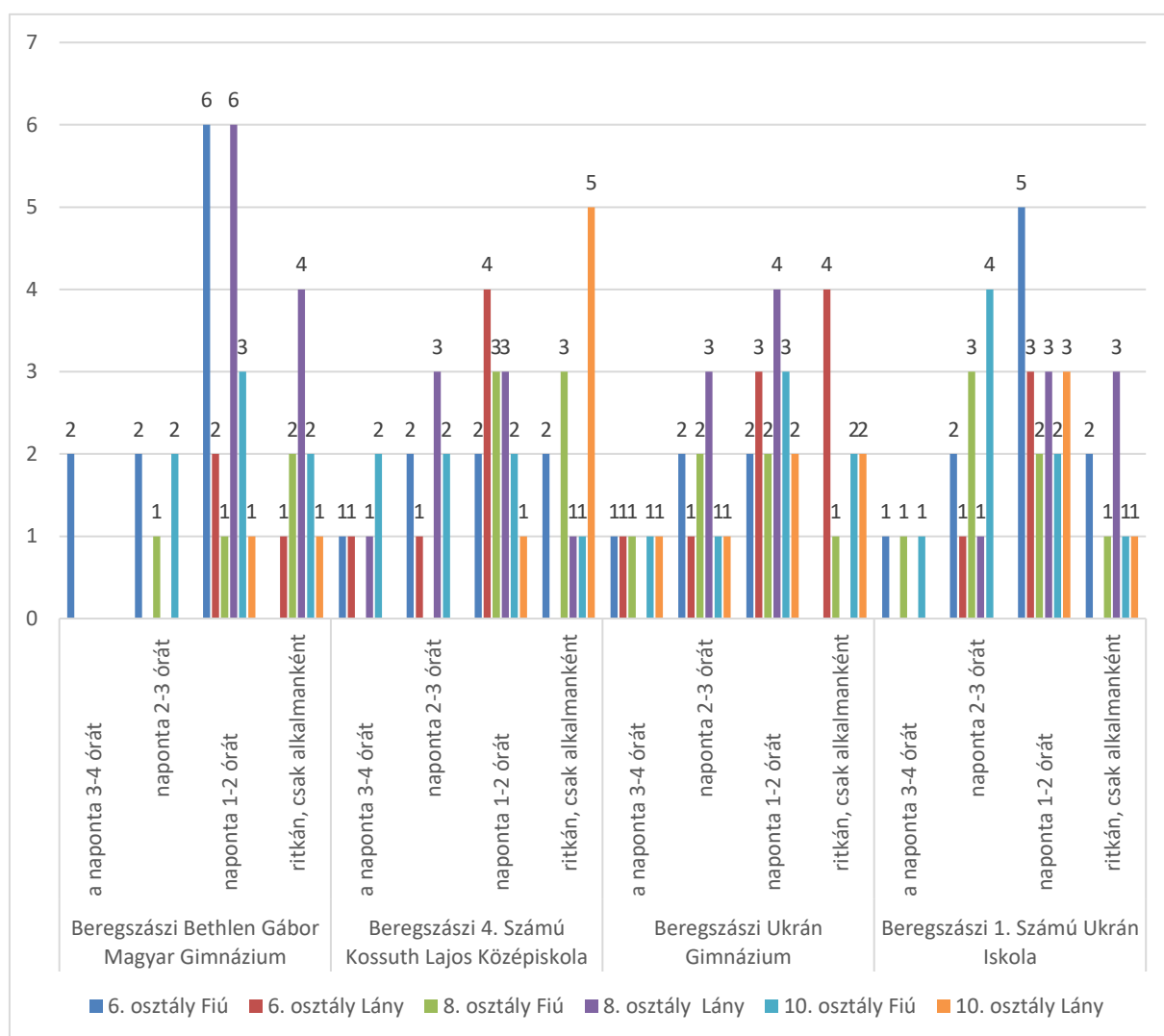
Az előző ábra szorosan hozzákapcsolódik a 13. ábrához. Hogy mindez még érdekesebb legyen, a legtöbb délutáni edzésre járó diák megnevezte az edzőjét is, mely a melléklet 12. táblázatában megtekinthető.

A Beregszászi Magyar Gimnáziumban a heti 2 edzésre járók száma 6, míg a 3-nál többre járók száma 5 fő. Mindkét esetben a fiúk többen vannak.

A 4. Számú Iskolában már több választ jelöltek meg, a legtöbben 8-an heti többször járnak délutáni sportfoglalkozásra, 6-an pedig 3-szor, ebből a legtöbb 4 lány.

A Beregszászi Ukrán Gimnáziumban legtöbben 13-an csak heti kétszer járnak edzésre, 3-szor 8-an, többször pedig 5-en.

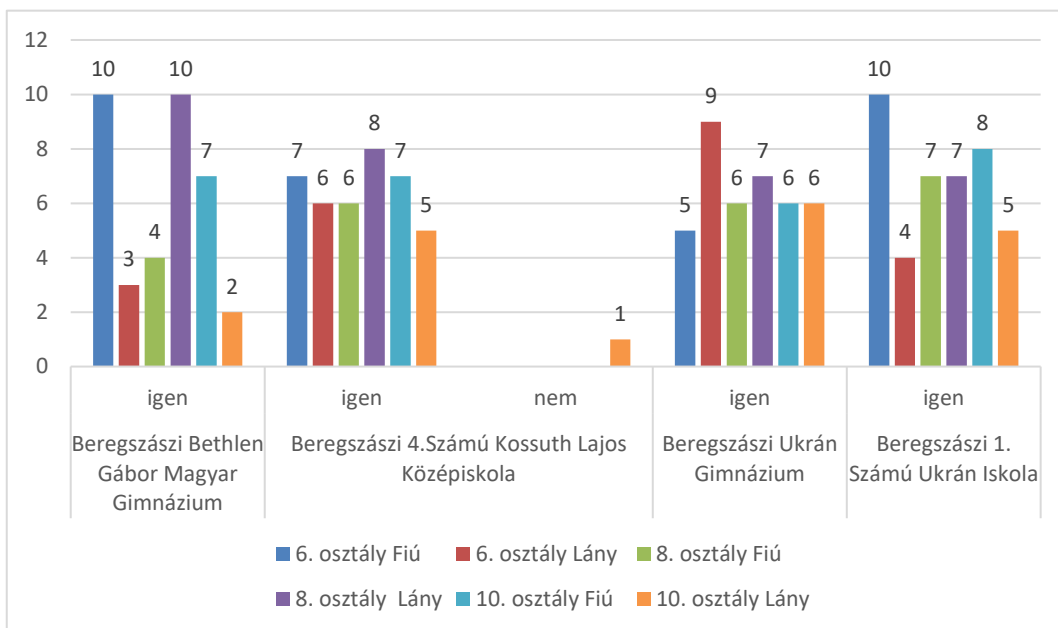
Az 1. Számú Ukrán Iskolában kiemelkedően, a legtöbben 15 tanuló jár heti 3 edzésre délután, míg 5 tanuló csak ennél többször. A három iskola tanulói közül a legkevesebbszer bejelölt válasz a heti egy edzés, mivel a magyar gimnázium tanulói azt be sem jelölték.

14. ábra. Sportolás ideje szabadidőben
Forrás: saját kutatás

A 14. ábrán megismerhetjük, hogy a négy beregszászi iskola diákjai napi szinten hány órát sportolnak, vagy csak ritkábban, alkalmanként a szabadidejükben. A legtöbben a „napi 1-2 órát” választották, ez igazán szembeesik a magyar gimnázium 6. osztályos fiú (6) és 8.

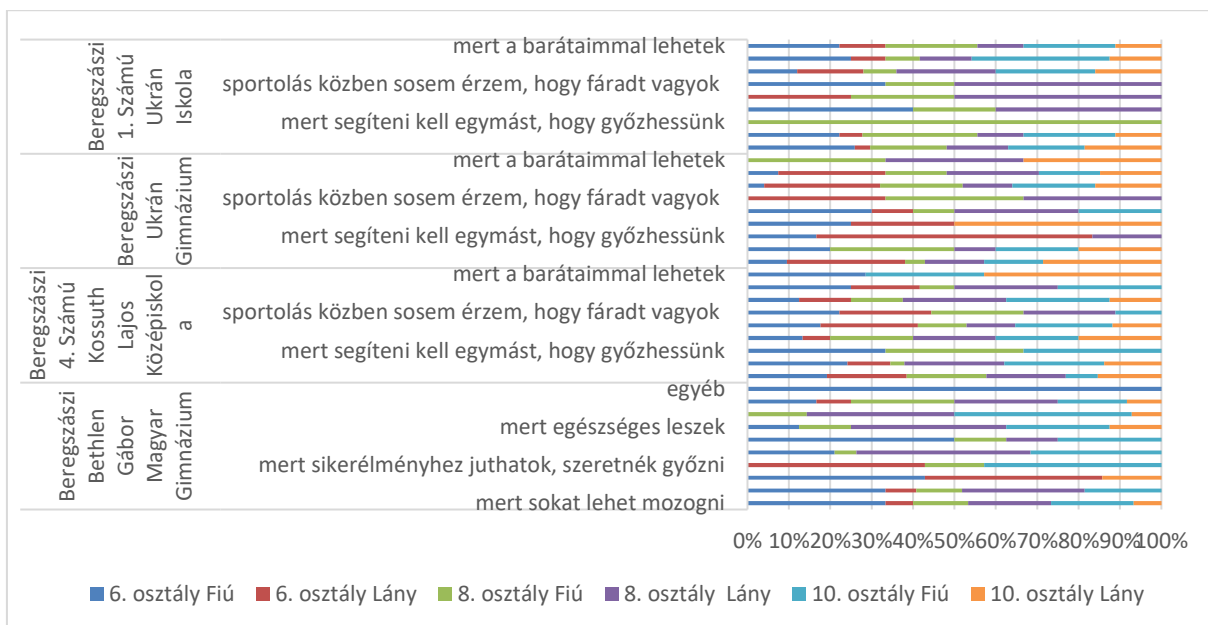
osztályos lány (6) tanulók válaszai alapján. A másik magyar iskola 6. osztályos lány (4) tanulói és az ukrán gimnázium 8. osztályos lány (4) tanulói közül szintén a többség ezt a választ jelölte meg. A fiúk esetében az 1. Számú Ukrán Iskola 6. osztályos fiú (5) tanulói emelkednek ki, akik szintén napi 1-2 órát foglalkoznak sporttal a szabadidejükben. A naponta 3-4 órát osztályonként 2, maximum 4 tanuló jelölte be, s ez is inkább a fiúk esetében gyakoribb. A két magyar és ukrán iskola legtöbbször megjelölt válasza a napi 1-2 óra volt. A második legtöbbet kapott jelölés a magyar iskolákban a ritkán, csak alkalmanként, míg az ukrán iskoláknál pont ellenkezőleg, a több, a naponta 2-3 óra.

15. ábra. Hasznos tevékenység e a sport

Forrás: saját kutatás

A 15. ábráról leolvashatjuk, hogy a 157 kutatásban részt vett tanuló közül hányan tartják hasznos, avagy nem hasznos tevékenységnek a sportot. Kitűnik az egyes szám a nem válasszal, ami egy 10. osztályos lány tanuló válasza a Kossuth Lajos Középiskolából. Ebből kifolyólag 156 tanulónak hasznos a sporttevékenység. E szerint a Beregszászi Magyar Gimnáziumból 36 tanulónak, a 4. Számú Iskolából 39 tanulónak, az Ukrán Gimnáziumból 40 tanulónak és végül az 1. Számú Iskolából 41 tanulónak hasznos a sporttevékenység.

16. ábra. Három ok, amiért hasznos tevékenység a sport

Forrás: saját kutatás

A 16. ábrához a mellékletben szereplő 15. táblázat párosul, amelyből bővebb információkat és számbeli adatokat kaphatunk. A tanulóknak három okot kellett választaniuk, amelyek miatt szerintük hasznos tevékenység a sport. A következőkben iskolánként felsorolom, hogy melyik három okot választották a legtöbben a tanulók.

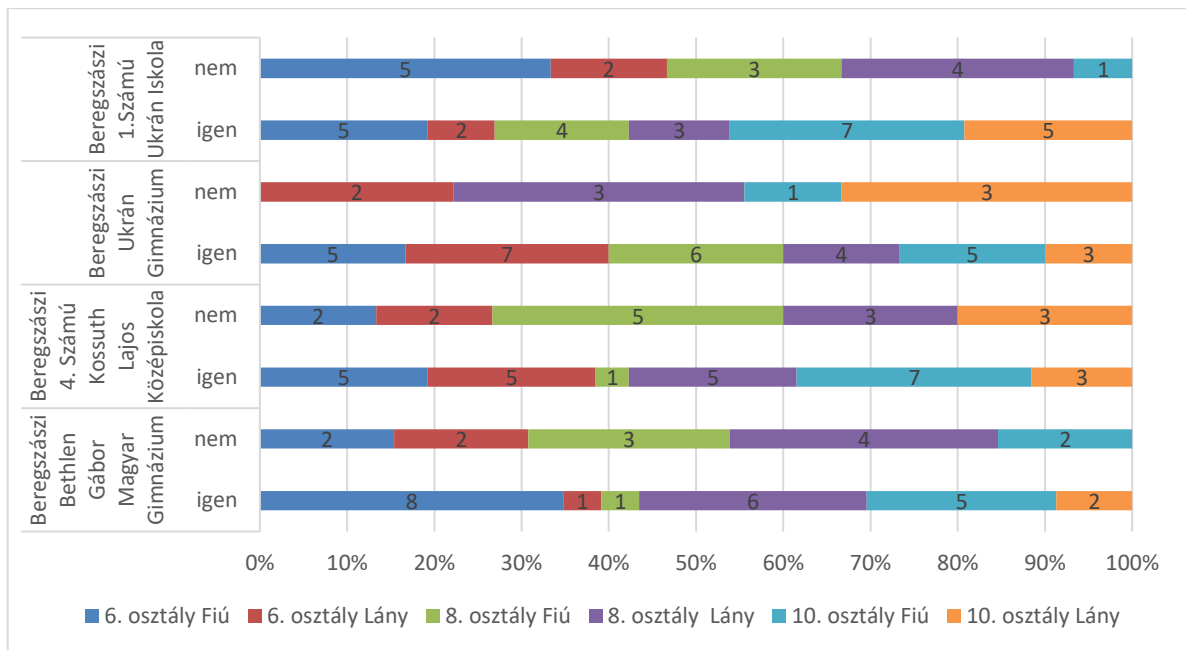
Ennek értelmében a Beregszászi Magyar Gimnázium tanulói számára a három ok között van a „mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben” (27 jelölés), „mert felszabadult vagyok sportolás közben” (19) és „mert egészséges leszek” (16).

A 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola tanulói a legtöbb jelölést adták: a „mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben” (29), „mert sokat lehet mozogni” (26), „mert felszabadult vagyok sportolás közben” (17) válaszokra.

A Beregszászi Ukrán Gimnázium tanulói szerint a három legnépszerűbb ok a következő: „mert fizikailag erős leszek, fitt leszek” (27), „mert egészséges leszek” (25), „mert sokat lehet mozogni” (21).

A Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola tanulóinak a válaszaik szerint: „mert sokat lehet mozogni” (27), „mert egészséges leszek” (25) és „mert fizikailag erős leszek, fitt leszek” (24).

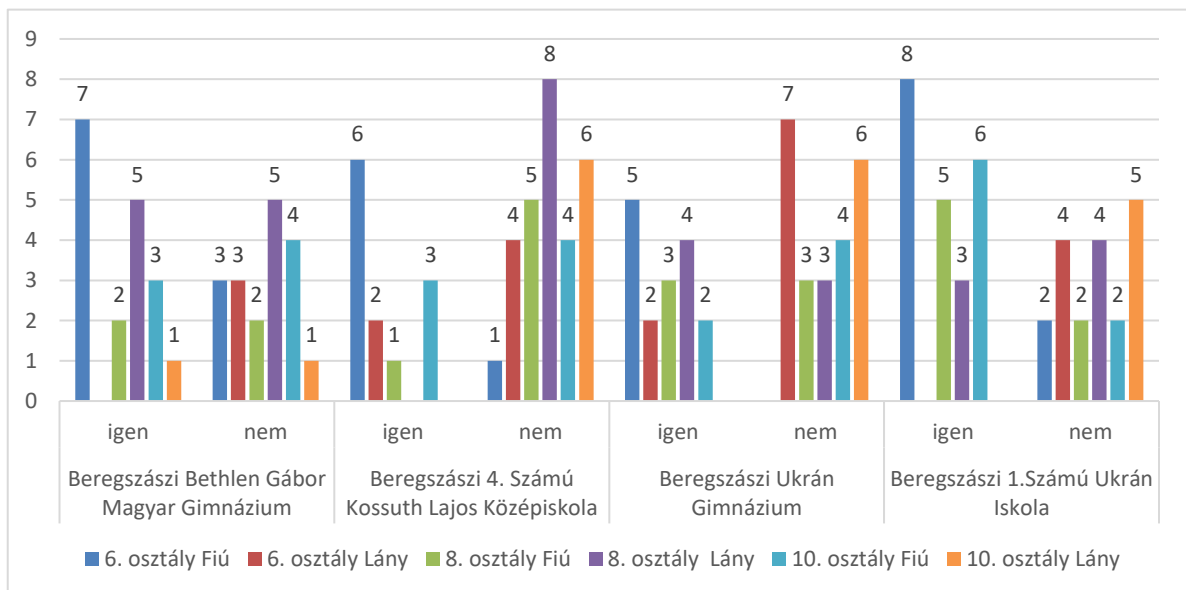
A kilenc ok közül csakis az előbb említetteket választották a legtöbbször okként, amiért hasznos tevékenység a sport.

17. ábra. Ösztönözik-e a szülők vagy a családtagok valamilyen iskolán kívüli sporttevékenységre a tanulókat

Forrás: saját kutatás

A 17. ábra alapján szemlélteti, hogy a 157 tanuló közül szerintük ösztönözik-e őket a szülők, vagy családtagok a sportolásra. Mind a négy iskolában a tanulókat többen ösztönözik a sportolásra, mint nem. Összesen a 157 tanulóból 105 tanuló ösztönözik. Ebből a Magyar Gimnáziumból 23, a 4. Számú Iskolából 26, az Ukrán Gimnáziumból 30 és az 1. Számú Iskolából 26 tanuló.

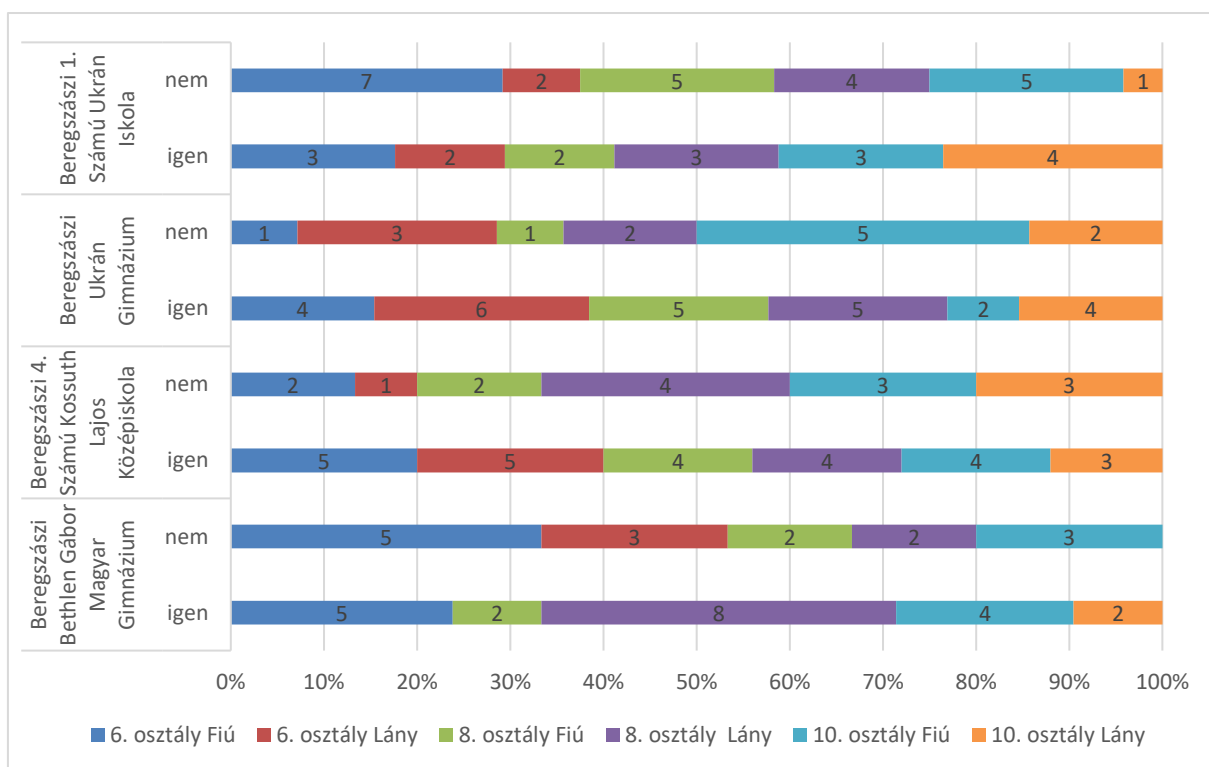

18. ábra. Van-e példaképe a tanulónak, aki ösztönzőleg hat a sportolásban

Forrás: saját kutatás

A tanulók példaképeinek listáját bővebben a 17. táblázatban tekinthetjük meg. Viszont a 4. Számú Iskola 8. osztályos 8 lánytanulói kitűnnek azzal, hogy nincs példaképük. Mindegyik osztályban láthatólag az olyan lányok vannak többségben, akiknek nincs példaképük. A fiúkról inkább az mondható, hogy többségüknek van példaképe, aki ösztönzőleg hat rájuk a sportolásban. A legtöbbet megemlített példaképek focisták, mint például Neymar, Messi vagy Ronaldo, Mape és Dybala, inkább külföldi nevek tűnnek fel a példaképek nevei között. Viszont vannak személyesebb példaképek is megemlítve, mint például a legjobb barát, testvér vagy más családtag és saját edzőknek a nevei. Egyes lányok példaképei között megjelennek különböző „internet sztárok” nevei, akik még számomra is ismeretlenek.

A számbeli adatokat figyelembe véve a Magyar Gimnázium tanuló közül 18-an állítják, hogy nincs példaképe és ugyanennyien, hogy van. A 4. Számú Iskola tanulói közül csak 12 diáknak van példaképe, 28-nak pedig nincs. Az Ukrán Gimnázium tanulói közül 16-nak van példaképe és 23-nak nincs. Az Ukrán Iskola diákjai közül 22-nek van példaképe és 19-nek nincs.

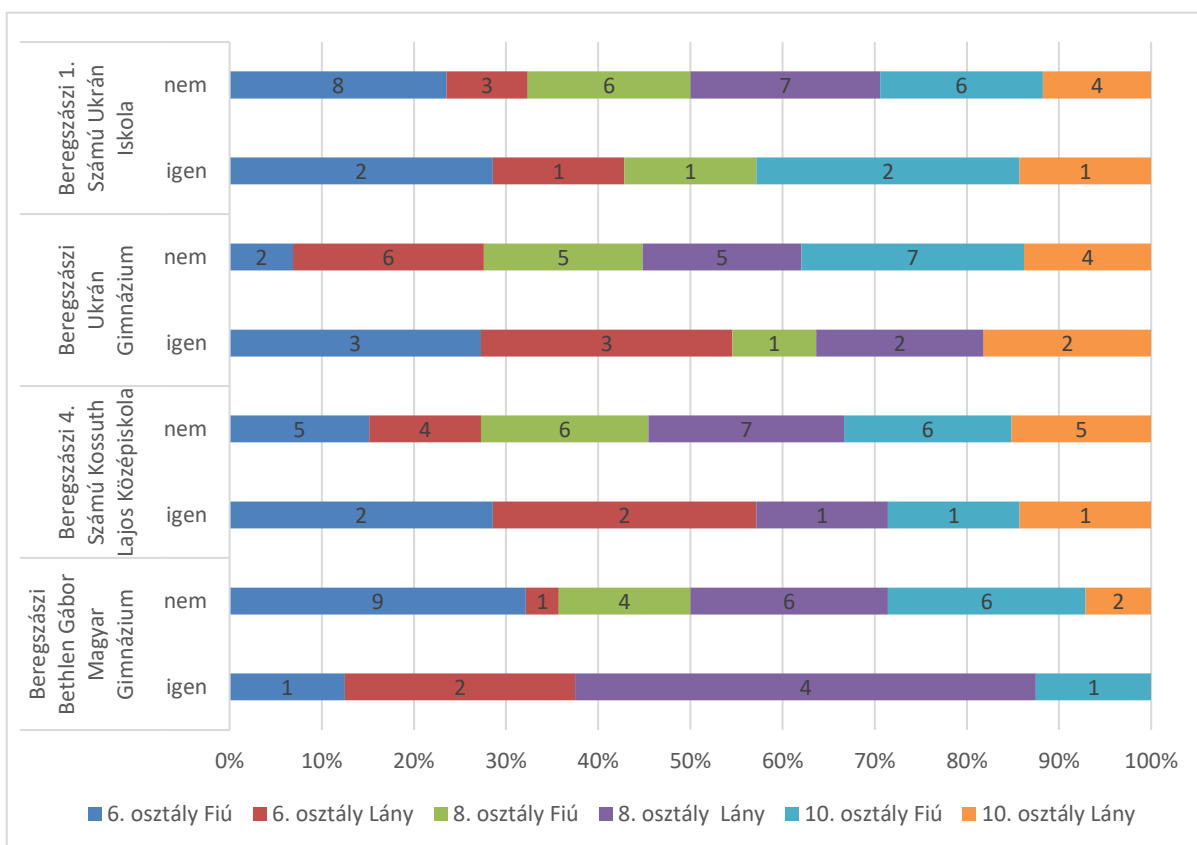
19. ábra. A szülőknek, nagyszülőknek van-e jelenlegi vagy korábbi sporttevékenysége
Forrás: saját kutatás

A 19. ábrát szemlélve megtudhatjuk, hogy a tanulók családjában van-e olyan szülő, nagyszülő, aki korábban valamit sportolt vagy most is űz valamilyen sportot, melyet meg is neveztek. Az ebből álló terjedelmes 18. táblázatot megtekinthetjük a mellékletben.

A négy iskola közül csak az 1. Számú Ukrán Iskola tanulóinak a családtagjai űzik vagy űzték kevésbé a sportokat, mivel csak 17 igen és 24 nem válasz érkezett tőlük erre a kérdésre. A Magyar Gimnáziumban 21:15, 4. Számú Iskolában 25:15, az Ukrán Gimnáziumban pedig 26:14 arányban érkeztek igen-nem válaszok.

Kiemelkednek a Magyar Gimnázium 8. osztályos lány tanulóinak az eredményei, mivel a legtöbben, 8 lánynak a szülei űznek sporttevékenységet, ugyanebből az osztályból viszont csak 2 fiúról mondható ez el.

A legtöbbször megnevezett sporttevékenység a labdarúgás, melyet a tanulók többségének az apja vagy nagyapja űz/űzött korábban. Az apáknál még megjelenik a kézilabda, ökölvívás, karate, birkózás, kosárlabda, atlétika és röplabda. A nagyapáknál a legtöbbször megjelent a labdarúgás, birkózás, kosárlabda, távfutás, atlétika és még a tánc is. Az anyukák sporttevékenységei kicsit más jellegűek, mert itt a legtöbbször megemlítték a tánc, kézilabda, tenisz, úszás, gimnasztika, könnyűatlétika, torna és aerobik. A nagymamák sporttevékenysége hasonló az előbbiekhöz, mivel a legüzöttebb sporttevékenység a távfutás, atlétika, kézilabda, kosárlabda és tánc.

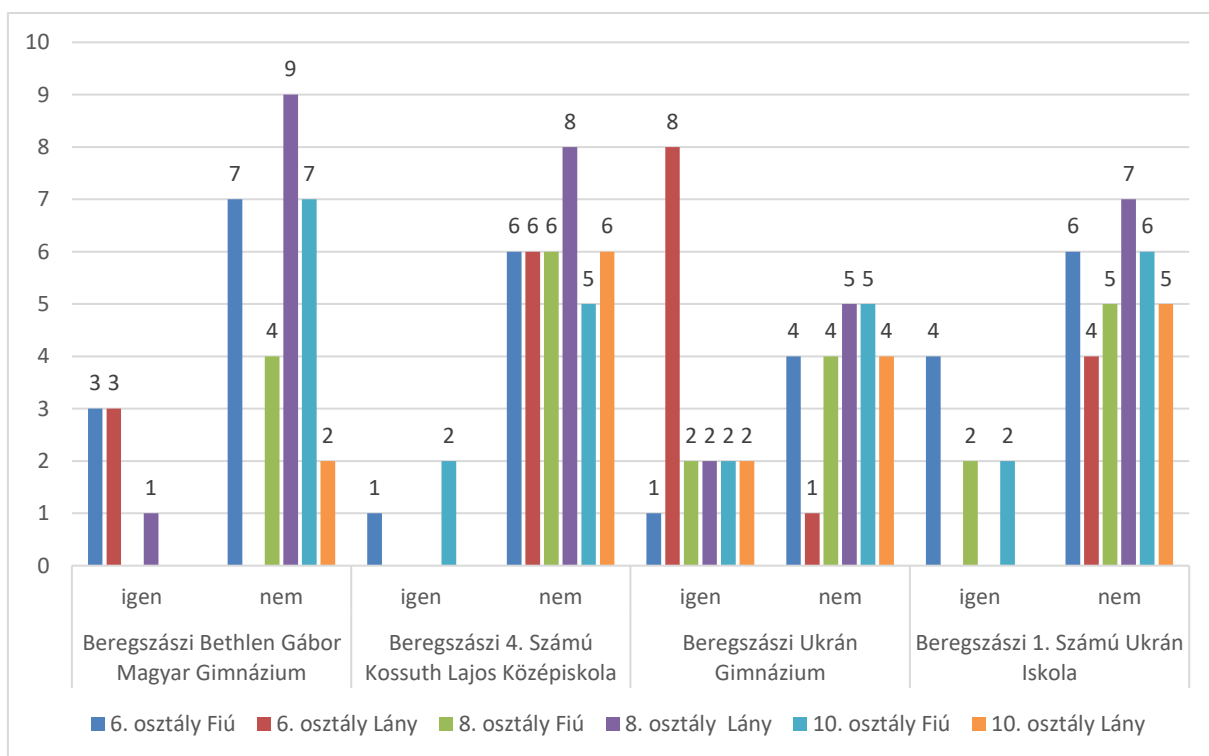

20. ábra. A tanulók testvérének van-e sportágbeli tevékenysége
Forrás: saját kutatás

A 19. táblázatot is figyelembe véve a 157 kutatásban részt vett tanulóból csak 33 diák iskoláskorú testvére őr valamilyen sportágbeli tevékenységet. Mind a négy iskola összes kutatásban részt vett osztályában minimum dupla annyi tanulónak nem sportol a testvére semmit, mint ahánynak sportol.

Ez számokban részletezve annyit jelent, hogy az igen-nem válaszokat figyelembe véve a Beregszászi Magyar Gimnáziumban 8:28 az arány, a 4. Számú Iskolában 7:33, az Ukrán Gimnáziumban 11:29, valamint az 1. Számú Iskolában 7:34.

A megemlített testvérek életkora legtöbb esetben 6-13 évig terjed, de van néhány 15-17 éves testvér is. Zömmel a kisebb korosztály van többször megemlítve, ők aktívabbak. A sportbeli tevékenységük igen változatos, a kisebb testvérek körében legnépszerűbb a labdarúgás, ökölvívás, gimnasztika, tánc, tenisz, könnyűatlétika és kézilabda. A 15-17 éveseknél pedig a labdarúgás, kosárlabda, aerobik és tánc.

21. ábra. Tudják-e, hogy korábban a beregszászi kézilabda csapat országos bajnokságban játszott

Forrás: saját kutatás

A négy iskola közül mindegyik osztályban nagyobb számmal válaszoltak a tanulók a nem kérdésre, egyszóval a diákok többsége nem tud arról, hogy a beregszászi kézilabda csapat egykor országos bajnokságban játszott. Az is szembeűnő, hogy a magyar iskolák diákjai közül ezt a tényt sokkal kevesebben tudják, mint a két kutatásban részvevő ukrán iskola

diákjai.

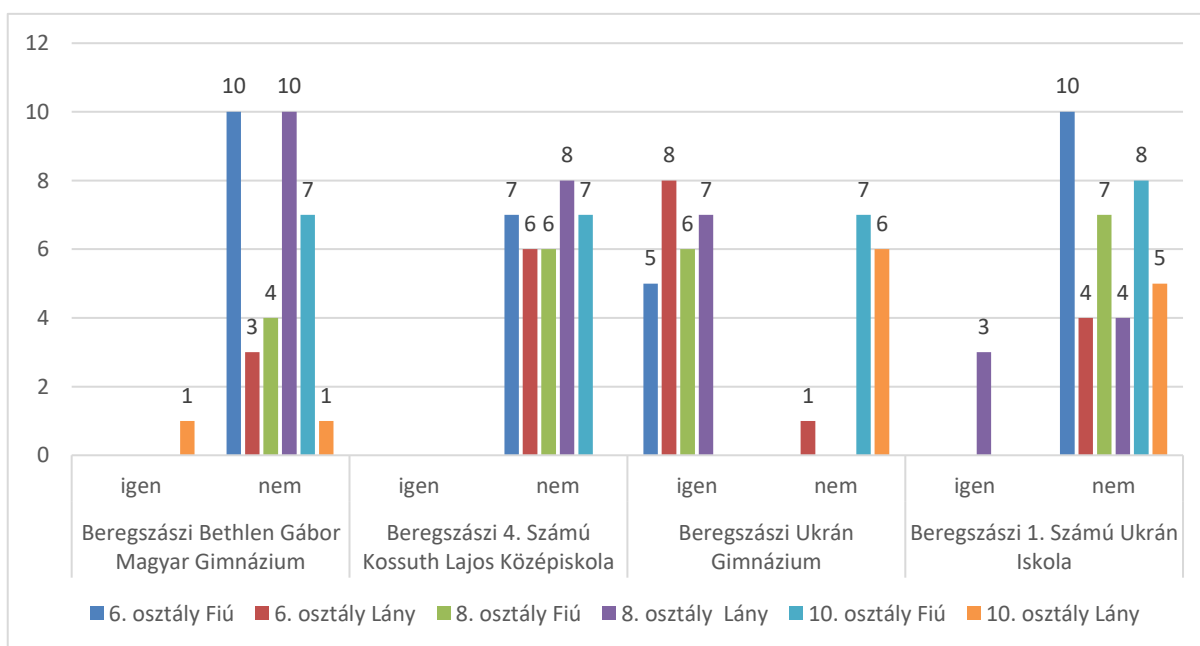
A két magyar iskola diákjai közül mindössze csak 10-en tudták (66 pedig nem), hogy az országos bajnokságban játszott a beregszászi kézilabda csapat. A két ukrán iskola diákjai közül pedig 25-en (56-an pedig nem).

Mindezeket figyelembe véve a Magyar Gimnázium 6. osztályából 3-3 tanuló és egy 8. osztályba járó lány tudta, hogy korábban a beregszászi kézilabda csapat országos bajnokságban játszott.

A 4. Számú Iskola 6. osztályából egy és 10. osztályából két fiú tanuló tudott az imént említett tényről.

Az Ukrán Gimnázium 6. (1 fiú, 8 lány), 8. (2 fiú és 2 lány) és 10. osztályából (2 fiú és 2 lány) pedig a legtöbben, viszont az 1. Számú Iskola osztályaiból csak a fiúk tudták azt, hogy a beregszászi csapat korábban az országos bajnokságban játszott, pontosabban a 6. osztályból 4 tanuló, a 8. és 10. osztályból pedig 2-2.

Összesítve a 157 kutatásban részt vett diákból csak 35-en tudnak arról, hogy a beregszászi kézilabdacsapat korábban országos bajnokságban játszott.

22. ábra. Tudod-e arról a tanuló, hogy Beregszászban él egy kézilabdázó (kapus), aki olimpiai bajnok
Forrás: saját kutatás

A 22. ábra alapján jól látható, hogy a kutatásban részt vett tanulók zöme nem tud arról, hogy Beregszászban él egy kézilabdázó (kapus), aki olimpiai bajnok aranyérmes, de még, ha tudták

is, nem mindenki tudta megnevezni kiről van szó.

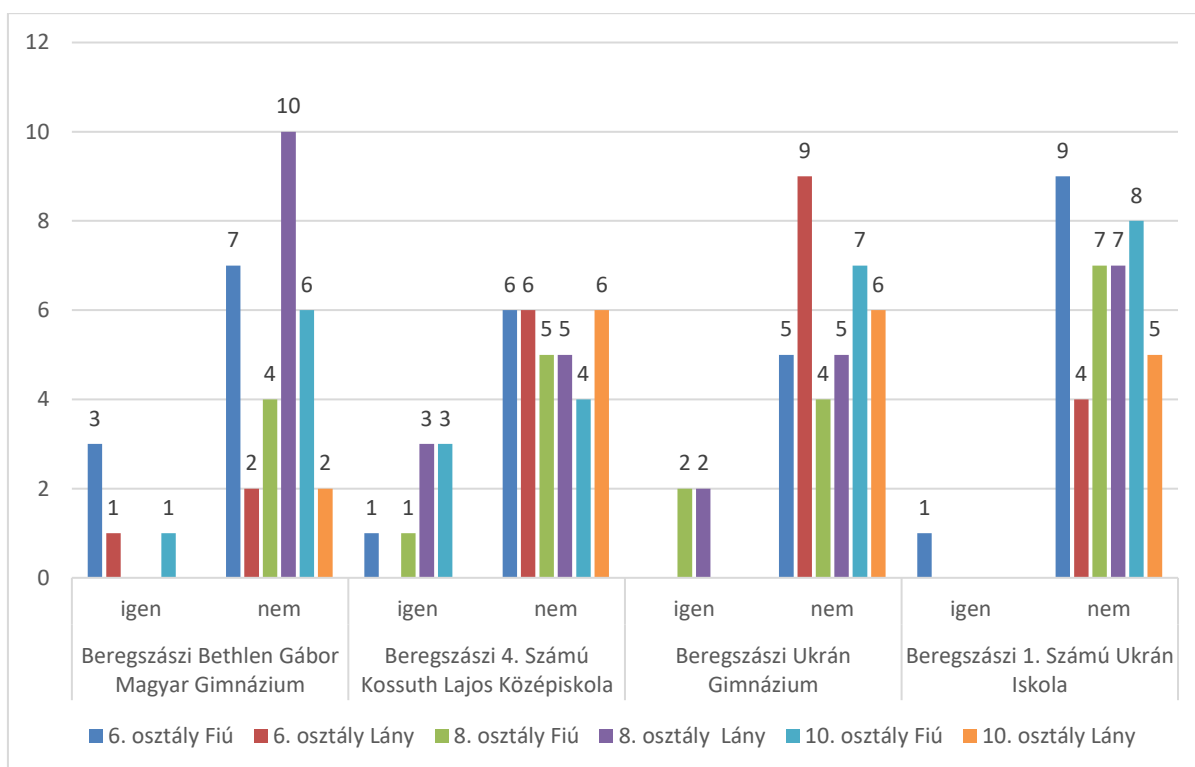
A diagram oszlopai a nem válasznál magaslanak ki a legjobban. A két magyar iskola diákjai közül csak egy 10. osztályos lány tudott a beregszászi olimpiai kézilabdázónkról, viszont ő nem tudta a nevét.

A 4. Számú Iskola tanulói közül senki sem tudott arról, hogy Beregszászban él egy olimpiai bajnok kézilabdázó.

A két beregszászi ukrán iskolában viszont már sokaknak ismeretes Hecko Nyina neve. A Beregszászi Ukrán Gimnázium 6. és 8. osztályainak tanulói ismerik a nevét és tudják a tény, amit már az imént említettem. A 6. osztályosok közül 5 fiú és 8 lány tudja, a 8. osztályosok közül pedig 6 fiú és 7 lány, összesen 26 tanuló, akik mind le is írták Hecko Nyina nevét.

Az 1. Számú Ukrán Iskolában mindössze 3 lány tudta ki Beregszász olimpiai aranyérmes kézilabdázója.

A tények magukért beszélnek, a 157 kutatásban részt vett diákból mindössze 30 diák tudja és ismeri Beregszász olimpiai aranyérmes kézilabdázó kapusának a nevét.

23. ábra. Ismer-e a tanuló neves, világhírű kézilabdázókat
Forrás: saját kutatás

A 23. ábra és 22. táblázat adataiból megtudhatjuk, hogy a 157 tanuló közül alig ismer valaki neves, világhírű kézilabdázókat, mindössze csak 18 tanuló. Ezt lebontva a két magyar iskolából összesen 13 diák, a két ukrán iskolából viszont csak 5.

A Magyar Gimnáziumból a kutatásban részt vett 6. osztályos tanulók közül (3 fiú, 1 lány)

ismernek legtöbbször világhírű kézilabdázókat, mint Nagy Lászlót, Lékai Mátét és Mickler Rolandot. Továbbá a 10. osztályból csak egy fiú nevezte meg Nagy Lászlót.

A 4. Számú Iskolából egy-egy 6. és 8. osztályos fiú, az utóbbi megnevezte Birtalan István kézilabdázót. A 8. osztályos lányok közül három lány pedig olyan kézilabdázókat nevezett meg, akiket senki más a többi iskolából. Ilyenek például Kulcsár Anita, Henning Fritz, Cristina Neagu és Radulovics Bojana kézilabdázók. A 10. osztályos három fiúnál hasonló a helyzet, ők ismerik Mickler Rolandot, Nagy Lászlót, Sander Sagosent, Mikkel Hansent és Janssent.

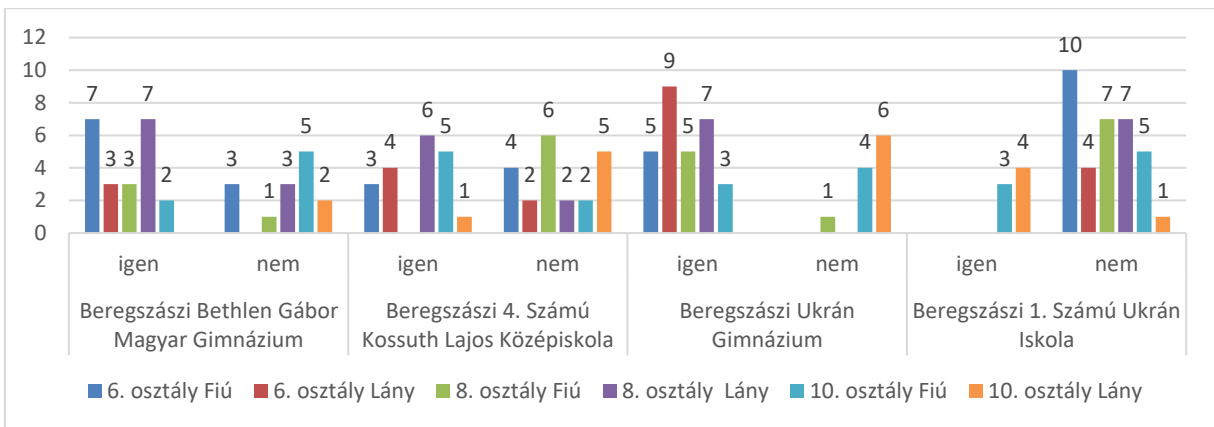
A Beregszászi Ukrán Gimnáziumból csak négy (két-két) 8. osztályos tanuló ismer világhírű kézilabdázókat. Érdekes, hogy egyedül ők említették meg Hecko Nyina nevét, továbbá még Nagy Oleg Volodimirovicsot, Andrijcsuk Juliát és Bazanova Marinát.

A Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola tanulói közül csak egyedül egy 6. osztályos fiú ismert híres kézilabdázót – Soszták Szerhij Ivanovicsot nevezte meg annak.

23. táblázat. Tudod-e hol tartják az idei, 2020-as Olimpiát?

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	7	3	3	7	2		22
	nem	3		1	3	5	2	14
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	3	4		6	5	1	19
	nem	4	2	6	2	2	5	21
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	9	5	7	3		29
	nem			1		4	6	11
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen					3	4	7
	nem	10	4	7	7	5	1	34
Összesen		54		55		48		157

Forrás: saját kutatás

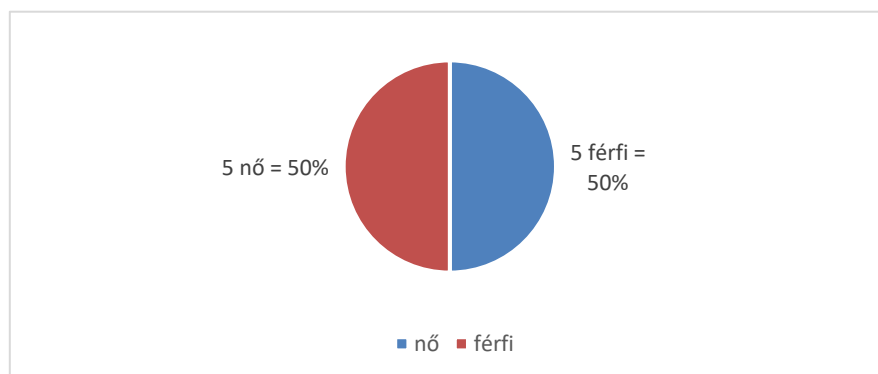

24. ábra. Tudod-e hol tartják az idei, a 2020-as Olimpiát?

Forrás: saját kutatás

Számomra egyes tanulóktól olykor meglepő válaszokat kaptam a kérdőív utolsó kérdésére, miszerint tudják-e a tanulók, hogy idén hol kerül megrendezésre a nyári olimpia (a kérdőívek kitöltése óta már módosult a dátum a jövő évre). Megesett sajnos, hogy Tokió – Japán helyett Oroszországot, Braziliát és Olaszországot kellett olvasnom. A kutatásomban részt vett 157 tanuló közül mindössze 77 tanuló tudta megnevezni a helyes választ, ami picivel kevesebb, mint a tanulók fele.

A 23. táblázaton és 24. ábrán láthatjuk számokban összegezve az eredményeket. A Beregszászi Magyar Gimnázium tanulói közül 22 fő tudta, ezen belül 12 fiú és 10 lány. A Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola tanulói közül 19 fő tudta hol rendezik legközelebb az olimpiát, ebből 8 fiú és 11 lány. Továbbá a Beregszászi Ukrán Gimnázium diákjai közül legtöbben, 29-en tudták a helyes választ. Ebből 13 fiú és 16 lány. Végül a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola tanulói közül csak a 10. osztályok válaszoltak helyesen, innen 3 fiú és 4 lány.

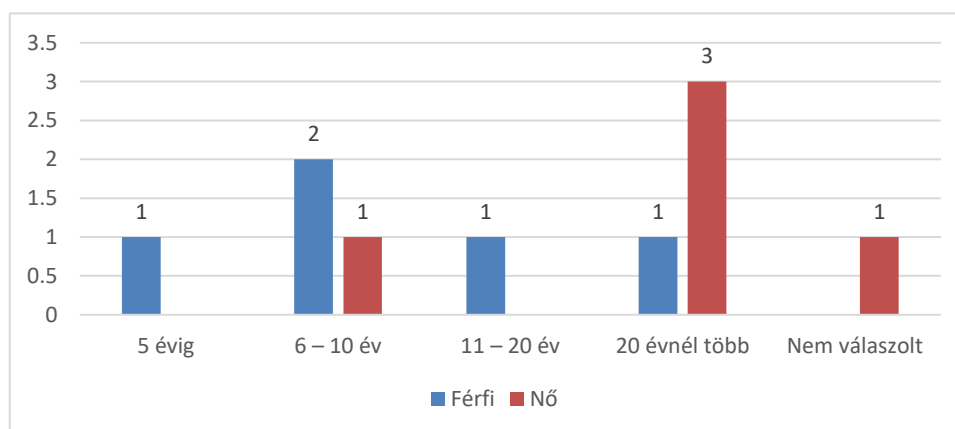
25. ábra. A testnevelő tanárok nem szerinti megoszlása

Forrás: saját kutatás

A témám széleskörűbb kifejtéséhez és a kézilabda helyzetének beregszászi vonatkozásában

való megválaszolásának feltétlen mozzanata volt, hogy a beregszászi iskolákban dolgozó testnevelő tanárokat is megkérdezzem, hogy milyen körülmények között tudják a testnevelés óráikat megvalósítani, használják-e a kézilabda játékot az óráikon és milyen viszonyban vannak a diákjaik a kézilabda sporttal.

Tíz Beregszász oktatási intézményeiben dolgozó testnevelő tanár járult hozzá a kérdőívem kitöltéséhez, akiknek láthatjuk a nem szerinti megoszlását a 25. ábrán. Ezáltal megtudhatjuk, hogy öt férfi és öt nő testnevelő tanár járult hozzá a kutatásom megvalósulásához.

26. ábra. A testnevelő tanárok pedagógiai munkaviszonya

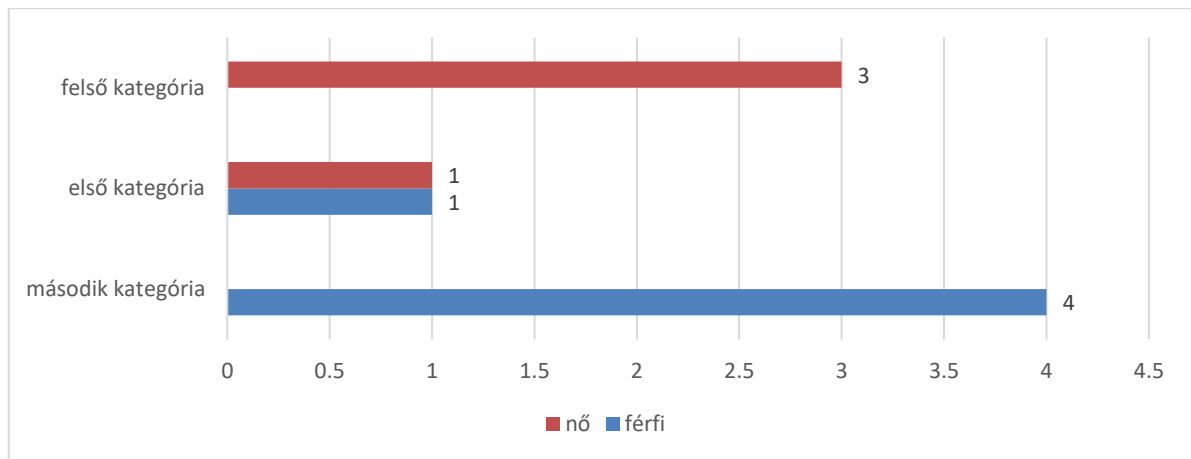
Forrás: saját kutatás

A testnevelő tanárok pedagógiai munkaviszonyára vonatkozó kérdésre egy nő nem válaszolt, így eggyel kevesebb kérdőívet tudtam értékelni. A kutatásban részt vevő tanárok közül legtöbben, vagyis hárman a tízből 20 évnél több pedagógiai munkaviszonnal rendelkeznek, közülük két nő és egy férfi. Egy-egy férfi testnevelő tanárnak 5 évig és 11-20 évig terjed a pedagógiai munkaviszonya. Továbbá két férfinak és egy nőnek 6-10 évig terjed az eddigi pedagógiai munkaviszonya.

26. táblázat. A testnevelő tanárok pedagógiai minősítésének kvalifikációs kategóriája

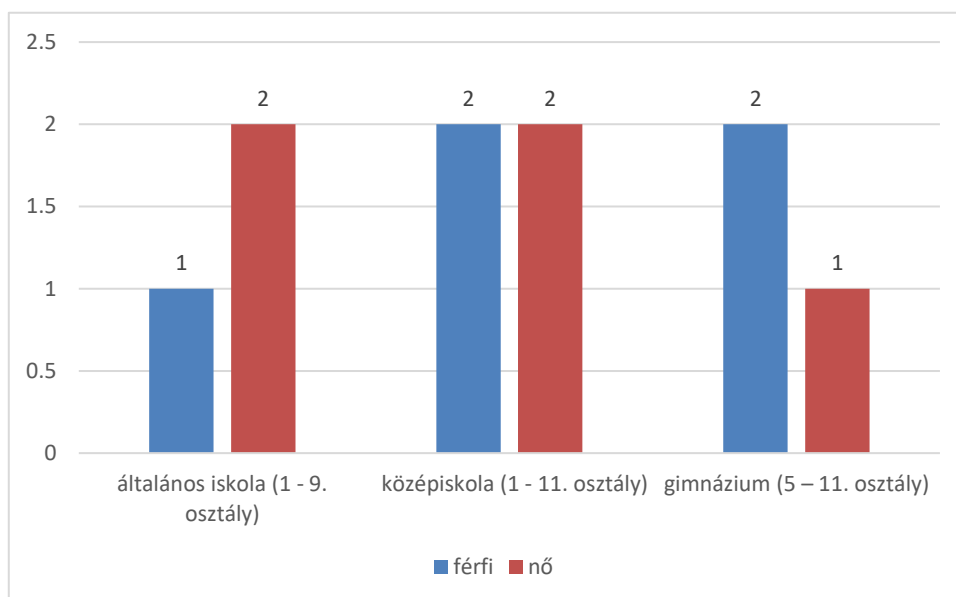
A pedagógiai minősítés kvalifikációs kategóriája	férfi	nő	összesen
második kategória	4		4
első kategória	1	1	2
felső kategória		3	3
módszerész			-
magiszteri			-

Forrás: saját kutatás

27. ábra. A testnevelő tanárok pedagógiai minősítésének kvalifikációs kategóriája
Forrás: saját kutatás

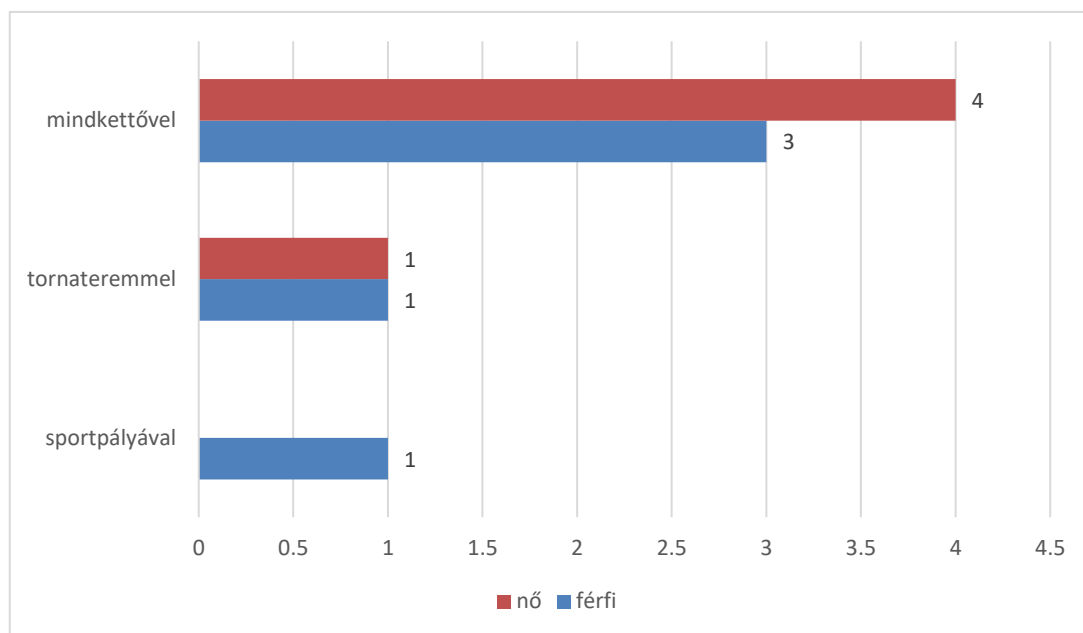
A 26. táblázat és a 27. ábra alapján láthatjuk, hogy a kutatásban részt vett tíz tanárnak milyen a pedagógiai minősítésének a kvalifikációs kategóriája. E szerint legtöbben, négy férfi pedagógus a második kategóriában vannak, míg három nő pedagógus a felső kategóriában szerepel. Egyedül egy nő és egy férfi tanár van az első kategóriában. Egy nő viszont nem válaszolt a kérdésre. A 26. táblázat alapján láthatjuk, hogy egyik tanár sincs a módszerész és a magiszteri kategóriában.

28. ábra. A munkahelyeül szolgáló intézmény
Forrás: saját kutatás

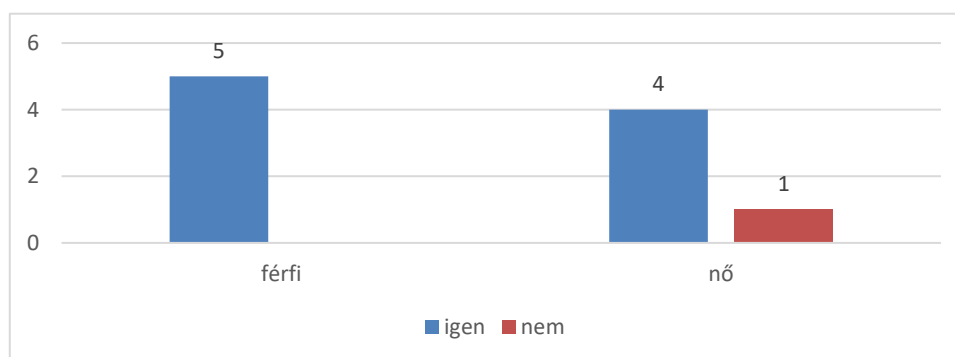
A kutatásomban részt vevő tanárokról megtudhatjuk még azt a 28. ábra alapján, hogy milyen oktatási intézmény szolgál a munkahelyeül. Ennek értelmében a legtöbbször, négy tanárnak a középsiskola (1-11. osztály), közülük két férfi és két nő. Az általános iskola 1-9. osztályaiban

három testnevelő pedagógus dolgozik, közülük kettő nő. A gimnázium (5-11. osztály) pedig szintén három pedagógus munkahelyéül szolgál, két férfinak és egy nőnek.

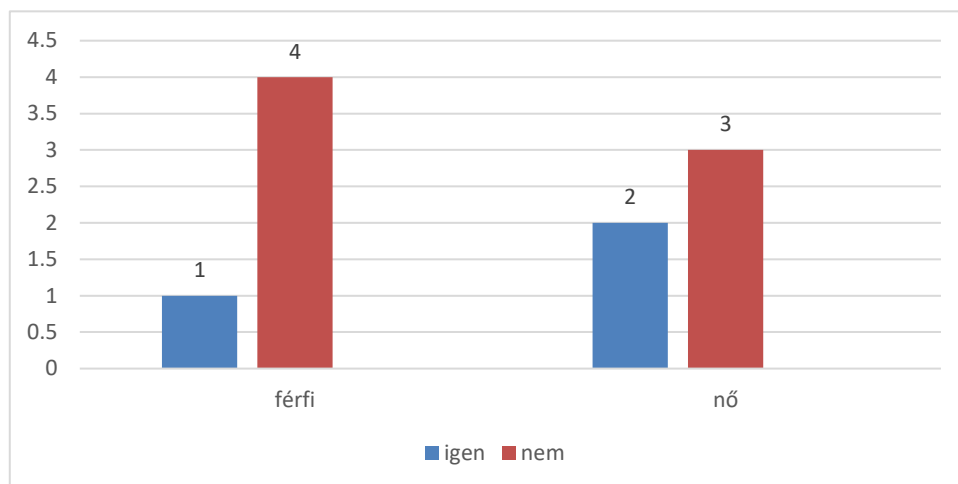
29. ábra. Sportpálya és tornaterem megléte az oktatási intézményben
Forrás: saját kutatás

A 29. ábrán láthatjuk, hogy tíz testnevelő tanár munkahelyéül szolgáló oktatási intézmény rendelkezik-e tornateremmel, sportpályával vagy esetleg mindkettővel. Jó eredménynek mondható, hogy tíz testnevelő tanár közül hét olyan helyen tudja az óráit megtartani, ahol van sportpálya és tornaterem is. A hét személyből négy nő és három férfi. Egy-egy férfi és egy nő jelölte be csak a tornaterem válaszlehetőséget. S a tízből csak egy tanár munkahelyéül szolgáló intézményben nincs tornaterem, csak sportpálya.

30. ábra. Szakmai továbbképzésen vagy átképzésen való részvétel az utóbbi 5 évben
Forrás: saját kutatás

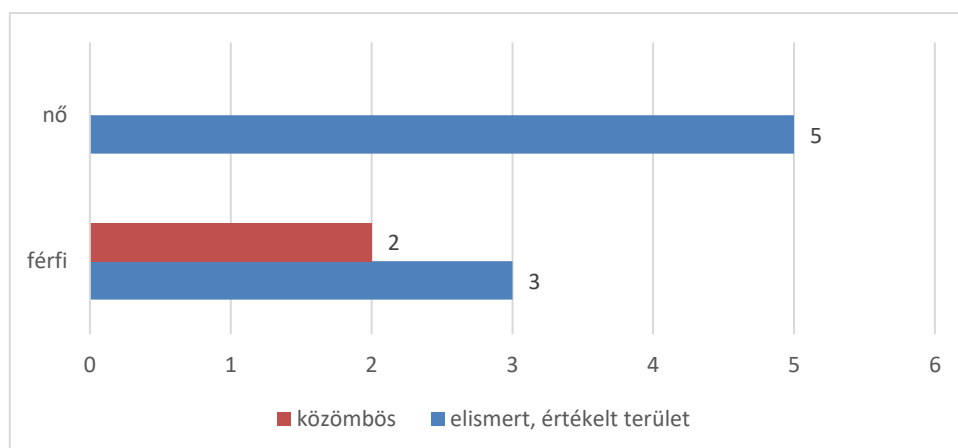
A 30. ábra jól mutatja, hogy a tíz testnevelő tanár közül hányan vettek részt az utóbbi 5 évben szakmai továbbképzésen vagy átképzésen. E szerint kilenc fő vett részt, ebből öt férfi és négy nő, viszont egy nő nem vett részt az utóbbi öt évben szakmai továbbképzésen vagy átképzésen.

31. ábra. Alkalmazza-e a testnevelési tantervben választható labdajátékok közül a kézilabda sportágat?

Forrás: saját kutatás

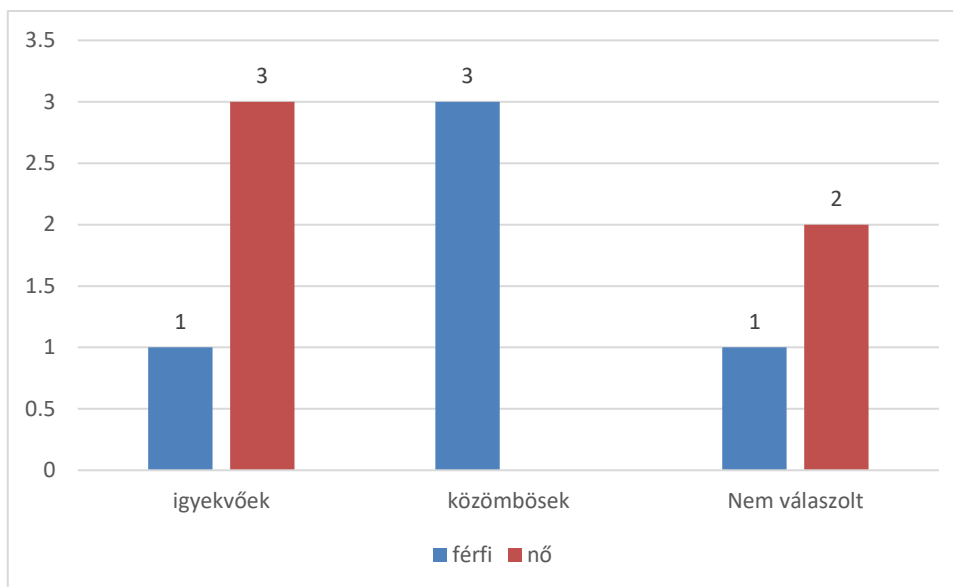
A kérdőív hetedik kérdésében arra voltam kíváncsi, hogy a kutatásban részt vevő tanár alkalmazza-e a testnevelési tantervben szereplő választható labdajátékok közül a kézilabda sportágat. Sajnos több, mint a fele, vagyis hét testnevelő tanár nem alkalmazza a kézilabdát a tanóráin, ebből négy férfi és három nő. Viszont a maradék három testnevelő tanár, akik alkalmazzák, közülük két nő és egy férfi.

32. ábra. A kézilabda elismertsége a tanulók körében

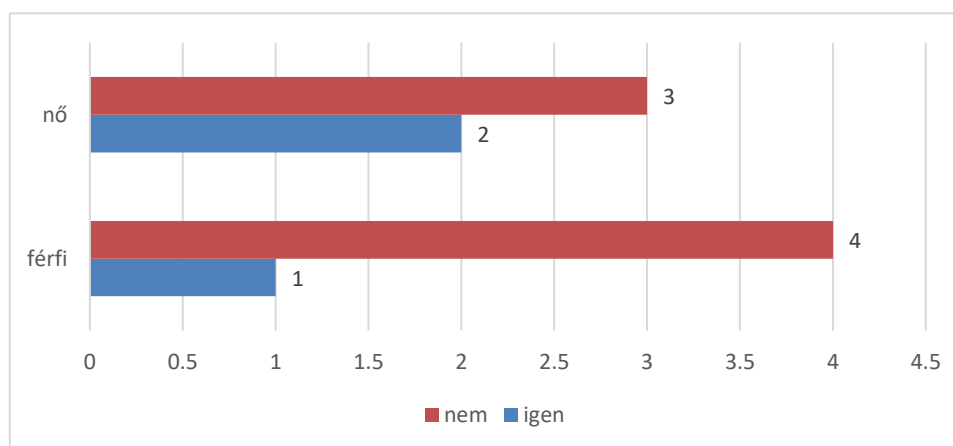
Forrás: saját kutatás

Nagyon fontosnak tartom a kérdőív 8. kérdését is, melynek válaszait a 31. táblázat (mellékletben) és a 32. ábra szemlélteti. Ebben a kérdésben megkérdeztem a tanárokat, hogy szerintük milyen az elismertsége a kézilabdának a tanulók körében. A tízből nyolc testnevelő tanár (öt nő, három férfi) szerint elismert és értékelt terület a kézilabda. Viszont két férfi testnevelő tanár szerint a kézilabda a tanulók körében közömbös sporttevékenységnek számít.

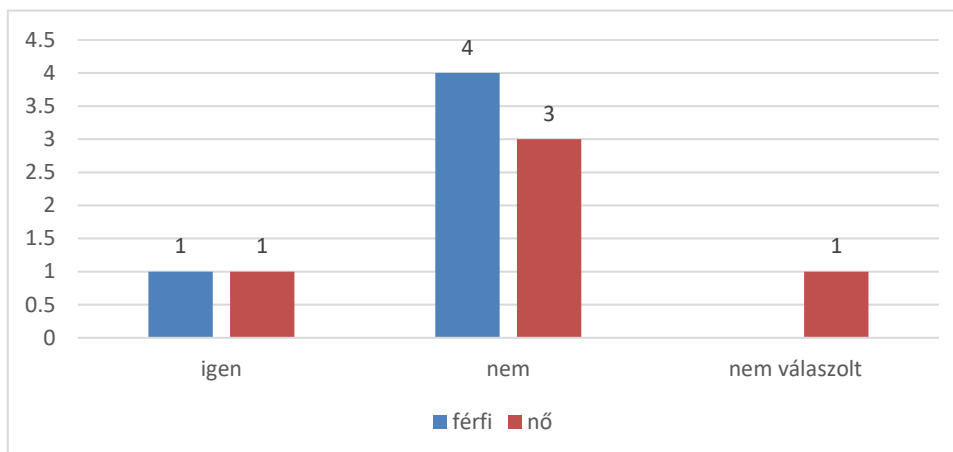
33. ábra. A tanulók viszonyulása a kézilabdázáshoz a testnevelési órán
Forrás: saját kutatás

A tízből három testnevelő tanár nem válaszolt arra a kérdésemre, hogy milyen a tanulók viszonyulása a kézilabdázáshoz. Viszont a maradék hét testnevelő tanár véleménye alapján megtudtam, hogy közülük négyen gondolják igyekvőknek a tanulók hozzáállását a kézilabdázáshoz. Ebből három nő és egy férfi testnevelő tanár gondolja ekképp. Három testnevelő tanár viszont közömbösnek tartja a tanulók viszonyulását a kézilabdázáshoz.

34. ábra. Az oktatási intézményében vezet órán kívüli kézilabda szakkört?
Forrás: saját kutatás

A testnevelő tanárok számára összeállított kérdőívben kíváncsi voltam arra, hogy a kutatásban részt vevő testnevelő tanárok vezetnek-e az oktatási intézményükben órán kívüli kézilabda szakkört. Sajnos a számok azt mutatják, hogy a testnevelő tanárok többsége nem tart kézilabda szakkört, szám szerint ez hét, ebből három nő és négy férfi válaszolt ekképp. Mindössze a tízből csak három testnevelő tanár tart órákon kívüli kézilabda szakkört, ebből kettő nő és egy férfi.

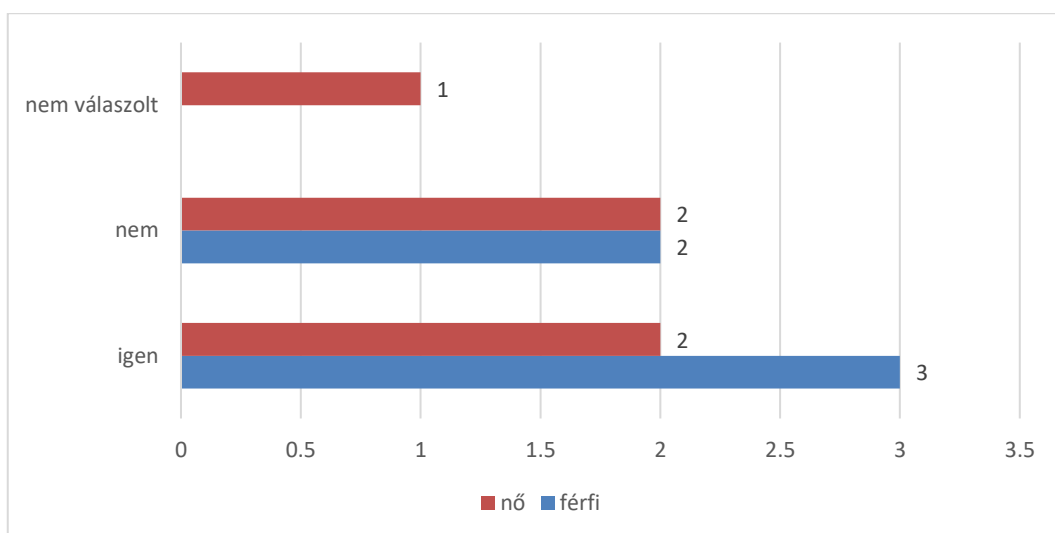
35. ábra. Az oktatásügy (járási, városi) szervez iskolák közötti kézilabda bajnokságot?
Forrás: saját kutatás

A tanároknak szánt kérdőív 11. kérdésében kíváncsi voltam arra, hogy az oktatásügy (járási, városi) szervez-e az iskolák között kézilabda bajnokságot. Egy válasz híján csak kilencet tudtam értékelni, viszont a kiemelkedő válasz volt a többségé, hét testnevelő tanáré, ezen belül négy férfi és három nő válasza, miszerint az oktatásügy nem foglalkozik iskolák közötti kézilabda bajnokság szervezésével. A tízből mindössze csak ketten (egy nő és egy férfi) állította azt, hogy az oktatásügy szervez iskolák közötti kézilabda bajnokságot.

35. táblázat. A testnevelő tanárok részvétele a tanulókkal az iskolák közötti bajnokságon

Válaszlehetőségek	férfi	nő	összesen
igen	3	2	5
nem	2	2	4

Forrás: saját kutatás

36. ábra. A testnevelő tanárok részvétele a tanulókkal az iskolák közötti bajnokságon
Forrás: saját kutatás

A testnevelő tanároknak szánt kérdőív 11. és 12. kérdései összefüggnek egymással, mindkettő az iskolák közötti bajnokságra vonatkozik, az előző a szervezés oldaláról, az utóbbi pedig az iskolák közötti részvétel szemszögéből.

A 35. táblázaton és 36. ábrán megfigyelhetjük a tanárok részvételének számát a tanulókkal az iskolák közötti bajnokságokon. Kilenc választ tudtam itt is elemezni, mivel egy nő testnevelő tanár nem válaszolt a kérdésekre. Ez alapján öt testnevelő tanár válasza „igen”, egyszóval öt testnevelő tanár vesz részt a tanulóival az iskolák közötti bajnokságokon (három férfi, két nő válasza). A maradék négy, két férfi és két nő válasza egyértelműen „nem” lett. Külön kérés volt, hogy amennyiben részt vesznek iskolák közötti bajnokságokon, úgy írják le, hogy általában milyen eredményekkel szerepeltek azokon. A férfi testnevelő tanárok tanulói III. helyet szereztek az iskolák közötti bajnokságokon, míg a női testnevelő tanárok diákjai I., II. és III. helyezéseket is elértek az iskolák közötti bajnokságokon.

36. táblázat. A kézilabda sportfoglalkozásra járó tanulók %-ban mérve

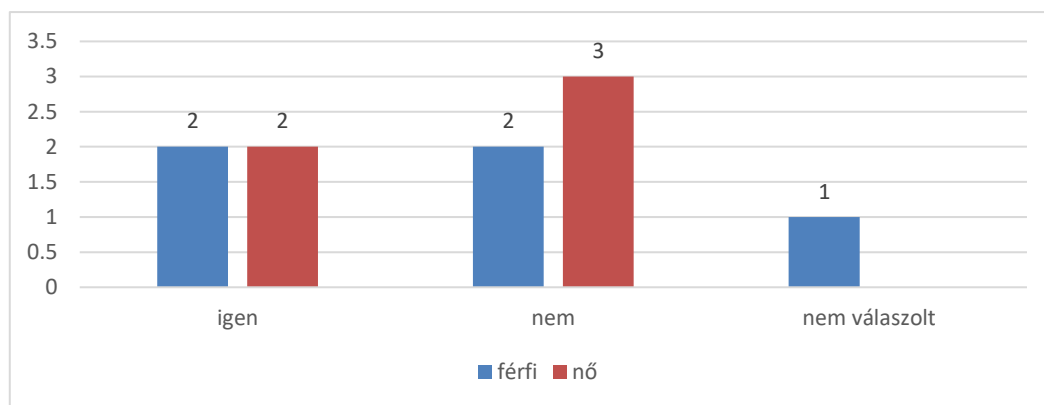
férfi		nő	
% edz	ebből kézilabda (%)	% edz	ebből kézilabda (%)
0,2	0,1	18	2
10	2	20	15
45	10	45	10
		50	20
		60	-

Forrás: saját kutatás

A 36. táblázat szemlélteti a 13. és 14. kérdésemre való válaszokat. A kérdőív 13. kérdésében aziránt érdeklődtem, hogy a kutatásban részt vett testnevelő tanárok szerint a tanulók hány százaléka jár délutáni edzésekre, sportfoglalkozásokra, illetve tagja-e a városi sportiskolának, sportkluboknak. Az ezt követő kérdésben pedig a kérésem az volt a testnevelő tanárok felé, hogy írják le százalékban mérve a kézilabda sportfoglalkozásokra járó tanulókat.

Fontos tudnivaló, hogy a 13-14. kérdésemre két férfi nem válaszolt, a 14. kérdésemre pedig egy nő testnevelő tanár. Így a 36. táblázat figyelembe vételével jól látható az, hogy ahol a legtöbben járnak edzésre, a tanulók 60%-a, ott senki sem jár kézilabda sportfoglalkozásra, ahol pedig csak a tanulók 50 %-a jár sportfoglalkozásokra, abból csak 20% foglalkozik kézilabdázással. Az edzésekre járó diákok számának csökkenésével értelemszerűen csökken a kézilabda edzésekre járó diákok száma is.

Jól látható különbség az is, hogy mennyi különbség van a férfi és a női testnevelő tanárok válaszai között. A férfi testnevelő tanárok tanulói sokkal kevesebben járnak bármilyen edzésre, ebből értelemszerűen kevesebben kézilabdára is. A legkisebb százalékban mért edzésre járó tanulók száma mindössze 0,2%, ebből 0,1 % jár kézilabdára. Az egyik férfi testnevelő tanár szerint a 45%-ból mindössze 10% jár csak kézilabdára, ez volt a legnagyobb százalékban mért arány.

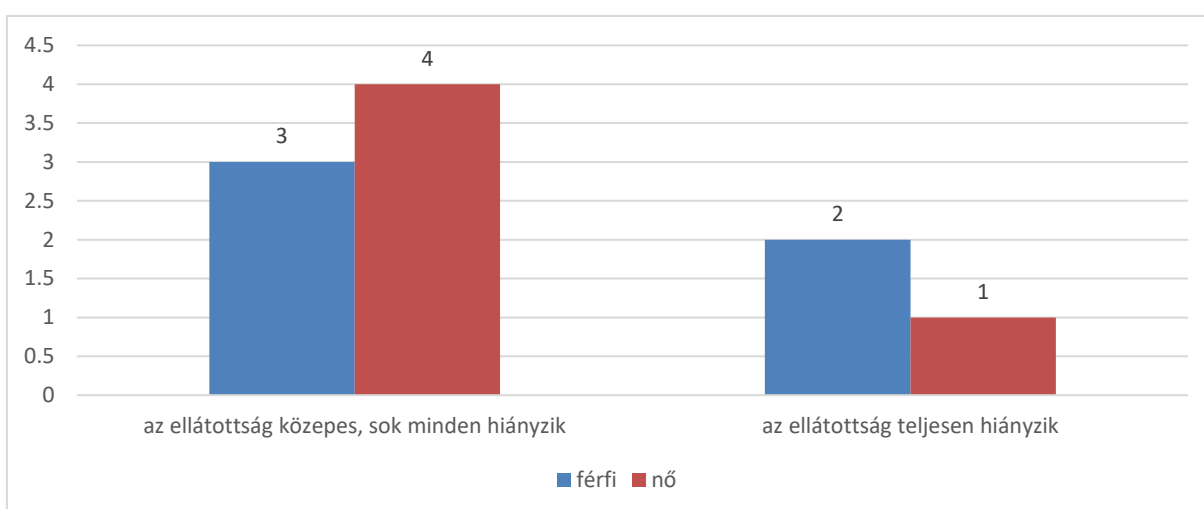
37. ábra. A szülők ösztönzik gyerekeiket sportolásra, kézilabdázásra?
Forrás: saját kutatás

A kérdőív 15. kérdésére egy férfi testnevelő tanár nem válaszolt, így csak kilenc választ tudtam elemezni. A többség szerint, két férfi és három nő testnevelő tanár szerint a szülők nem ösztönzik gyerekeiket a sportolásra, kézilabdázásra. Mindössze négy testnevelő tanár szerint kapnak ösztönzést a gyerekek otthon a szülőktől a sportolásra, kézilabdázásra.

38. táblázat. A testnevelés tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága

	férfi	nő	összesen
az ellátottság teljesen elegendő, minden szükséges megtalálható	-	-	-
az ellátottság közepes, sok minden hiányzik	3	4	7
az ellátottság teljesen hiányzik	2	1	3

Forrás: saját kutatás

38. ábra. A testnevelés tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága

Forrás: saját kutatás

A kérdőív 16. kérdésében arra a kérdésre akartam választ kapni, hogy a kutatásban részt vett tíz testnevelő tanár milyen körülmények között tudja megtartani óráit a tanulóinak, vagyis a testnevelés tantárgynak milyen az oktatási intézményben az anyagi- és műszaki ellátottsága.

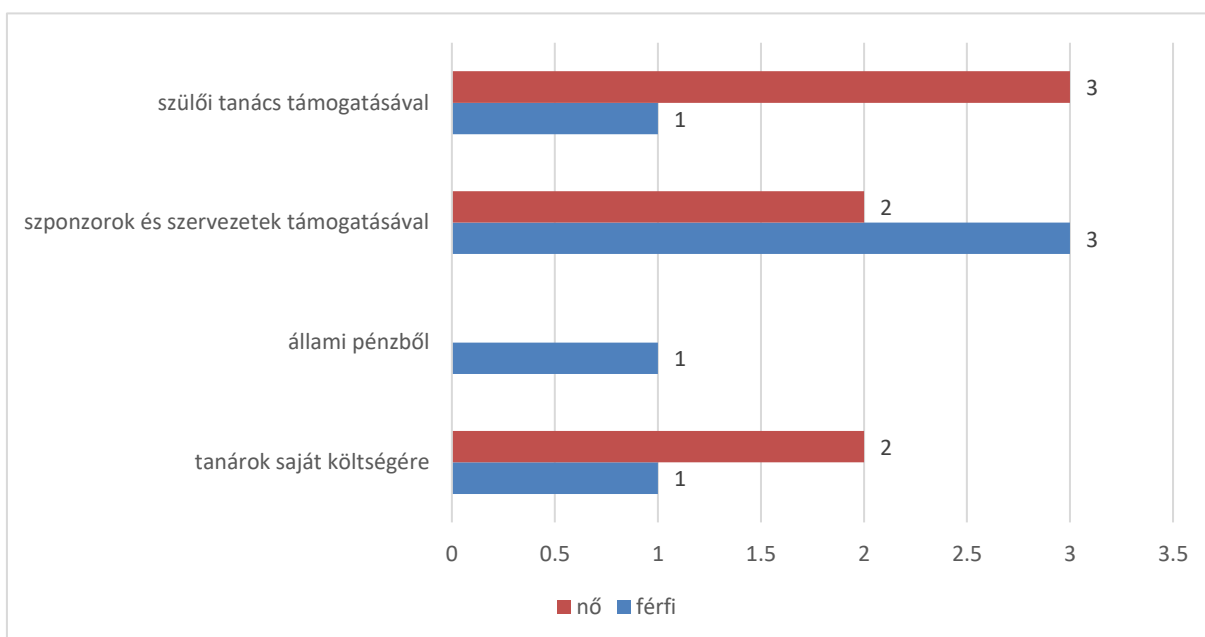
A 38. táblázat alapján jól láthatjuk, hogy a testnevelés tantárgy ellátottsága semelyik tanár esetében sem teljesen elegendő és nem található meg az oktatási intézményben minden szükséges eszköz ahhoz, hogy hiánytalanul meg tudják tartani a testnevelés órákat.

Hét testnevelő tanár válasza alapján az ellátottság csak közepes és sok minden hiányzik. Míg három válasz alapján megtudtam, hogy a testnevelés tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága az oktatási intézményben sajnos teljesen hiányzik.

39. táblázat. A tantárgy anyagi ellátottsága bővülésének megvalósulása

	férfi	nő	összesen
tanárok saját költségére	1	2	3
állami pénzből	1		1
szponzorok és szervezetek támogatásával	3	2	5
szülői tanács támogatásával	1	3	4

Forrás: saját kutatás

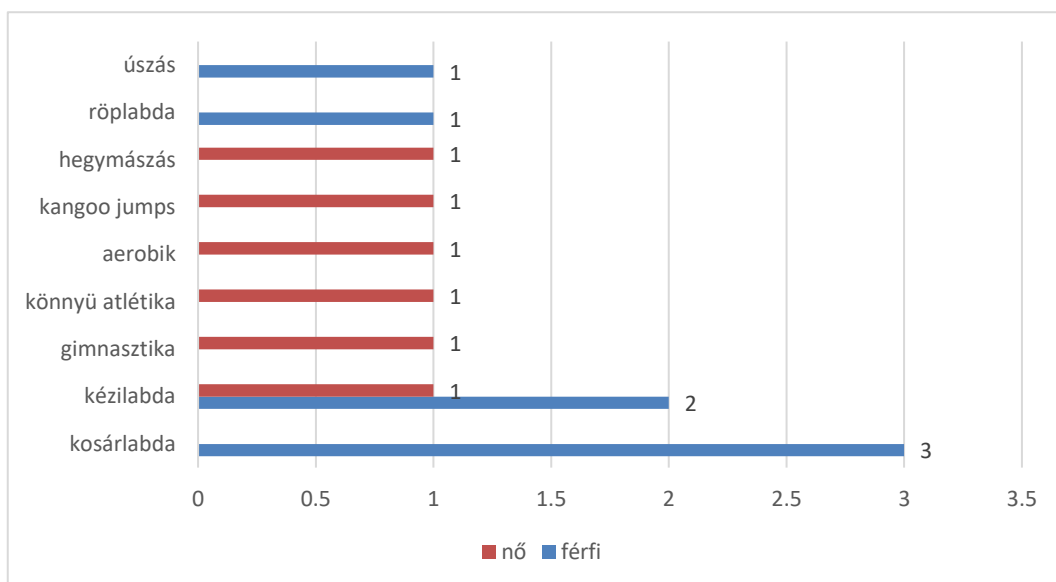
39. ábra. A tantárgy anyagi ellátottsága bővülésének megvalósulása

Forrás: saját kutatás

A kérdőív 16. és 17. kérdése összekapcsolódik. Az utóbbiban aziránt érdeklődtem, hogy a testnevelő tanárok milyen forrásokból tudnak merítkezni a tantárgy anyagi ellátottsága bővülésének megvalósulása érdekében. A lehetséges válaszok közül egyes testnevelő tanárok többet is bejelöltek. A tantárgy állami pénz általi támogatottsága mindössze csak egy testnevelő tanár válasza alapján valósul meg, ami sajnos arra enged következtetni, hogy az állam szinte alig támogatja a tanulók sportbeli fejlődését a testnevelés tantárgy keretein belül. Három testnevelő tanár szerint a tantárgy anyagi ellátottságának megvalósulása a tanárok saját költségéből bővül.

A szülői tanács támogatásával négy testnevelő tanár szerint valósul meg a tantárgy anyagi- és műszaki bővülésének a megvalósítása.

A legtöbb, a kutatásban részt vett tanárok fele, vagyis öt fő szerint leginkább a tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága szponzorok és szervezetek támogatásával valósul meg. Mindebből arra következtetésre tudtam jutni, hogy a különböző szponzorok és szervezetek a kutatásbeli eredmények alapján sokkal jobban támogatják a tantárgy anyagi- és műszaki ellátottságát, mint az állam.

40. ábra. A testnevelési tanár múlt/jelenbeli foglalkozása különböző sporttal
Forrás: saját kutatás

A testnevelő tanárok a 40. ábrán látható sportbeli foglalkozásokat nevezték meg a múlt vagy jelenbeli kedvelt sportolási tevékenységeik közül. A legkedveltebb sportolási tevékenységként a kosárlabda és kézilabda van első helyen, melyeket ugyanolyan arányban választott három-három tanár. Annyi különbséggel, hogy a kosárlabdát csak a férfiak szeretik művelni, míg a kézilabdát egy nő és két férfi testnevelő tanár. Az úszás és a röplabda egy-egy férfi testnevelő tanár kedvelt sportbeli tevékenysége. A hegymászást, „kangoo jumps”-t, aerobikot, könnyű atlétikát és gimnasztikát pedig csak egy-egy nő testnevelő tanár nevezte meg legkedveltebb sportbeli tevékenységének.

Összefoglalás

„A kézilabda múltja és jelene Beregszászban” című téma részletes kidolgozásával úgy vélem hiányt pótoltam, mivel hasonló, sporttörténeti kézilabda anyaggal Beregszász vonatkozásában, főleg magyar nyelven eddig még nem találkoztam. A kutatási céлом elérésével, melyet az interjú és kérdőívezés módszerével sikerült bemutatnom és elemeznem a beregszászi kézilabda sporttörténetét a rendszerváltás előtti negyedszáz évben, valamint rámutatni a problémákra a múltat és a jelent illetően.

A kutatás helyszínéül szolgált számomra két magyar és ukrán tannyelvű beregszászi iskola, ezen belül a kutatás résztvevői a 6., 8. és 10. osztályos tanulók. A kutatás leglényegesebb információi szerint a négy iskola 157 tanulója közül mindössze 39 tanuló kézilabdázik a testnevelés órákon, ezt a választ adta 29 diák a két magyar és 10 diák a két ukrán iskolából. A magyar iskolákban tanuló diákok nagyobb számban ismerik a kézilabda szabályokat, mint az ukrán iskolákban, ez számra levetítve összesen 58 diákot jelent az összes kutatásban részt vett diák közül. Viszont részben az ellenkezőjét tudhatjuk meg a helyes válaszok számából annak függvényében, hogy hány méterről dobják a kézilabdából a büntető dobást. A legtöbb helyes válasz a Beregszászi Ukrán Gimnázium lány tanulóitól és a két magyar iskola tanulóitól érkezett.

A kutatásban részt vett négy iskola mindegyikében megjelenik a sportszakkör, viszont nem minden kutatásban részt vett korosztály számára a 6., 8. és 10. osztályosok közül. Az ukrán iskolákban több és választékosabb sportszakkörök vannak jelen és többen is élnek a lehetőségekkel.

Felmértem, hogy melyek a legkedveltebb sportjátékok a kutatásban részt vett tanulók körében, ahol kiderült, hogy az összes tanuló közül mindössze csak 37-en művelnék szívesen a kézilabdát, ami annyit jelent, hogy a kézilabda jelenleg nem tartozik a legnépszerűbb sportok közé Beregszászban. Bővebben a Beregszászi Magyar Gimnáziumból 6 fiú és 5 lány művelné szívesen a kézilabdát a 36 tanuló közül (30,5%-a), a Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskolából 9 fiú és 5 lány a 40 tanuló közül (35%-a), a Beregszászi Ukrán Gimnázium 5 fiú és 2 lány tanulója a 40-ből (10,7%-a), valamint a Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola 5 fiú tanulója a 41 diák közül (12,2%-a), akik a kutatás részesei voltak. Ahhoz képest, hogy a 157 tanuló közül 105 tanulót ösztönöznek a szülei a sportolásra, a lányok többségének még sincs példaképe, aki ösztönzőleg hatna rájuk a sportolásban.

A kutatás alapján megtudhatjuk továbbá azt, hogy a tanulók többsége nem tud arról, hogy a beregszászi kézilabda csapat egykor országos bajnokságban játszott. Az is szembetűnő, hogy a magyar iskolák diákjai közül ezt a tényt sokkal kevesebben tudják, mint a két ukrán iskolában.

részvevő ukrán iskola diákjai. A két magyar iskola diákjai közül mindössze csak 10-en tudták (66 pedig nem), hogy az országos bajnokságban játszott a beregszászi kézilabda csapat. A két ukrán iskola diákjai közül pedig 25-en (56-an pedig nem). Ez összesen 35 (22,3%) tanulót jelent a 157-ből.

A kutatásban részt vett összes tanuló közül mindössze csak 30 fő tudja és ismeri Beregszász olimpiai aranyérmes kézilabdázó kapusának a nevét, viszont más neves külföldi és hazai kézilabdázókat is csak 18 tanuló ismer összesen. Az előzőhöz visszatérve számokban ismertette mindez annyit jelent, hogy a két magyar iskola diákjai közül csak egy 10. osztályos lány tudott a beregszászi olimpiai kézilabdázónkról, viszont ő nem tudta a nevét. A 4. számú iskola tanulói közül senki sem tudott arról, hogy Beregszászban él egy olimpiai bajnok kézilabdázó. A két beregszászi ukrán iskolában viszont már sokaknak ismeretes volt Hecko Lobova Nyina neve. A Beregszászi Ukrán Gimnázium 6. és 8. osztályainak tanulói ismerik a nevét és tudják a tény, amit már az imént említettem. A 6. osztályosok közül 5 fiú és 8 lány tudja, a 8. osztályosok közül pedig 6 fiú és 7 lány, összesen 26 tanuló, akik mind nevén nevezték meg. Az 1. Számú Ukrán Középiskolában mindössze 3 lány tudja ki Beregszász olimpiai aranyérmes kézilabdázója.

A válaszokból ítélve az bizonyosodott be, hogy a kutatásban részt vett tanulók túlnyomó többségben nem ismerik az egykori beregszászi női kézilabda sikereit és történetét. Ehhez hasonlóan 77 (42,6%-a) tanuló azt sem tudta, hogy hol rendezik a világ legnagyobb sporteseményét, az elkövetkezendő nyári olimpiát.

A kutatásban részt vett tíz testnevelő tanárból hét munkahelyeül szolgáló oktatási intézménye rendelkezik tornateremmel és sportpályával is egyaránt. Viszont a testnevelés tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága semelyik tanár esetében sem teljesen elegendő és nem található meg az oktatási intézményben minden szükséges eszköz ahhoz, hogy hiánytalanul meg tudják tartani a testnevelés órákat. Hét testnevelő tanár válasza alapján az ellátottság csak közepes és sok minden hiányzik. A legtöbb, a kutatásban részt vett tanárok fele, vagyis öt fő szerint leginkább a tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága szponzorok és szervezetek támogatásával valósul meg. Mindebből arra következtetésre tudtam jutni, hogy a különböző szponzorok és szervezetek a kutatásbeli eredmények alapján sokkal jobban támogatják a tantárgy anyagi- és műszaki ellátottságát, mint az ukrán állam. Hét testnevelő tanár szerint az utóbbi években az oktatásügy nem szervez iskolák közötti kézilabda bajnokságot, így nem csoda, hogy nem népszerű a kézilabda sportág a városban. Viszont a megkérdezettek fele vett már részt a tanulóival iskolák közötti bajnokságokon szép eredményeket elérve. A megkérdezettek közül hét testnevelő tanár nem alkalmazza az óráin a testnevelési tantervben választható labdajátékok közül a kézilabda sportágat, viszont hárman

tartanak órákon kívüli kézilabda szakkört. Megtudtam, hogy ahol a legtöbben járnak edzésre, a tanulók 60%-a, ott senki sem jár kézilabda sportfoglalkozásra, ahol pedig csak a tanulók 50 %-a jár sportfoglalkozásokra, abból csak 20% foglalkozik kézilabdázással. Ennek ellenére nyolc testnevelő tanár szerint elismert és értékelt terület a kézilabda, valamint négy gondolja igyekvőeknek a tanulók hozzáállását a kézilabdázáshoz.

A beregszászi kézilabda múltjával kapcsolatos feltételezéseim összekapcsolódtak, miszerint a rendszerváltás nagy változást hozott nemcsak az ország gazdasági, politikai és társadalmi életében, hanem egyértelműen összefüggésbe hozható a beregszászi kézilabda sportsikereinek a gyengülésével is, továbbá az imént említett helyzetet elemző vizsgálatok, megfigyelések és interjúk feltárták az akkori problémákat. Míg a szovjet éra derekán foglalkoztak a sport fejlesztésével és anyagiakban sokat áldoztak a sporttermek, sportiskolák létesítésére, addig 1992 után a beregszászi sportolóknak már nehéz volt kijutni a versenyekre anyagi gondok miatt, sajnos a Beregszászi Gyermekek- és Ifjúsági Sportiskola is hasonló gondokkal küzdött, mivel számtalanszor anyagi segítséget kért a sportiskola fenntartásához (Tereskó, 1961:4; Balogh, 1992:4; Tóth, 1993:2).

A beregszászi kézilabda jelenével kapcsolatban a tanulók kérdőívében szereplő kézilabda sporttal kapcsolatos válaszait összegezve bebizonyosult az a hipotézisem, miszerint a kutatásban részt vett beregszászi tanulók többségének jelenleg nem a legnépszerűbb a kézilabda sportág. Továbbá, hogy a megfelelő szakemberképzéssel és az oktatásért felelős vezetők odafigyelésével visszahozható volna a beregszászi kézilabda népszerűsége. A kutatás eredményei alapján ezen feltételek meglétével minden megvalósulhatna, viszont jelenleg sem az állam támogatása sincs meg hozzá, sem a testnevelő tanárok többségének a hozzáállása és odafigyelése, hogy visszahozható legyen a kézilabda népszerűsége és motiválni tudják a tanulókat a kézilabda sport űzésére.

Резюме

Тема моєї роботи «Гандбол у минулому і сьогодні в Берегово». Мета дослідження – за допомогою інтерв'ю та анкетного опитування показати та проаналізувати спортивну історію берегівського гандболу до державного перевороту, а також показати проблеми минулого та сьогодні.

Дослідження проводилося в 4 берегівських школах, 2-2 з угорською та українською мовою навчання з учнями 6-х, 8-х та 10-х класів. Усього було опитано 157, з яких 39 учнів займається гандболом на заняттях фізичного виховання. Більшість з них учиться в угорськомовних школах, а такої їх учні краще знають правила гандболу ніж учні україномовних шкіл. У всіх чотирьох школах є спортивні кружки, але не для всіх класів. В школах з українською мовою навчання значно більша різноманітність спортивних кружків, тому значно більшість учнів приймає в них участь.

У процесі дослідження було визначено найпопулярніші види спорту серед опитаних учнів і на основі їх результатів можу підтвердити, що гандбол не являється популярним видом спорту – всього 37 учнів виявили бажання займатися ним.

Дослідження підтвердило факт того, що більшість учнів не знає інформацію про те, що берегівська гандбольна команда в минулому грала на державному рівні. Цікавим є те, що значно більша частина опитаних учнів угорськомовних шкіл не знали про цей факт, відносно учнів україномовних шкіл.

Тільки 30 опитаних учнів знають ім'я берегівської чемпіонки Олімпійських ігор а позицію гандбольного воротаря, а на жаль тільки ще 18 учнів змогли назвати ще будь-якого видатного гандболіста. Дані дослідження підтвердили те, що учні не знають про історію успіхи жіночої гандбольної команди Берегова. Також дивним є факто того, що 77 учнів навіть не знає де будуть проводити найбільший спортивних захід світу, літні Олімпійські ігри.

Також було проведено опитування серед вчителів фізкультури в названих школах. Школи 7-ми вчителів мають як спортивні зали так і спортивні майданчики, але матеріально-технічне забезпечення предмете вважають не якісним, тому що відсутні багато предметів, які потрібні для проведення якісних занять.

Хиватковзотт иродалом

Кönyvek

Bjelouszov V. I., Valeha Ju. I., Ballja L. K. (Белоусов В. I., Балега Ю. I., Балля Л. К.) (1969): *Исторія міст і сіл українськоїрсп – Закарпатська область*. Головна редакція української радянської енциклопедії. АН УРСР. Київ.

Erdei-Grúz Tibor (szerk.) (1975): *Hazánk, Magyarország I.*, Akadémiai Kiadó, Budapest

Fedak V. V. (Федак В. В.) (1994): *Закарпаття у спортивному вимірі*. Видавництво «КАРПАТИ». Ужгород.

Fónai Mihály, Kerülő Judit, Takács Péter (2002): *Bevezetés az alkalmazott kutatásmódszertanba*, Pro Educatione Alapítvány, Nyíregyháza.

Foretic Nikola – Rogulj Nenad (2006): *Primjenaigara u rukometnom treningu (Játékok alkalmazása a kézilabda edzésben)*. Split.

Fuscics László (2010): *A beregszászi járási női kézilabda történeti fejlődése* (diplomadolgozat). Tanítói szak, II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola.

Gaál Sándorné, Rudnerné Sipos Hajnalka (2015): *„Gyerek labdajáték” (Sportjátékok megalapozása)*. Szarvas Press Nyomda, Szarvas.

Gál László (szerk.) (2003): *Sportjátékok II*. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.

Haborec V. (Габорець В.) (2009): *Гандбольна зірка із Закарпаття*. КП

«Ужгородськамиськадрукарня». Ужгород.

Hadzseha V. (Гаджега В.) (2019): *Закарпатський гандбол від витоків до олімпу*. Видавництво ФОП, Ужгород. 648.о

Hadzseha V., Timcsak M. (Гаджега В., Тимчак М.) (2015): *Це магічне слово "КОЛОС"*.

Закарпатська Обласна Організація ВФСТ "КОЛОС" АПК України, Ужгород.

Hrancsak I., Paljok V. (Гранчак I., Пальок В.) (1973): *Місто над ужем*. Видавництво «КАРПАТИ», Ужгород.

Kovács Elemér (2007): *Beregszászi tükrök*. Szoboszlai István, Beregszász.

Madarász István (1974): *Kézilabdázás*. Sport, Budapest.

Madarász István (2001): *A kézilabdázás játékszabályai*. Budapest.

Poljak Sz. Sz., Trifan O. M. (Поляк С. С., Трифан О. М.) (2007): *Волейбол Закарпаття*. Видавництво „Гражда”, Ужгород.

Rizak I. M., Andrusz M. I., Boldizsar M. M. (Різак I. М., Андрусь М. I., Болдизсар М. М.) (2003): *Нариси історії Закарпаття*. Госпрозрахунковий редакційно видавничий відділ управління у справах преси та інформації, Ужгород.

Somogyi Iván (szerk.) (1953): *Verseny- és játékszabályok – Kézilabdázás – A kézilabdázás*

szabálykönyve. Sport Lap- és Könyvkiadó.

Uhljaj A. I., Piszanec K. I., Csanádi Ju. A. (Углияй А. И., Писанец К. И., Чанади Ю. А.) (1983): *Берегово=Berehovo: Путеводитель на русском и венгерском языках*. Издательство «Карпати», Ужгород.

Folyóiratok

Balogh Irén (1992): *Szponzorokat keres a kézilabdacsapat!* In: *Vörös Zászló*. 48. évfolyam, 23. szám., 1992.03.14., 4.o

Balogh Irén (1998): *A Beregszászi Sportiskola négy évtizede*. In: *Beregi Hírlap*, 29. szám, 1998.04.02., 3.o

Balogh Irén: *Hazaérkezett a Baktyanka*, In: *Vörös Zászló*, 41. évfolyam, 147. szám, 4. old., 1985.12.07.

Balogh József (1984): *Hivatása: sebész*. In: *Kárpáti Kalendárium – 1985*. Kárpáti Kiadó, Ungvár.90.

Bógosh Kamill (1972): *Sportkomplexum születik*. In: *Vörös Zászló*, 28. évfolyam, 1. szám, 1972.01.01., 3.o

Braun Henrik (1965): *Erő, ügyesség, bátorság*. In: *Kárpáti Kalendárium – 1966*. Kárpáti Kiadó, Uzsgorod.112-113.

Braun Henrik (1969): *Anika válogatott lett*. In: *Kárpáti Kalendárium – 1970*. Kárpáti Könyvkiadó, Uzshorod. 65. o.

Braun Henrik (1973): *Olimpiai reménységeink*. In: *Kárpáti Kalendárium – 1974*. Kárpáti Könyvkiadó, Uzshorod.84.

Braun Henrik (1974): *Az egészség, az erő, a szépség forrása*. In: *Kárpáti Kalendárium 1975*, Kárpáti Kiadó. Uzshorod. 90.

Csanádi György (szerk.) (1977): *Magas elismerés*. In: *Vörös Zászló*, 33. évfolyam, 147. szám, 1977.12.13., 4.o

Fedák László (1975): *A Szovjetunió Sportcentruma, Adalékok Kárpátontúl munkás-sportmozgalmának történetének*. In: *Kárpáti Kalendárium – 1976*, Kárpáti Könyvkiadó, Uzshorod. 102-103.

Fedák László (1980a): 26. *A kézilabda múltja és jelene*. In: *Vörös Zászló*, 36. évfolyam, 110. szám., 1980.09.02., 4.o

- Fedák László (1980b): *Kézilabdásportunk problémái*. In: Vörös Zászló, 36. évfolyam, 113. szám, 1980.09.09, 4.old.
- Fedák László (1981): *44. Kihasztnálatlan lehetőségek*. In: Vörös Zászló, 37. évfolyam, 1981.02.03., 14. szám
- Fedák László (1984): *Élsportunk negyven esztendeje*. In: *Kárpáti Kalendárium–1985. Kárpáti Kiadó, Ungvár. 110-116.*
- Györke László (1987): *Jól rajtolt a Baktyanka! Kettős célkitűzés*. In: Vörös Zászló, 43. évfolyam, 143. szám, 1987.11.28., 4.o
- Györke László (1988a): *Következik: a harmadik forduló*. In: Vörös Zászló, 44. évfolyam, 7. szám, 1988.01.16.,4.o
- Györke László (1988b): *Nincs megállás...* In: Vörös Zászló, 44. évfolyam, 16. szám, 1988.02.16.,4.o
- Györke László (1988c): *Mi kell a bennmaradáshoz?* In: Vörös Zászló, 44. évfolyam, 65. szám, 1988.06.04.,4.o
- Komári P. (1968): *Kézilabdázóink sikerei*. In: Vörös Zászló, 24. évfolyam, 111. szám, 1968.09.19., 4.o
- Kroh László (szerk.) (1948): *Sport. Boks- és birkozó szakosztály létesült*. In: Vörös Zászló, 4. évfolyam, 61. szám, 1948.07.25.,2.o
- Mittelman Ignác (1977): *Példaképeink az olimpikonok*. In: Vörös Zászló, 33. évfolyam, 116. szám, 1977.09.29.,4.o
- Riskó Mikola (1966): *Kézilabdázóink a második helyen*. In: Vörös Zászló, 22. évfolyam, 126. szám, 1966.10.22.,4.o
- Riskó Mikola (1972.08.12.): *Az edzések folytatódnak*. In: Vörös Zászló, 28. évfolyam, 96. szám, 1972.08.12.4.o
- Riskó Mikola (1974): *A berehovói lányok két aranyérme*. In: Vörös Zászló, 30. évfolyam, 84. szám, 1974.07.18.,4.o
- Skeba László (szerk.) (1946): *A Verehovina-sportegyesület közgyűlése*. In: Vörös Zászló, 2. évfolyam, 4. szám, 1946.01.13.,2.o
- Sportcsarnok, uszoda, stadion* (1971). In: *Kárpáti Kalendárium – 1972. Kárpáti Könyvkiadó, Uzshorod. 74.*
- Svéd A. (szerk.) (1950): *Fejlődik sportéletünk*. In: Vörös Zászló, 6. évfolyam, 63. szám, 1950.08.06., 3.o
- Svéd A. (szerk.) (1966): In: Vörös Zászló, 22. évfolyam, 124. szám,1966.10.18.
- Tereskó Sz. M., Svéd A. (szerk.) (1961): *Tereskó Sz. M. az 1. sz. Berehovói Középiskola tornatanára*. In: Vörös Zászló, 17. évfolyam, 101. szám, 1961.08.22.,4.o

Tóth Géza (1993): *A Sportiskola segítséget vár. Sikerek és gondok*. In: Beregi Hírlap, 49. évfolyam, 54. szám, 1993.07.29.,2.o

Internetes források

A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve)

(2012) <http://www.handballbudapest.eu/wp-content/uploads/2013/01/A-k%C3%A9zilabd%C3%A1z%C3%A1s-j%C3%A1t%C3%A9kszab%C3%A1lyai-2010-kieg%C3%A9sz%C3%ADtve-IHF-EHF.pdf> Letöltés dátuma:2020.03.01.

A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve)(2018)

https://www.keziszovetseg.hu/include/dokumentum/dokumentum.asp?p_kod=115&p_kod_ev=2017 Letöltés dátuma: 2020.03.05.

Ballai Attila (2020.03.25.a): *Női kézilabda az olimpiákon - 1. rész: 1976-1992*https://www.mksz.hu/v2h/006/003/p_003.asp?p_hir_kod=217&p_hir_kod_ev=2020&p_fo_cim=Noi%20kezilabda%20az%20olimpiakon%20%96%201.%20resz:%201976-1992 Letöltés dátuma: 2020.03.26.

Ballai Attila (2020.03.26.b): *Női kézilabda az olimpiákon - 2. rész: 1996*https://www.mksz.hu/v2h/006/003/p_003.asp?p_hir_kod=220&p_hir_kod_ev=2020&p_fo_cim=Noi%20kezilabda%20az%20olimpiakon%20%96%202.%20resz:%201996 Letöltés dátuma:2020.03.26.

Ballai Attila (2020.03.27.c): *Női kézilabda az olimpiákon - 3. rész: 2000*https://www.mksz.hu/v2h/006/003/p_003.asp?p_hir_kod=224&p_hir_kod_ev=2020&p_fo_cim=Noi%20kezilabda%20az%20olimpiakon%20%96%203.%20resz:%202000 Letöltés dátuma:2020.03.26.

Ballai Attila (2020.03.28.d): *Női kézilabda az olimpiákon - 4. rész: 2004*https://www.mksz.hu/v2h/006/003/p_003.asp?p_hir_kod=225&p_hir_kod_ev=2020&p_fo_cim=Noi%20kezilabda%20az%20olimpiakon%20%96%204.%20resz:%202004 Letöltés dátuma:2020.03.26.

Ballai Attila (2020.03.29.e): *Női kézilabda az olimpiákon - 5. rész: 2008*https://www.mksz.hu/v2h/006/003/p_003.asp?p_hir_kod=226&p_hir_kod_ev=2020&p_fo_cim=Noi%20kezilabda%20az%20olimpiakon%20%96%205.%20resz:%202008 Letöltés dátuma:2020.03.26.

Bíró Melinda, Juhász Imre, Juhász István (2015): *Labdajátékok*. Eszterházy Károly Főiskola Sporttudományi Intézet, Eger. https://sporttudomany.uni-eszterhazy.hu/public/uploads/labdajatekok_570f7f6eaf229.pdf Letöltés dátuma: 2018.12.03.

Juhász István (szerk.) (é. n.): *Kézilabda. Módszertani kézikönyv a 6-14 éves korosztály képzéséhez.* <https://drive.google.com/file/d/0Bzi76ykBg-UdbExvUlpHTDRrT2c/view?usp=sharing> Letöltés dátuma:2020.02.05.

„GENIUS” Jótékonyági Alapítvány (2019): *Lezajlott a VI. Zupkó József Kézilabda Emléktorna a „GENIUS” Jótékonyági Alapítvány szervezésében.* <http://kmf.uz.ua/hu/lezajlott-a-vi-zupko-jozsef-kezilabda-emlektorna-a-genius-jotekonysagi-alapitvany-szervezeseben/> Letöltés dátuma:2020.01.08.

Magyarországi Nemzeti Alaptanterv (2012) http://pszheves.hu/wp-content/uploads/2013/08/nat_20121.pdf Letöltés dátuma: 2020.01.06.

Paic Róbert, Hajdú Tamás (2015): *A sportjátékok oktatásának módszertani javaslatai.* Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar – Sporttudományi és Testnevelési Intézet, Pécs. <http://tamop-sport.ttk.pte.hu/files/tananyagfejlesztes/sportjatekok-oktatasa.pdf> Letöltés dátuma:2018.12.03.

Zákányi Zoltán, KopkánéPlachy Judit (szerk.) (é. n.): *Labdajáték.* https://uni-eszterhazy.hu/public/uploads/labdajatek_545092902fd62.pdf Letöltés dátuma: 2018.12.03.

„Державний стандарт початкової освіти”, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 р. №87

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872018-%D0%BF> Letöltés dátuma: 2019.12.12.

Енциклопедія спорту. – М., 2000.; Короленко М.В., 1994; ідеї Історія розвитку гандболу (2006) <https://ukrreferat.com/chapters/fizkultura/istoriya-rozvitku-gandbolu-referat-1.html> Letöltés dátuma:2020.01.09.

Методичні рекомендації щодо викладання в початковій школі у 2018/2019 навчальному році(Додаток до наказу МОН України від 19.08.2016 р.) <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/924.pdf> Letöltés dátuma: 2019.11.19.

Міністерства освіти і науки України (2016): *Концепції «Нової української школи»* <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf> Letöltés dátuma:2019.12.08.

Навчальні програми. Затверджені наказами Міністерства освіти і науки України від 05.08.2016 2016 № 948 «Про затвердження змін до навчальних програм для 1-4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів» та від 12.09.2011 №1050

«Про навчальні програми для 1-4 класів в загальноосвітніх навчальних закладах» <https://ips.ligazakon.net/document/view/MUS28994> Letöltés dátuma: 2019.12.16.

Melléklet

Adatközlők

1. **Háda Markovics Valéria (1952-):** 1977-ben kitelepültek Izraelbe, jelenleg is ott él.
2. **Tyahur Heé Gizella (1951-):** 1984-ben családjával áttelepült Magyarországra.
3. **Salamon Indig Sara (Sura) (1951-):** kitelepült Amerikába, jelenleg Ausztráliában él.
4. **Háda Katalin (1951-):** 1969-től családjával Cserkasziban él.
5. **Pelléné Lizák Klára (1954-):** családjával áttelepült Magyarországra.

Interjúk

Valamennyi interjúalanyom pontatlan verbális magyar nyelv tudása azzal magyarázható, hogy nem mindenki magyar anyanyelvű és évek óta nem élnek magyar közegben.

„K” jelölése: kérdésem

„V” jelölése: adatközlőm válasza

Interjú Háda (Markovics) Valériával 2019.04.22-én:

K: Szeretném megkérdezni, hogy hogyan kezdődött a sportolási pályafutása?

V: Hát iskolás gyerekek voltunk. 11 évesen kezdtem és 23 éves voltam, mikor befejeztem. K: És hogyan emlékszik vissza az iskolás csapatra, magára az edzőre, csapattársakra?

V: Az edzőnk egy kitűnő edző volt, aki nem lesz még egy olyan Beregszászban, mint ő volt, mert szerette a gyerekeket és tudott velük foglalkozni és nagy sikert értünk el vele.

K: Hogy hívják ezt a kiemelkedő edzőt?

V: Zupkó.

K: Igen! Róla van az emléktorna elnevezve.

V: Igen, róla van.

K: Emlékszik-e, hogy hová volt az első utazása a csapattal?

V: Nem, sajnos arra nem emlékszem... Az túl sok idő.

K: Mit szóltak a szülei, hogyan élték ezt meg, hogy kézilabdázik, sokat utazik emiatt?

V: Eleinte nem nagyon jól vették, mert nagyon sok időt vett el az edzés és nagyon sokat vett el a tanulásból, mert két hetet otthon voltunk és két hetet utazgattunk összevissza... Nagy sikert értünk el az egész Ukrajnába és Szovjetunióba is.

K: Igen, még akkor az volt.

V: Igen, még akkor az volt... És ahogy elmentem rá két évre, én gondolom, hogy már be is fejeződött itt a kézilabda csapat. Nem lett tovább.

K: Megkérdezhetném, hogy önön kívül más is kézilabdázik vagy kézilabdázott a családban? Gyerekei sportolnak-e?

V: Senki, senki, senki... Még az unokáim sem sportolnak. Egyetlenegy unokám, amelyik futballozik, a hétből.

K: Hallottam Ancika nénitől, hogy ön kapus volt. Ez hogy alakult ki, ön választotta vagy ide beosztották?

V: Abban az időben az edzőnk választotta, hogy ki hova pászol és engem oda választottak. K: Szeretett kapus lenni?

V: Igen! (határozott hangleyjtéssel) K: Mit szeretett benne a legjobban? V: A hétmétereseket védeni.

K: Melyik eredményére a legbüszkébb, amelyikre mindig szívesen emlékszik vissza?

V: Ukrajnában, mikor megnyertük a második helyet vagy az elsőt, már nem emlékszem pontosan. Hát az nagy

siker volt, mert hát Ukrajna az nagy és minden városban volt kézilabdacsapat és jó csapat és ez a kicsi Beregszásznak nagy eredmény volt.

K: Esetleg van olyan meccs még számára ezen kívül, amelyre szívesen gondol vissza?

V: Amikor volt Kijevben a női kézilabda világbajnokság, az nagyon egy meghatározó esemény volt számunkra.... Fog jönni Ausztráliából júniusba szintén a csapatból valaki, fog jönni hozzám Izraelbe is, az mindenre emlékszik, nem úgy, mint én.

K: Akkor vele is csinállok interjút!

V: Igen, ő is abba az időbe ment el, amikor én. K: És őt, hogy hívják?

V: Sura.

K: Szóval ott tartottunk, hogy eltetszett mesélni, melyik volt számára a legemlékezetesebb meccs, amelyre mindig szívesen gondol vissza.

V: A kijevi világbajnokság. Azt mondtam, igen. Az egy nagy élmény volt és mai napig is megvan onnan az a csésze, amit ott kaptunk a világbajnokságon. De mi nem szerepeltünk ott, a beregszászi csapat nem jutott be, de a kijevi csapat bejutott. Mentünk drukkolni.

K: Ha már a sikerekről is beszéltünk, esetleg voltak-e kudarcélményi, amikor valami nem sikerült, esetleg valami sérülés vagy ehhez hasonló?

V: Nem, nem emlékszem ilyesmire. Senki nem sérült meg soha a csapatban. Minden rendben volt és tényleg, hogy nagyon odafigyelt mindenki, hogy mi legyünk egészségesek, tápláltak minket jól, masszíroztak is. Minden oké volt.

K: Mihez kezdett, amikor befejezte az aktív játékot?

V: Mihez kezdtem? Szültem egy gyereket és elmentem Izraelbe. Ezzel befejeződött a karrierem. 23 éves koromban kimentem oda. Izraelbe nincs kézilabda csapat, csak férfi, női nincs és nem folytattam. És így abbahagytam. Elég volt, szép volt, szép fiatalok, gyerekkor, jó emlékek, minden, amire emlékszem és kész.

K: És, ha lett volna rá lehetősége folytatta volna?

V: Folytattam volna, igen. Ott igen, de...nem volt ott lehetőség rá, mert nem volt csapat. K: Mostanság figyelemmel kíséri a kézilabda sportot?

V: Nem. Semmi sporttal nem foglalkozom. Nem érdekel. Teljesen átvágtam. Vége a sportnak. 23 éves koromra befejeztem és kész. Minden el van felejtve.

K: Szóval ez akkor tört így ketté... V: Akkor történt és más élet van...

K: De azért valami csak ide vonzotta, hogy találkozzon a többiekkel...

V: Nekem van egy osztálytársam, az Anci, akivel első osztálytól együtt járunk és itt vannak eltemetve a szüleim, a bátyám. Úgyhogy azért szoktam visszajönni, hogy menjek a temetőbe és... akkor szoktunk így összetalálkozni a régi barátainkkal.

K: Még az eszembe jutott, hogy valamilyen videófelvétel a fényképeken kívül készült ezekről a meccsekről?

V: Nem, abban az időben nem készítettek semmi ilyesmit, csak fényképeket és kész. K: Én ennyi kérdést szántam erre az interjúra.

V: Nagyon szépen köszönöm!

K: Esetleg hogyha valami még eszébe jut, van olyan, amit még fontosnak tartana elmondani? V: Nagyon sokat elfelejtettem. Más élet, többet élek ott, mint itt. Teljesen átkapcsolódtam az ottani életre.

K: Nagyon hálásan köszönöm, hogy ilyen élményben lehetett részem! Nagyon sokat segít nekem ezzel a diplomamunkámhoz, majd, ha kész lesz szívesen megmutatom mindenkinek, aki csak kíváncsi rá.

V: Jó, hát persze, hogy kíváncsi. *Itt az előtt nem volt és az után nem volt és nem is lesz még egy ilyen csapat, mert ezt, ha gyerekkortól nem kezdik csinálni, akkor nincs. És nem hallottam, hogy lett volna itt Beregszászban.*

K: Jó volna legalább a reményt látni rá, hogy valami alakulóban lenne...

V: Hát, de nem úgy néz ki, ahogy hallom...

Interjú Tyahur Gizellával 2019.06.15-én.

V: Vezeték nevem férjem után Heé, amikor még játszottam Tyahur Gizella voltam. K: Hogyan kezdődött a sportolási pályafutása?

V: Én először kosárlabdáztam és amikor megérkezett először Beregszászba az edzőnk, akkor toborzott egy csapatot és szedte össze a játékosait. A gyerekeket, mert gyerekek voltunk, ötödikesek voltunk még akkor. Én negyedikes, talán, ha jól emlékszem. Megpróbáltuk.

K: Szóval ezután átváltott kosárlabdáról kézire?

V: Igen. A kosárlabdába is egy évet, épphogy kezdtem, negyedikes-ötödikes lehettem csak akkor. És attól kezdve abba a csapatba most hárman vagyunk csak, abba, amikor kezdtünk. Végigmentünk, tizedik osztály után felvételiztünk mind a hárman, együtt laktunk egy szobába és mikor azt mondta az edzőnk 70-be, hogy jöjjünk haza, mert ő szeretne egy nagy csapatot csinálni. Mikor mi otthagytuk az egyetemét átmentünk levelező tagozatra és mind a hárman hazajöttünk. Iskolás csapatból lett egy felnőtt csapat és egy pár év múlva már föl is kerültünk, de akkor nem „Baktyanka” volt, akkor „Szpartak” volt. Úgy hívták a csapatunkat, hogy „Berehovszakaja Szpartak”. Utána volt „Kolosz” és ezután lett csak „Baktyanka”. Ez ugyanaz volt más emberkével és legeslegeslegelső vendégjátékosunk a kapusunk volt, aki velünk tanult ott Cserkasziba és mi elhoztuk, mert nekünk csak nem volt kapusunk. Mivel mi ott tanultunk, együtt voltunk, kerestünk olyan emberkéket, legeslegeslő emberkét, aki légiós itt nálunk. De éveken keresztül nem volt senki idegen, csak az itteniekből. Amikor mi hazajöttünk akkor jött Anci, akkor jött Ljuda, akkor jött Lobova – a gyerekcsoportból jöttek a felnőtt csapatba. Nem tudom már megmondani, de 60 valahánytól én 76-ig voltam. És akkor én elutaztam, a Sura Indig elutazott Amerikába, a másik Kati az még egy évvel előtte férjhez ment oda Cserkasziba, ahol tanultunk, én maradtam itt, de utána én is elmentem, elutaztam. Úgyhogy jött mindenki külföldről innen meg onnan. Akkor már rengeteg légiós volt. De hát ez még a 70-es évek elején volt.

K: Emlékszik-e rá, hogy hová volt az első utazása a csapattal?

V: A naggyal vagy a kicsivel? (nevetés)

K: Akár a naggyal, akár a kicsivel, valamilyen emlékezetes mérkőzésre gondolok.

V: Ó hát emlékezetes nekünk rengeteg volt! És az olyan volt, hogy előre megbeszéltük, hogy ki hol fog aludni, melyik ágyon, ki kivel lesz szobába, ki mit visz...

K: Igazi csapat!

V: Nagyon. (mutatott egy fényképet) Itt van Anci, Lobova, én, ő meg Mihalko Magda, ő most nincs itt. Lobova – ő olimpián is volt. Itt az első csapatból, aki már a gyerekcsoportból feljött a felnőtt csapatba, Ljuda, Lobova, Kati, Anci, öten vagyunk, a többi meg már csak utána mindig.

K: Mit szóltak ehhez a szülei? Hogyan élték ezt meg, hogy ön kézilabdázik?

V: Jártam én atlétizáltam is, kosárlabdáztam is, nekem az volt a lényeg, hogy valamit csináljak. Cserkasziba is én ott a nagy csapatba kerültem és úgy jöttem haza ide Beregszászba, hogy már mester voltam. Kézilabdába Kárpátalján én voltam az első mester, én voltam, a csapatba játszottam és ott rögtön megkaptam a mesteri címet.

K: De jó! Ez hány év kézilabdázás után történt meg?

V: Olyan 6-7 év után. Előtte meg már benne voltunk az iskola ukrainai válogatottjába, Kati és én. Kijevben

voltunk, Szovjetunió bajnokságot nyertünk, de az ukrán csapattal. De ez még az iskolás csapatunk volt, ifi csapat magyarul. Válogatottba ketten voltunk legeslegelőször. Nyina leírta a könyvébe, hogy mi voltunk ott az elsők, mint gyerekek Turcsinnál. Első újévem, amit nem itthon töltöttem, hanem szállodában gyerekként, újév, születésnapok..(bazzalyogva meséli)

K: Biztos nagy élmény lehetett! Milyen posztot töltött be a csapatban?

V: Én jobbszélső voltam, de játszottam balszélsőt is. És a csapatkapitánya voltam, ahogy elkezdtek a nagycsapatot végig, ameddig ott nem hagytam őket.

K: Önön kívül más a családban sportol valamit esetleg, a kézilabdát továbbvitte valaki?

V: A gyerekeim nem, ők más sportot űztek, űznek. De maga a családban apám nagy focista volt. Weisz Jóska épp tegnap emlegette, hogy emlékszik még apámra (elmosolyodott), nagy focista volt. Ők is Ukrajna bajnokok voltak valamikor.

K: Biztos az is nagy hatással volt arra, hogy sportolni szeretne gyerekként. V: Biztos, de ilyen volt a természetem. Mozogni szerettem.

K: Említette, hogy rengeteg emlékezetes meccs volt, amin részt vett... V: Ó, nagyon sok...

K: Van olyan, ami nagyon kiemelkedő valami miatt? V: Nincs olyan.

K: Volt olyan, amikor valami nem sikerült, esetleg kudarcélmény érte, sérülés esetleg?

V: Ajjajajaj, persze. Rosztovba kórházba is kerültem, az emlékezetes volt (nevet). Azért változó, mert én ott Cserkasziba „universitydán” játszottam. Ez az egész Szovjetunióból a főiskolák, egyetemeknek a csapatai ott voltak. Na és az akkor élmény volt...! Mind más.

K: Mihez kezdett akkor, mikor befejezte az aktív játékot?

V: Én már előtte tanítottam, a négyes iskolában tanítottam, közbe játszottam és mikor befejeztem akkor is tovább tanítottam, de már Pesten (nevet).

K: Mostanság figyelemmel kíséri a kézilabda sportot?

V: Ó, természetesen, persze! Nem csak a kézilabdát, úgy a teniszt, mint a vízilabdát, kosárlabdát, röplabdát, mindent. Még a Forma 1-et is!

K: Nagyon örülök neki, nagyon szépen köszönöm a beszélgetést, minden jót kívánok!

Interjú Salamon Indig Sarával (Sara Sala férje után) 2019. 06. 15-én:

K: Hogyan kezdődött a sportolási karrierje?

V: Az enyém, mikor gyerek voltam, negyedik osztályba kezdtünk játszani kézilabdát. És én meg a Kati meg a Gizi, hárman voltunk a legidősebb a csapatba, mikor kezdtünk. És akkor minden éven először kezdtünk játszani itt Kárpátalján, Beregszászban, Szőlösön, Husztra mentünk, Ungvárra mentünk. Ahogy jobb lett a csapat és jobban nyertünk mindig, akkor tovább mentünk.

K: Hogyan emlékszik az első iskolás csapatra és az edzőre?

V: Minden játékos, aki játszik, gondolja, hogy kell hallgatni, amit mond az edző, de ha én csináltam valamit és mondtam, hogy nem jó, hát fáj! Én gondoltam, hogy én nekem volt igazam...

K: Mit szóltak a szülei, hogy Ön kézilabdázni akar?

V: Mikor kezdtem nekem kicsit nehezebb volt, mert az apukám vallásos volt és nem akart engedni szombaton, hogy játsszak. De ha kellett utazni valahova, mikor kezdtünk, akkor mondjuk Szőlösön talált valakit, akkor elmentem oda pénteken, vártam ott a csapatot, szombaton elmentem a pályára, eljátszottam a játékot és akkor visszamentem, aztán vasárnap hazajöttem. Mikor kezdtünk jobbak lenni, akkor kellett többet utazni és nem volt

neki ismerőse nagyvárosokban, úgyhogy azt mondta „látom, hogy nem tudok veled semmit csinálni, ha akarsz játszani játszol” és elengedett. És azóta úgy ment. A testvéremék meg vallásosak én meg nem, mert úgy ment tovább...

K: Akkor a családban más nem is sportolt?

V: Nem. De a fiúk játszottak futballt, de csak úgy, nem komolyan.

K: Milyen poszton játszott?

V: Beállós voltam, amikor apukám jött megnézni a játékot azt mondta „mi van veled, mindenki áll a lábán és te csak egyedül vagy a földön”. Szóval meg kellett magyarázni, hogy amit én játszok, azt úgy kell játszani.

K: Melyik eredményére a legbüszkébb?

V: Volt, hogy elmentünk Szevasztopolba, az volt a legelső nagy... és Leningrádban is voltam. Nemcsak a játék, mert az ugye jó volt, hanem azért, mert sok dolgot itt Beregszászban nem láttunk és mentünk Leningrádba. Tél volt, bementünk egy vonatba, kijöttünk a másik oldalán a kijáraton, ahol nem kellett volna és mindenki beleesett a nagy hóba...Az volt Leningrádba. Szóval a játék az más, de amikor mész a csapattal, olyan dolgok a fejedbe maradnak, amit nem lehet elfelejteni. Mi olyan voltunk, mint egy család, a csapatból. Mi nagyobbak hárman voltunk és néztük a kisebbik lányokat, mi olyanok voltunk, mint az anyjuk. Ha nekik kellett valami, akkor hozzánk jöttek. Érdekes volt, összetartóak voltunk, mint egy család.

K: Voltak valamilyen kudarcélményei, amikor nem sikerült valami?

V: Hát igen, mert sokszor kapod labdát és próbálsz a legjobbat, de ha a kapus megkapta akkor úgy éreztem, mintha nem csináltam volna jól azt, amit nekem kellett volna csinálni. De a kapus is nagyon jó volt, úgyhogy a kapus is nagyon jól csinálta. Sokszor úgy volt, hogy próbáltunk, mindenki, dolgoztunk rajta... Nálam az volt, hogy ha betettem a játékba mindent, amit én tudtam, az nekem elég volt. Ha nyertünk, az sokkal jobb volt, de mit lehet csinálni. Vannak olyanok, hogy egy nyer, egy veszít. De mi nyertünk!

K: Volt valamilyen sérülése, mondjuk megrándult-e a lába...?

V: Igen, volt, sokszor. Ez az ujjam (mutatta), mert mikor jött a labda, olyan erősen jött, hogy kidobta az ujjam és a trénernek, Józsefnek volt egy olyan spréje, ami segített és mehettünk tovább játszani. Most már mikor öregebbek vagyunk, az jön ki most, mert azok a dolgok most fájnak. Sokszor a térdem ki volt ficamodva... Kati volt a második, aki a legfiatalabb volt a csapatban és a Gizike, mi hárman voltunk a legfiatalabbak.

K: Hány évig volt aktív sportoló?

V: Én játszottam 1977-ig, 21 éves voltam. S akkor elutaztunk Amerikába. K: Mostanában követi, hogy hogy alakul a kézilabda?

V: Én most Ausztráliába lakok és volt nekem egy fiúcsapat, akiket én készítettem az olimpiára. Volt egy lány csapat is. Mikor volt 2000-ben Ausztráliában olimpia, akkor ültem az asztalnál én vezettem a számot és egy barátnőm vezette mérte az időt. A Dánia és Magyarország meccs, az volt az utolsó játék, a finálé és a magyarok nyertek, 7 góllal elől voltak, 20 perc előtt kezdett a másik csapat előremenni, egy gól, egy gól, egy gól... Akik ültek ott, nagyon sokan Dániából voltak és azok kezdtek kiabálni, az is érdekes volt, mert nemcsak a játékosok nyertek, hanem, akik nézték a játékot, azok is. Dániának a szurkolók nyertek. 20 perc alatt elment az egész...

K: Nagyon szépen köszönöm az interjút!

Interjú Háda Katalinnal 2019. június 15-én:

K: Hogyan kezdődött a sportolási pályafutása?

V: Mikor idejött a tréner, a Zupkó szedett össze minket, járt az iskolákba, ukrán, magyar, orosz iskolába is. Sokan voltak. Volt, akinek nem tetszett meg a kézilabda, ők elmentek. Mind, aki itt van (a találkozón, ahol épp beszélgettünk) most megmaradtunk és akkor kezdődött itten a kézilabda. Addig nem volt, talán 1965 vagy 1966... Nem tudom biztosan megmondani, régen volt. Mi nagyon szerettük ezt a játékot. Igyekeztünk, dolgoztunk, a tréner is minket mindig tanított, hogy jobban csináljuk és arra emlékszem, hogy még talán vagy 1967-ben, mert már 1968-ban bevégeztem az iskolát, de talán emlékszem, hogy a tréner azt mondta, hogy: „lányok... emlékezzetek, amit mondok mostan, eljön az idő, hogy mi a kijevi Szpartakot megverjük!” Mi igyekeztünk, játszottunk, szerettük... Ugye mikor 1968-ban elmentünk az egyetemre, ott is játszottunk... Azután visszajöttünk. A lányok itt maradtak én meg visszamentem, férjhez mentem, úgyhogy én már itten tovább nem játszottam. Ott még egy kicsit játszottam, azután már, mikor a gyerekeim lettek, azután már nem... De az egész életemben sportba dolgoztam. Kézilabdát nem, mert ottan Cserkasziban is volt egy csapat legfelső ligában és 1974-ben kiestek, azután már nem, most sincs kézilabda ott abszolút, pedig olyan kézilabda város volt, azért is mentünk oda tanulni, mert tudtunk ott tovább játszani... Én három évig dolgoztam az iskolában, mint testnevelő tanár, azután pedig már a „Kolozsba” dolgoztam. Ekkor már iskolában nem voltam és 1994-ben sportiskola igazgató lettem Cserkasziba addig, amíg nem mentem nyugdíjba. Ide jöttünk az egyetemre tanulni, aztán én ottmaradtam, a lányok visszajöttek, de én még egy évet itt voltam.

K: Amikor kezdte a kézilabdát a szülei hogyan fogadták? Támogatták ebben?

V: Igen, a szüleim jól fogadták, mert mi ott laktunk a futballpálya mellett a szomszédban és mi mindig ott voltunk, a gyerekek az utcából is. És amikor már kezdtem járni kézilabdára abszolút nem voltak ellene.

K: Milyen poszton játszott? V: Irányítóként játszottam.

K: Melyik meccs volt Önnek a legemlékezetesebb? Van-e olyan, amire igazán a legbüszkébb? V: Amikor bevégeztük az iskolát és voltunk ukrán bajnokságon. Ott nem is emlékszem pontosan, talán második helyet értünk el, Luckban, egy iskolai bajnokságon. „Mindig másodikok voltunk, sosem tudtunk elsők lenni, Kijevet nem lehetett megelőzni, akkor nagyon

jó csapat volt.” Éppen emlékszem arra, mert az volt az utolsó bajnokság, mielőtt mi elmentünk tanulni.

K: Volt a pályafutása során valamilyen kudarcélménye vagy balesete, ami nagyban befolyásolta?

V: Nem, hála istennek nem. Én, ahol dolgoztam nekem mindig olyan kollégák voltak, hogy kellemes volt velük dolgozni. Akarattal mentem a munkába minden nap. Nem mondhatom, hogy nekem nem sikerült a karrier, mert nem voltam nagyfőnök. A területi Kolozsba dolgoztam. A sportiskolában, pedig ahol igazgató voltam, ott volt bokszt, futball, ami elég gyenge volt és a gyerekek elég jó helyeket szereztek a bajnokságokon... Az iskolában a gyerekek még európai versenyeken 1-3. helyet érnek el, nálunk nagyon jó eredmények vannak. Amikor versenyen vannak a gyerekek, látszik, hogy nagyon összetartanak és tudnak mindent csinálni, mindenki tudja, hogy mit kell. A tréner mindenre megtanította őket, még főztek is maguknak. Szerettem a munkámat... Ezt is a tréneremnek köszönhetem, ha nem lett volna ő, akkor nem így alakult volna, mert ő olyan volt velünk, mint egy apánk vagy anyánk, jött az iskolába megtudni, hogy hogy vagyunk, akkor haza is jött a szülőkhöz, pláne oda, ahol nem engedték a gyereket játszani. Hálás vagyok, hogy ilyen trénerünk volt.

K: Mostanság követi a kézilabdát?

V: Nem. Most én már nyugdíjba vagyok, már nyolcadik éve és most már foglalkozom az unokáimmal, segíték nekik, amit kell és ezt is nagyon szeretem. Azért is mentem már 60 éves koromban nyugdíjba, de lehetett volna még dolgozni, viszont annyira akartam már a gyerekekkel lenni, hogy kicsit szabadabb legyek... Nézem a tv-t,

de ott nálunk nem nagyon mutassák a kézilabdát, nagyon-nagyon ritkán mutatják. A sportot szeretem most is. Reggel tornázunk egy kicsit a papóval, reggeli tornát csinálunk, szeretünk biciklizni, úgyhogy így vagyunk.

K: Nagyon szépen köszönöm a beszélgetést!

Interjú Pelléné Lizák Klárával 2019. 06. 15-én:

K: Hogy kezdődött a sportolási karrierje?

V: Először is úgy, hogy iskolák közt volt verseny és akkor ugye Tibi bácsi kiválasztott, mint kapust és mondta, hogy pénteken menjek edzésre és, ha megfelelek, akkor másnap utazunk már Kijevbe szombat... És akkor az iskolát kinyitották értem, mert tanulói igazolványt kellett csináltatni, az igazgató így kinyitotta az iskolát és saját maga jött el, hogy tudjak utazni.

K: A szülei hogyan fogadták ezt?

V: A szüleim meglepődtek, de tudták, hogy én ilyen sportszerető ember vagyok és beleegyeztek. Féltettek kicsit, mert ugye még kislány voltam, egyetlen kislányuk, aki utazni fog. Attól is féltettek, hogy kapus voltam, hogy elvernek mindig a labdával, de aztán csak belenyugodtak.

K: Hogyan emlékszik vissza az iskolás csapatra, az edzőre?

V: Csak kellemes emlékeim vannak. Annyi csínytevésünk volt... azok nagyon szép évek voltak. Ebből táplálkozunk, ez van nekünk. Itt tanultunk meg mindent, a pontosságot, a kitartást. Különösen a kitartást, hogy soha ne adjuk fel... tehát nincs lehetetlen, mindent el tudunk érni, ha az ember akarja, mindent el tud érni. És ez mai napig is így...

K: Melyik eredményére a legbüszkébb, amire szívesen visszaemlékszik?

V: Arra emlékszek, pont erre az első meccsemre, mert akkor volt nekünk és akkor tudom, hogy az utolsó hetesre beküldött, hogyha nem védem ki, akkor negyedikek vagyunk, ha kivédem, akkor másodikok, és akkor kivédtem, ezüstérmesek lettünk először az iskolások között az ukrán bajnokságon... Nagyon szép eredmény, itt van még az érmem is, elhoztam... Tudom akkor az ungvári tévét kihívták, akkor épült meg a 7-es iskola, az új szárnya és ott kellett nekem végigsétálnom, a nyakamban volt ugye az érem és az osztálytársaim úgy fogadtak, mert onnan senki nem sportolt abból az iskolából, csak én... Azt soha nem fogom elfelejteni, az örök emlék.

K: A meccsről készült videó felvétel vagy fénykép?

V: Nem... Én nekem fénykép van az útról, hogy megérkezünk Kijevbe, 1967, ott van a csapat is rajta, meg minden. Pont leszálltunk és az odesszai csapattal együtt minket lefényképeztek. K: Voltak kudarcélményei, sérülései?

V: Sérülésem egyszer volt, sípcsonttörésem. Nyíregyházán volt ilyen nemzetközi torna és akkor jött ez egy az egybe, beugrott és a két sípcsontunk találkozott, úgyhogy utána úgy vittek le... utána már többet nem védtem azon a tornán. Hálstennek soha többet nem voltam sérült. De hát ez így jött ki.

K: Biztos sok időbe telt, míg felépült...

V: Hát kicsit igen, mert ezt nem gipszelték, hanem csak kötözve volt, mivel csak repedés, de fájdalmas volt az biztos. Akkor volt a bankettünk, mert elsők lettünk amúgy ott, csak hát ugye... kellemetlen.

K: A családjában van, aki szintén sportol/ sportolt?

V: Most a kicsi unokám kézilabdázott, amúgy a menyem is itt a főiskolán kézilabda csapatba volt, a nőibe.

K: Akkor követték Önt ebben...

V: Igen, igen, igen... A fiam az birkózó szeretett volna lenni, de az első kudarcnál feladta, nem volt kitartása, pedig az édesapja meg ökölvívó volt és tízpróbás atléta.

K: Meddig folytatta az aktív játékot?

V: Én még 47 évesen is védtem a kapuba Füzesgyarmaton. Ott van négy tanítványom. Egy volt IFI válogatott kapus, egyik játszott is Kunhalason, az első osztályban játszik, viszont van olyan kislány, aki mindig tölem kér tanácsot, mert mai napig beszélünk. Ő a DVSC-nek, a debreceni csapatnak a csapatkapitánya, a Kelemen Évike. Úgyhogy tartom a kapcsolatot mindegyikkel. Most is még edzem a kapusokat, bejárok, úgyhogy ez van.

K: Látom, hogy végigkísérte az egész életét ez és nagyon szereti...

V: Igen, a sport az az én életem. Minden reggel tornázok, utána reggel megyek úszni, biciklizek este és gyalogolok, sétálok... napi szinten, mai napig.

K: Végülis kérdés nélkül is eltetszett mondani nagyon sok mindent, amit még akartam volna kérdezni...

V: Hát igen, mert ez a folyamatos élet, ahogy zajlik az életem, ezt tudom mondani, más nincs, úgyhogy ez van. Még most is volt a kiskapus, aki nekem tanítványom volt és felvételizett, rendőr lett. Kellett nekik bal kézzel löni és egyedül ő tudott a csoportban. Kérdezték, hogy hogy tud ballal? És akkor mondta, hogy volt neki egy kapus edzője, aki nem engedte, hogy ő lazáljon. És soha nem veszekedtem vele, csak szépen rávezettem, hogy mind a két kézzel kell dolgozni. Olyan hálás volt, hogy rögtön írt nekem egy köszönőlevelet, mert egy évig fel volt mentve a gyakorlattól, mivel mind a két kezével tudott dolgozni... és akkor mindenki irigykedett rá, meg lett az eredménye mai napig. Hogyha elmegyek a meccsre, akkor felszalad és mondja nekem, hogy „Márta néni, mit kell csinálnom? Mert érzem, valami nem úgy van...” És akkor mondom neki... a második félidőt úgy kezdi, hogy gólt se kap. Úgyhogy mindig jönnek mindegyik hozzám... Én segítek nekik. Meg az az igazság, hogy én soha egy tanítványomat se szidtam, ha valamit nem jól csinált, akkor gyönyörűen megmagyaráztam neki, rágyakoroltunk és ha jól csinálta, megdicsértem és meg is köszöntem neki, hogy köszi szépen, ezt végigcsináltad. Azért hívnak most is vissza, hogy menjek, mert azt mondták ők nem bírják, mert a másik ugye káromkodott rá meg minden. Soha meg nem köszönik nekik semmit. Hát így vagyok a munkahelyen is, ahonnan eljöttem nyugdíjba. Mai napig állandóan írnak, hívnak, hogy ilyen emberséges főnökük nekik nem lesz... Pszichiátriai betegekkel is dolgoztam, nagyon nehéz volt. Már alig vártam, hogy eljőjjen nyugdíjba. Felügyeltem a munkájukat és nekik mindenféle betegségük volt... Ha véletlenül nem úgy néztél vagy valami, már abba belekötöttek. Volt olyan, aki hátba akart szúrni késsel és a számból adtam oda neki az ebédemet, mikor bejött... úgyhogy igen, nagyon nehéz volt, 10 évet húztam le velük, de mondtam, ha egy milliót fizetnének se mennék vissza. De hálistennek túl vagyok rajta... A sport az az életem, az biztos, mai napig. A tévében se mulasztanék el egy meccse se. A lányoknak is mondom, írjátok ki mikor vannak a meccsek, megyek máris! Nem volt itt a két kapusom, de visszajöttek, azt mondták csak akkor folytatják, ha én megyek edzeni őket. Edzőváltás is lesz, mert már nem bírták a lányok, azt mondták nem csinálják, ha ő marad az edző... Soha meg nem dicsérte őket, soha semmi... Én kiabáltam fentről, hogy: „szép volt lányok!” Mindig néztek fel, integettek. Ilyen ez a sport, nehéz volt, de szép. Ezek az emlékek. Pont most, aki jár hozzám masszírozni az a kislány, mondtam neki, hogy jövök ide a találkozóra, annyi gyönyörű emlékem van! Ő azt mondja, ő a gyerekkorából semmire nem emlékszik! Mondom, hogy nem lehet emlékezni, nekünk annyi gyönyörű emlékünk van. Visszaemlékeztünk, minden egyes úton valami csínytet csináltunk, de volt, aki helyre rakott bennünket, a Tibi bácsi helyre rakott bennünket.

K: Nagyon örülök, hogy beszélgethettünk, minden jót kívánok a továbbiakban!

Ábrák jegyzéke

1. ábra A játéktér

Forrás: (A kézilabdázás játékszabályai (IHF, EHF és MKSZ JAB állásfoglalásokkal kiegészítve), 2012:7).

2. ábra Iskola és nem szerinti megoszlás

3. ábra Osztály és nem szerinti megoszlás iskola függvényében

4. ábra A tanulók véleménye az iskolai testnevelésről, sportról

5. ábra A tanulók testnevelési órákhoz való érzelmi viszonyulása

6. ábra Hány testnevelési órát szeretnének a tanulók egy héten

7. ábra Kézilabdáznak-e a tanulók a testnevelés órákon

8. ábra Ismerik-e a tanulók a kézilabda szabályokat

9. ábra Hány méterről dobják a kézilabdában a büntetőt?

10. ábra Órák utáni sportfoglalkozás, szakkör

11. ábra Legkedveltebb sportjátékok

12. ábra Edzésre, délutáni sportfoglalkozásra járó tanulók

13. ábra Edzések száma egy héten

14. ábra Sportolás ideje szabadidőben

15. ábra Hasznos tevékenység e a sport

16. ábra Három ok, amiért hasznos tevékenység a sport

17. ábra Ösztönözik-e a szülők vagy a családtagok valamilyen iskolán kívüli sporttevékenységre a tanulókat

18. ábra Van-e példaképe a tanulónak, aki ösztönzőleg hat a sportolásban

19. ábra A szülőknek, nagyszülőknek van-e jelenlegi vagy korábbi sporttevékenysége

20. ábra A tanulók testvérének van-e sportágbeli tevékenysége

21. ábra Tudják-e, hogy korábban a beregszászi kézilabda csapat országos bajnokságban játszott

22. ábra Ismer-e a tanuló neves, világhírű kézilabdázókat

23. ábra Tudod-e hol tartják az ideit, a 2020-as Olimpiát?

24. ábra A testnevelő tanárok nem szerinti megoszlása

25. ábra A testnevelő tanárok pedagógiai munkaviszonya

26. ábra A testnevelő tanárok pedagógiai minősítésének kvalifikációs kategóriája

27. ábra A munkahelyéül szolgáló intézmény

28. ábra Sportpálya és tornaterem megléte az oktatási intézményben

29. ábra Szakmai továbbképzésen vagy átképzésen való részvétel az utóbbi 5 évben

30. ábra Alkalmazza-e a testnevelési tantervben választható labdajátékok közül a kézilabda sportágat?

31. ábra A kézilabda elismertsége a tanulók körében

32. ábra A tanulók viszonyulása a kézilabdázáshoz a testnevelési órán

33. ábra Az oktatási intézményben vezet órán kívüli kézilabda szakkört?

34. ábra Az oktatásügy (járási, városi) szervez iskolák közötti kézilabda bajnokságot?

35. ábra A testnevelő tanárok részvétele a tanulókkal az iskolák közötti bajnokságon

36. ábra A szülők ösztönzik gyerekeiket sportolásra, kézilabdázásra?

37. ábra A testnevelés tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága

38. ábra A tantárgy anyagi ellátottsága bővülésének megvalósulása

39. ábra A testnevelési tanár múlt/jelenbeli foglalkozása különböző sporttal

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat Iskola és nem szerinti megoszlás

Oktatási intézmény	Fiú	Lány	Összesen
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	21	15	36
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	20	20	40
Beregszászi Ukrán Gimnázium	18	22	40
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	25	16	41
Összesen	84	73	157

2. táblázat Osztály és nem szerinti megoszlás iskola függvényében

Oktatási intézmény	6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
	Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	10	3	4	10	7	2	36
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	7	6	6	8	7	6	40
Beregszászi Ukrán Gimnázium	5	9	6	7	7	6	40
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	10	4	7	7	8	5	41
Összesen	32	22	23	32	29	19	157

3. táblázat A tanulók véleménye az iskolai testnevelésről, sportról

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	fontos	10	2	4	7	7		30
	kevésbé fontos		1		3		2	6
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	fontos	7	6	6	8	7	3	37
	kevésbé fontos						3	3
Beregszászi Ukrán Gimnázium	fontos	5	5	4	6	6	5	31
	kevésbé fontos		3	2	1	1	1	8
	teljesen felesleges		1					1
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	fontos	8	3	7	7	7	3	35
	kevésbé fontos	2	1			1	2	6
Összesen		54		55		48		157

4.táblázat A tanulók testnevelési órákhoz való érzelmi viszonyulása

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	nagyon szeretem	7	2	1	2	2		14
	szeretem	3		3	4	4		14
	közömbös számomra				2	1		3
	nem szeretem		1		2		2	5
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	nagyon szeretem	6	2	1		3		12
	szeretem	1	4	4	6	4	1	20
	közömbös számomra			1	2		4	7
	nem szeretem						1	1
Beregszászi Ukrán Gimnázium	nagyon szeretem	3	3	2	1	2	3	14
	szeretem	2	6	4	6	5	3	26
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	nagyon szeretem	7	2	7	5	6	1	28
	szeretem	3	2		2	2	4	13
Összesen		32		55		48		157

5.táblázat Hány testnevelési órát szeretnének a tanulók egy héten

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	kettőt	3	2	2	4	4		15
	minden nap	7	1	2	6	3		19
	egyet sem						2	2
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	kettőt	3	1	4	4		5	17
	minden nap	4	5	2	4	7		22
	egyet sem						1	1
Beregszászi Ukrán Gimnázium	kettőt		5	2	4	3	1	15
	minden nap	5	4	4	3	4	5	25
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	kettőt		2		1		3	6
	minden nap	10	2	7	6	8	2	35
Összesen		54		55		48		157

6. táblázat Kézilabdáznak-e a tanulók a testnevelés órákon

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen			1	5	6	2	14
	nem	10	3	3	5	1		22
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	1	1	2	1	6	4	15
	nem	6	5	4	7	1	2	25
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen			3	1		1	5
	nem	5	9	3	6	7	5	35
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	1			1	3		5
	nem	9	4	7	6	5	5	36
Összesen		54		55		48		157

7. táblázat Ismerik-e a tanulók a kézilabda szabályokat

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	6		1	4	5	2	18
	nem	4	3	3	6	2		18
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	2	2	2	1	5	4	16
	nem	5	4	4	7	2	2	24
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	2	3	4	2	2	3	16
	nem	3	6	2	5	5	3	24
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	2		1	1	3	1	8
	nem	8	4	6	6	5	4	33
Összesen		54		55		48		157

8. táblázat Hány méterről dobják a kézilabdában a büntetőt?

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	5 m				3	2		5
	7 m	7	3	4	7	5	2	28
	11 m	3						3

Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	4 m				1			1
	5 m			1	2			3
	6 m		1	3	1		1	6
	7 m	7	5	1	4	7	5	29
	11 m			1				1
Beregszászi Ukrán Gimnázium	4 m					2		2
	5 m					2		2
	6 m						1	1
	7 m	5	9	6	7	3	4	34
	11 m						1	1
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	4 m	2	2		2			6
	5 m			1	2	2		5
	6 m	4	2	3	1	2	4	16
	7 m	4		2	2	3	1	12
	11 m			1		1		2
Összesen			54		55		48	157

9. táblázat Órák utáni sportfoglalkozás, szakkör

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	-	-	-	-	2	-	2
	Megnevezte					kézilabda		
	nem	10	3	4	10	5	2	34
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	3	4	2	-	4	1	14
	Megnevezte	kézilabda, bokszt	kézilabda	kosár, foci, kézi		kézilabda	kosárlabda, tánc	
	nem	4	2	4	8	3	5	26
Beregszászi Ukrán	igen	5	9	6	5	5	5	35

Gimnázium	Megnevezte	könnyűatlétika, foci	könnyűatlétika, foci, röplabda	foci, kézi-, kosárlabda	kézi-, kosárlabda, foci, könnyűatlétika, futás	foci, kosár-, kézi	könnyűatlétika, foci, kosárlabda	
	nem	-	-	-	2	2	1	5
Beregszászi 1.	igen	9	2	5	3	8	4	31
	Megnevezte	foci, könnyűatlétika	tánc, tenisz	foci, kosárlabda, asztalitenisz	foci, kézilabda, atlétika	foci, tánc, kosár, tenisz	-	
Számú Ukrán Iskola	nem	1	2	2	4	-	1	10
Összesen		54		55		48		157

10. táblázat Legkedveltebb sportjátékok

Oktatási intézmény		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		Fiú	Lány	Fiú	Lány	Fiú	Lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	úszás	4	3	2	9	4	-	22
	torna	3	1	2	3	2	1	12
	kézilabda	2	1	1	4	3	-	11
	kosárlabda	2	1	-	4	3	-	10
	labdarúgás	8	3	4	7	5	-	27
	birkózás	3	1	1	3	2	-	10
	aerobik	-	3	-	4	1	-	8
	tenisz	2	1	-	5	2	1	11
	asztalitenisz	-	1	1	5	3	1	11
	tánc	-	1	1	6	1	2	11
	balett	-	1	-	4	-	-	5
egyéb	kick-bokszt				edzés			
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	úszás	3	5	-	3	1	3	15
	torna	5	3	1	6	1	5	21
	kézilabda	2	2	3	3	4	-	14
	kosárlabda	6	2	5	4	6	2	25
	labdarúgás	6	2	5	3	6	2	24

	birkózás	1	1	-	2	-	-	4
	aerobik	-	-	-	4	-	-	4
	tenisz	-	1	3	2	1	1	8
	asztalitenisz	-	-	1	1	2	1	
	tánc	1	3	-	6	1	5	16
	balett	-	-	-	1	-	-	1
	egyéb							
Beregszászi Ukrán Gimnázium	úszás	3	6	5	3	2	2	21
	torna	-	5	2	5	1	4	17
	kézilabda	2	2	2	-	1	-	7
	kosárlabda	-	1	4	4	6	4	19
	labdarúgás	5	1	4	3	4	3	20
	birkózás	1	3	3	-	1	-	8
	aerobik	-	1	2	-	-	-	3
	tenisz	2	5	5	1	1	2	16
	asztalitenisz	2	1	3	-	1	1	8
	tánc	-	3	2	3	-	3	11
balett	-	-	2	-	-	-	2	
egyéb	könnyűatlétika				röplabda			
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	úszás	4	1	4	2	4	3	18
	torna	1	2	1	2	-	3	9
	kézilabda	3	-	1	-	1	-	5
	kosárlabda	3	-	3	5	1	2	14
	labdarúgás	5	2	7	2	8	1	25
	birkózás	3	1	4	1	8	-	17
	aerobik	-	-	1	-	-	-	1
	tenisz	2	2	1	2	2	1	10
	asztalitenisz	-	1	2	1	-	-	4
	tánc	2	2	1	5	-	2	12
	balett	-	-	1	-	1	-	2
	egyéb	-				könnyűatlétika		
Összesen		86	75	90	128	90	55	519

11. táblázat Edzésre, délutáni sportfoglalkozásra járó tanulók

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	3	-	-	4	5	-	12
	Megnevezte	futball, birkózás			tánc, teremkerékpár, torna	kézilabda (2x), foci, konditerem (3x)		
	nem	7	3	4	6	2	2	24
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	5	3	-	6	2	2	18
	Megnevezte	tánc (2x), foci, baranta, boks (2x)	gimnasztika, tánc (2x)		tánc	kézilabda, tánc	tánc	
	nem	2	3	6	2	5	4	22
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	6	4	5	1	3	24
	Megnevezte	foci, könnyűatlétika	tenisz, könnyűatlétika, kézilabda	birkózás, boks, foci, tenisz	foci, tánc, gimnasztika, aerobik	foci	tánc, birkózás	
	nem	-	3	2	1	6	3	15
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	7	2	6	2	7	-	24
	Megnevezte	foci, tánc	tánc, tenisz	birkózás, foci	tánc, birkózás	foci, birkózás, bicikli		
	nem	3	2	1	5	1	5	17
Összesen		54		54		48		156

1 tanuló nem válaszolt

12. táblázat Edzések száma egy héten

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	1x	-	-	-	-	-	-	0
	2x	-	-	-	1	5	-	6
	3x	-	-	-	1	-	-	1
	többször	3	-	-	2	-	-	5
	megnevezte	Igor Karimovics, Péter György, Antal Roland, Barcsag István						
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	1x	1	-	-	-	1	-	2
	2x	1	2	-	-	-	1	4
	3x	1	1	-	4	-	-	6
	többször	2	-	-	2	3	1	8
	megnevezte	Tigyr László, Megyeri Anita, Gazdag Mihály	Meggyesi Anita, Rádik Krisztián		Kononenko Szeptelana és Alyona	Soszták Szergej, Volodimir Ficáj		
Beregszászi Ukrán Gimnázium	1x	-	1	-	1	-	-	2
	2x	2	3	1	2	2	3	13
	3x	1	2	3	1	-	1	8
	többször	2	1	-	2	-	-	5
	megnevezte	Roland Antal, Ihor Olekszandrovics, Laci bács, Szlivka Iván Ivanovics, Nagyija Vaszilivna	Szerhij Ivanovics, Nagyija Vaszilivna	Sztanyiszla Szavka	Panulin László, Ficáj V. V., Bobics Laura	-	Bundás Lajos	
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	1x	-	1	-	-	-	-	1
	2x	2	-	-	-	-	-	2
	3x	4	1	3	2	5	-	15
	többször	1	-	2	-	2	-	5
	megnevezte	Ficáj Volodimir, Iván Ivánovics	Lilia Boriszivna	-	Szvitlana Kononenko, Perevuznyik	Igor Karimov		

					Nágya			
Összesen		32		27		24		83

13. táblázat Sportolás ideje szabadidőben

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	a naponta 3-4 órát	2						2
	naponta 2-3 órát	2		1		2		5
	naponta 1-2 órát	6	2	1	6	3	1	19
	ritkán, csak alkalmanként		1	2	4	2	1	10
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	a naponta 3-4 órát	1	1		1	2		5
	naponta 2-3 órát	2	1		3	2		8
	naponta 1-2 órát	2	4	3	3	2	1	15
	ritkán, csak alkalmanként	2		3	1	1	5	12
Beregszászi Ukrán Gimnázium	a naponta 3-4 órát	1	1	1		1	1	5
	naponta 2-3 órát	2	1	2	3	1	1	10
	naponta 1-2 órát	2	3	2	4	3	2	16
	ritkán, csak alkalmanként		4	1		2	2	9
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	a naponta 3-4 órát	1		1		1		3
	naponta 2-3 órát	2	1	3	1	4		11
	naponta 1-2 órát	5	3	2	3	2	3	18
	ritkán, csak alkalmanként	2		1	3	1	1	8
Összesen		54		55		47		156

14. táblázat Hasznos tevékenység e a sport

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	10	3	4	10	7	2	36
Beregszászi 4.Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	7	6	6	8	7	5	39
	nem						1	1
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	9	6	7	6	6	39
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	10	4	7	7	8	5	41
Összesen		54		55		47		156

15. táblázat Három ok, amiért hasznos tevékenység a sport

Oktatási intézmény		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		F.	L.	F.	L.	F.	L.	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	mert sokat lehet mozogni	5	1	2	3	3	1	15
	mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben	9	2	3	8	5		27
	mert segíteni kell egymást, hogy győzhessünk	3	3				1	7
	mert sikerélményhez juthatok, szeretnék győzni		3	1		3		7
	mert felszabadult vagyok sportolás közben	4		1	8	6		19
	sportolás közben sosem érzem, hogy fáradt vagyok	4		1	1	2		
	mert egészséges leszek	2		2	6	4	2	16
	mert fizikailag erős leszek, fitt leszek			2	5	6	1	14
	mert a barátaimmal lehetek	2	1	3	3	2	1	12
	egyéb	2						
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	mert sokat lehet mozogni	5	5	5	5	2	4	26
	mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben	7	3	1	7	7	4	29
	mert segíteni kell egymást, hogy győzhessünk	1		1		1		3
	mert sikerélményhez juthatok, szeretnék győzni	2	1	3	3	3	3	15
	mert felszabadult vagyok sportolás közben	3	4	2	2	4	2	17
	sportolás közben sosem érzem, hogy fáradt vagyok	2	2	2	2	1		9
	mert egészséges leszek	1	1	1	2	2	1	8
	mert fizikailag erős leszek, fitt leszek	3	2	1	3	3		12
	mert a barátaimmal lehetek	2				2	3	7
Beregszászi Ukrán Gimnázium	mert sokat lehet mozogni	2	6	1	3	3	6	21
	mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben	2		3	1	2	2	10
	mert segíteni kell egymást, hogy győzhessünk	1	4		1			6
	mert sikerélményhez juthatok, szeretnék győzni	1	1				2	4
	mert felszabadult vagyok sportolás közben	3	1	1	3	2		10
	sportolás közben sosem érzem, hogy fáradt vagyok		1	1	1			3
	mert egészséges leszek	1	7	5	3	5	4	25
	mert fizikailag erős leszek, fitt leszek	2	7	4	6	4	4	27
	mert a barátaimmal lehetek			1	1		1	3
Beregszászi	mert sokat lehet mozogni	7	1	5	4	5	5	27

1. Számú Ukrán Iskola	mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben	4	1	5	2	4	2	18
	mert segíteni kell egymást, hogy győzhessünk			4				4
	mert sikerélményhez juthatok, szeretnék győzni	2		1	2			5
	mert felszabadult vagyok sportolás közben		1	1	2			4
	sportolás közben sosem érzem, hogy fáradt vagyok	2		1	3			6
	mert egészséges leszek	3	4	2	6	6	4	25
	mert fizikailag erős leszek, fitt leszek	6	2	2	3	8	3	24
	mert a barátaimmal lehetek	2	1	2	1	2	1	9
Összesen		95	65	70	100	97	57	474

16. táblázat Ösztönözik-e a szülők vagy a családtagok valamilyen iskolán kívüli sporttevékenységre a tanulókat

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	8	1	1	6	5	2	23
	nem	2	2	3	4	2		13
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	5	5	1	5	7	3	26
	nem	2	2	5	3		3	15
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	7	6	4	5	3	30
	nem		2		3	1	3	9
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	5	2	4	3	7	5	26
	nem	5	2	3	4	1		15
Összesen		55		55		47		157

17. táblázat Van-e példaképe a tanulónak, aki ösztönzőleg hat a sportolásban

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	7		2	5	3	1	18
	Megnevezte	Neymar (2x), apukám, Lionel Messi (2x), Kilian Mape, Alexander Karelin, Lovrencsics		Messi, "Timo boll"	testvérem, barátaim, sok modell instáról, Neymar, egy youtuber lány: Polla	Lionel Messi (2x), Cristiano Ronaldo	Kovács Ramóna	
	nem	3	3	2	5	4	1	18
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	6	2	1		3		12
	Megnevezte	Klicsko, Lomacsenko, Mike Tyson, Csonlány Szilveszter, Ronaldo (3), Messi, Hosszú Katinka, David de Gea	Kobe Bryant, keresztanyám			Messi, Ronaldo, @ingvanoite nko		
	nem	1	4	5	8	4	6	28
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	2	3	4	2	-	16
	Megnevezte	Pogba Paul, Kilian Mape, P. Dybala, Neymar, Ihor Petrusko	Szerhij Ivanovics - kézilabda, Nagyija Vaszilivna, Ivan Ivanovics	M. Sakb, Ronaldo 2x, Messi 2x, S. Ramos, Virg Va D.,	Jana Klacskova, C. Ronaldo, Olena Soptenko, Anna Hizangynova	Cristiano Ronaldo, barát		
	nem	-	7	3	3	4	6	23
Beregszászi 1.	igen	8		5	3	6		22
	Megnevezte	Messi 4x, Ronaldinho, Dybala, Ljatov Volodimir Viktorovics		Messi 2x, Ronaldo 3x	Ronda Rousey 2x, Usain Bolt	Churchill, Messi 2x, legjobb barát 2x		

Számú Ukrán Iskola	nem	2	4	2	4	2	5	19
Összesen		54		55		47		156

18. táblázat A szülőknek, nagyszülőknek van-e jelenlegi vagy korábbi sporttevékenysége

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	5	-	2	8	4	2	21
	Megnevezte	Nagyapa - foci (2x), apa - kézi (2x), apa - foci, bokszt - apa, nagypapa, keresztapa, keresztanya, apa-nagypapa - edzett		Labdarúgás, asztalitenisz, nagyszülők - távfutás	apu-foci (6x), bokszt (2x), asztalitenisz, anyax-bokszt, tánc (2x), kézilabda most is, nagypapa - foci	apa - kézilabda, foci, úszás; anya - tánc, kézilabda; nagypapa - foci	anyu á kézi, apu - foci	
	nem	5	3	2	2	3	-	15
Beregszászi 4.	igen	5	5	4	4	4	3	25
	Megnevezte	apu - foci (2), bokszt, karate, birkózás, anya - baranta, kézilabda	apa - úszás, gimnasztika, anya - tánc, úszás, gimnasztika, torna mama - atlétika (2x),	apa - foci, kosárlabda anya - kézi, tenisz, úszás	anya edz, apa foci (2x), kosár	apa - atlétika, crossmoter, kézilabda, asztalitenisz, foci, anya - kézi	labdarúgás (2x), testnevelés	
Számú Kossuth Lajos Középiskola	nem	2	1	2	4	3	3	15
Beregszás	igen	4	6	5	5	2	4	26

zi Ukrán Gimnázium	Megnevezte	Anya - apa könnyűatlétika, apa röplabda, foci (3x), anya - fúntesz, kézilabda, nagyapa - foci, mama - kézilabda	apa - atlétika, könnyűatlétika (3x), foci, mama - tenisz, kézi, gimnasztika, anya - aerobik (2x), mama - távfutó	anya - tánc, kézilabda, gimnasztika 2x, könnyűatlétika, nagyapa - foci, birkózó, kosárlabda, apa - hoki, foci, mama - kosár	anya - gimnasztika, könnyűatlétika, aerobik, nagyapa - foci 2x, apa - foci 4x	dzsúdó; nagyapa, apa - foci, birkózás	apa - foci 2x, kézilabda; atlétika	
	nem	1	3	1	2	5	2	14
Beregszászi 1.	igen	3	2	2	3	3	4	17
	Megnevezte	apa - foci 2x, nagyapa - foci	mama kézi, tánc, nagyapa - foci	zumba, foci	mama - kézilabda, röplabda, nagyapa - atlétika, tánc	apa - úszás, birkózás, anya - aerobik	anya - gimnasztika, torna	
Számú Ukrán Iskola	nem	7	2	5	4	5	1	24
Összesen		54		55		48		157

19. táblázat A tanulók testvéreinek van-e sportágbeli tevékenysége

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	1	2	-	4	1	-	8
	Megnevezte	"van, de nem sportol, mert lány", 15 éves - aerobik, kosárlabda	Fiú, 16-17 éves - foci		Fiú-10 éves, foci, futás, bicikli; 6 éves - bokszt, foci, 7 éves lány - gimnasztika	11 éves - tánc		
	nem	9	1	4	6	6	2	28
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	2	2	-	1	1	1	7
	Megnevezte	10 éves - karate, 8- tánc	6 éves - úszás, tánc, gimnasztika		7 éves - foci	10 éves - kerékpár	tánc	
	nem	5	4	6	7	6	5	33
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	3	3	1	2	-	2	11
	Megnevezte	6 éves lány - tánc, 8 éves fiú - tánc, 12 éves fiú - könnyűatlétika	lány - 9 éves - gimnasztika, lány - 11 - tenisz (2x)	lány - 10 éves, tánc	fiú - 15 - foci, fiú - 6 - tánc, könnyű atlétika, lány - 11 éves - tánc, kézilabda	-	lány - 15, tánc; fiú - 13, foci	
	nem	2	6	5	5	7	4	29
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	2	1	1	-	2	1	7
	Megnevezte	lány - gimnasztika, fiú - 15 - foci	fiú - 7 éves - foci	foci	-	lány - 7 éves - tánc, kézi	fiú - 13 éves - foci	
	nem	8	3	6	7	6	4	34
Összesen		54		55		48		157

20. táblázat Tudják-e, hogy korábban a beregszászi kézilabda csapat országos bajnokságban játszott

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	3	3		1			7
	nem	7		4	9	7	2	29
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	1				2		3
	nem	6	6	6	8	5	6	37
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	1	8	2	2	2	2	17
	nem	4	1	4	5	5	4	23
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	4		2		2		8
	nem	6	4	5	7	6	5	33
Összesen		54		55		48		157

21. táblázat Tud-e arról a tanuló, hogy Beregszászban él egy kézilabdázó (kapus), aki olimpiai bajnok

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	-	-	-	-	-	1	1
	Megnevezte							
	nem	10	3	4	10	7	1	35
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	-	-	-	-	-	-	0
	Megnevezte							
	nem	7	6	6	8	7	-	34
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	8	6	7	-	-	26
	Megnevezte	Nyina Hecko	Nyina Hecko	Nyina Lobova Hecko	Nyina Hecko	-	-	
	nem	-	1	-	-	7	6	14
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	-	-	-	3	-	-	3
	Megnevezte			-	Nyina Hecko			
	nem	10	4	7	4	8	5	38
Összesen		54		55		42		151

22. táblázat Ismer-e a tanuló neves, világhírű kézilabdázókat

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	3	1	-	-	1	-	5
	Megnevezte	Nagy László (2x), Lékai, Mickler Roland	Nagy Laci			Nagy László		
	nem	7	2	4	10	6	2	31
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	1	-	1	3	3	-	8
	Megnevezte			Birtalan István	Henning Fritz, Kulcsár Anita (3x), Cristina Neagu, Radulovics Bojana	Mickler Roland, Nagy László (2x), Sander Sagosen, Mikkel Hansen, Janssen		
	nem	6	6	5	5	4	6	32
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	-	-	2	2	-	-	4
	Megnevezte			Nyina Hecko, Nagy Oleg Volodimirovics	Hecko Nyina, Andrijcsuk Julia, Bazanova Marina, Nagy Oleg	-	-	
	nem	5	9	4	5	7	6	36
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen	1	-	-	-	-	-	1
	Megnevezte	Soszták Szerhij Ivanovics		-	-			
	nem	9	4	7	7	8	5	40
Összesen		54		55		48		157

23. táblázat Tudod-e hol tartják az idei, a 2020-as Olimpiát?

Oktatási intézmények		6. osztály		8. osztály		10. osztály		Összesen
		fiú	lány	fiú	lány	fiú	lány	
Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium	igen	7	3	3	7	2		22
	nem	3		1	3	5	2	14
Beregszászi 4. Számú Kossuth Lajos Középiskola	igen	3	4		6	5	1	19
	nem	4	2	6	2	2	5	21
Beregszászi Ukrán Gimnázium	igen	5	9	5	7	3		29
	nem			1		4	6	11
Beregszászi 1. Számú Ukrán Iskola	igen					3	4	7
	nem	10	4	7	7	5	1	34
Összesen		54		55		48		157

24. táblázat A testnevelő tanárok nem szerinti megoszlása

nő	férfi	összesen
5	5	10

25. táblázat A testnevelő tanárok pedagógiai munkaviszonya

Pedagógiai munkaviszony	Férfi	Nő
5 évig	1	
6 – 10 év	2	1
11 – 20 év	1	
20 évnél több	1	3
Nem válaszolt		1

1 nő nem válaszolt

26. táblázat A testnevelő tanárok pedagógiai minősítésének kvalifikációs kategóriája

A pedagógiai minősítés kvalifikációs kategóriája	férfi	nő	összesen
második kategória	4		4
első kategória	1	1	2
felső kategória		3	3
módszerész			-
magiszteri			-

1 nő nem válaszolt

27. táblázat A munkahelyeül szolgáló intézmény

Intézmény	férfi	nő	összesen
általános iskola (1 - 9. osztály)	1	2	3
középiskola (1 - 11. osztály)	2	2	4
gimnázium (5 – 11. osztály)	2	1	3

28. táblázat Sportpálya és tornaterem megléte az oktatási intézményben

	férfi	nő	összesen
sportpályával	1		1
tornateremmel	1	1	2
mindkettővel	3	4	7

29. táblázat Szakmai továbbképzésen vagy átképzésen való részvétel az utóbbi 5 évben

Részt vett szakmai tovább- vagy átképzésen	férfi	nő	összesen
igen	5	4	9
nem		1	1

30. táblázat Alkalmazza-e a testnevelési tantervben válaszható labdajátékok közül a kézilabda sportágat?

alkalmazza-e a kézilabdát	férfi	nő	összesen
igen	1	2	3
nem	4	3	7

31. táblázat A kézilabda elismertsége a tanulók körében

A kézilabda elismertsége a tanulók körében	férfi	nő	összesen
elismert, értékelt terület	3	5	8
közömbös	2		2

32. táblázat A tanulók viszonyulása a kézilabdázáshoz a testnevelési órán

A tanulók kézilabdázáshoz viszonyulása	férfi	nő	összesen
igyekvőek	1	3	4
közömbösek	3		3
Nem válaszolt	1	2	3

1 férfi nem válaszolt

2 nő nem válaszolt

33. táblázat Az oktatási intézményében vezet órán kívüli kézilabda szakkört?

Vezet-e órán kívüli kézilabda szakkört?	férfi	nő	összesen
igen	1	2	3
nem	4	3	7

34. táblázat Az oktatásügy (járási, városi) szervez iskolák közötti kézilabda bajnokságot?

szerveznek-e iskolák közötti bajnokságot?	férfi	nő	összesen
igen	1	1	2
nem	4	3	7

1 nő nem válaszolt

35. táblázat A testnevelő tanárok részvétele a tanulókkal az iskolák közötti bajnokságon

Válaszlehetőségek	férfi	nő	összesen
igen	3	2	5
nem	2	2	4

Milyen eredménnyel: III. hely (férfi), I., II., III. (nő)

1 nő nem válaszolt

36. táblázat A kézilabda sportfoglalkozásra járó tanulók %-ban mérve

férfi		nő	
% edz	ebből kézilabda (%)	% edz	ebből kézilabda (%)
0,2	0,1	18	2
10	2	20	15
45	10	45	10
		50	20
		60	-

37. táblázat A szülők ösztönzik gyerekeiket sportolásra, kézilabdázásra?

Válaszlehetőségek	férfi	nő	összesen
igen	2	2	4
nem	2	3	5

1 férfi nem válaszolt

38. táblázat A testnevelés tantárgy anyagi- és műszaki ellátottsága

	férfi	nő	összesen
az ellátottság teljesen elegendő, minden szükséges megtalálható	-	-	-
az ellátottság közepes, sok minden hiányzik	3	4	7
az ellátottság teljesen hiányzik	2	1	3

39. táblázat A tantárgy anyagi ellátottsága bővülésének megvalósulása

	férfi	nő	összesen
tanárok saját költségére	1	2	3
állami pénzből	1		1
szponzorok és szervezetek támogatásával	3	2	5
szülői tanács támogatásával	1	3	4

Több választ is bejelöltek egyszerre

40. táblázat A testnevelési tanár múlt/jelenbeli foglalkozása különböző sporttal

Nők: kézilabda, gimnasztika, könnyű atlétika, aerobik, kangoo jumps, hegymászás

Férfiak: kosárlabda (3x), röplabda, foci (2x), kézilabda (2x), úszás

	férfi	nő
kosárlabda	3	
kézilabda	2	1
gimnasztika		1
könnyű atlétika		1
aerobik		1
kangoo jumps		1
hegymászás		1
röplabda	1	
úszás	1	

KÉRDŐÍV (tanulóknak)

1. A tanuló neme: fiú lány

2. Hány éves vagy?-----

3. Mi a véleményed az iskolai testnevelésről, sportról?

- fontos
- kevésbé fontos
- nem fontos
- teljesen felesleges

4. Szereted a testnevelési órákat?

- nagyon szeretem
- szeretem
- közömbös számomra
- nem szeretem

5. Hány testnevelési órát szeretnél egy héten?

- kettőt
- minden nap
- egyet sem

6. A testnevelés órákon szoktatok kézilabdázni?

- igen nem

7. Ismered a kézilabda szabályokat?

- igen nem

8. Hány méterről dobják a kézilabdában a büntetőt?

- 4m 5m 6m 7m 11m

9. Van az iskolában órák utáni sportfoglalkozás, szakkör? Sorold fel a sportágakat!

- igen nem
-

10. A felsorolt sportjátékok közül jelölj meg hármat, amelyeket a legjobban szeretnél művelni!

- úszás torna kézilabda kosárlabda labdarúgás
 birkózás aerobik tenisz asztalitenisz tánc balett

egyéb: -----

11. Jársz edzésre, délutáni sportfoglalkozásra? Nevezd meg a sportágat!

- igen
 nem

12. Ha jársz edzésre, akkor hetente hányszor edzel? Nevezd meg az edződöt!

- 1x 2x 3x többször

13. Szabadidődben mennyi időt sportolsz?

- naponta 3-4 órát naponta 2-3 órát
 naponta 1-2 órát ritkán, csak alkalmanként

14. Hasznos tevékenységnek tartod a sportot?

- igen nem

15. Miért tartod hasznos tevékenységnek a sportot? Jelölj meg három választ!

- mert sokat lehet mozogni
 mert élvezetes, jól érzem magam sportolás közben
 mert segíteni kell egymást, hogy győzhessünk
 mert sikerélményhez juthatok, szeretnék győzni
 mert felszabadult vagyok sportolás közben
 sportolás közben sosem érzem, hogy fáradt vagyok
 mert egészséges leszek
 mert fizikailag erős leszek, fitt leszek
 mert a barátaimmal lehetek.

egyéb:.....

16. Ösztönöznek a szüleid vagy a családtagok valamilyen iskolán kívüli sporttevékenységre?

igen nem

17. Van-e példaképed, aki ösztönzőleg hat a sportolásban? Ki ő?

igen nem

18. Jelenleg sportolnak-e vagy korábban milyen sportot úzték szüleid, nagyszüleid? Ki és milyen sportágban? Sorold fel!

19. Ha van iskoláskorú (1-11. osztályos) testvéred (testvéreid), írd le, hány éves és részt vesz-e valamilyen iskolán kívüli sporttevékenységben (sportágban)!

20. Hallottál-e arról, hogy korábban a beregszászi kézilabda csapat országos bajnokságban játszott?

igen nem

21. Tudod-e azt, hogy Beregszászban él egy kézilabdázó (kapus), aki olimpiai bajnok? Tudod-e a nevét? Nevezd meg!

22. Ismersz-e neves, világhírű kézilabdázókat? Sorold fel!

23. Tudod-e hol tartják az idei, a 2020-as Olimpiát?

Köszönöm az együttműködést!

Анкета

для учнів

1. Стать учня:

хлопчик

дівчина

2. Скільки тобі років?-----

3. Що ти думаєш про фізкультуру та спорт у школі?

важливий предмет

менш важливий

зовсім не важливий

непотрібний

4. Тобі подобаються заняття з фізкультури?

дуже люблю

подобається

байдуже

не люблю

5. Скільки занять з фізкультури Ти хотів/ хотіла б на тиждень?

два заняття

щодня

ні одного

6. Ви граєте в гандбол під час занять з фізкультури?

Так

Ні

7. Чи знаєш Ти правила гандболу?

Так

Ні

8. з якої відстані кидається м'яч в гандболі за порушення?

- 4м 5м 6м 7м 11м

9. Чи проводяться позашкільні спортивні заняття чи заняття у вашій школі?

якщо так, то які види спорту?

- Так
 Ні
-

10. З перелічених видів спорту вибери три, яким Ти хочеш зайнятися найбільше!

- плавання гімнастика гандбол баскетбол футбол
 боротьба аеробіка теніс настільний теніс танці балет

інше: -----

11. Чи займаєшся Ти якимось видом спорту? якщо так, то яким?

- Так
 Ні
-

12. Якщо Ти займаєшся спортом, скільки разів на тиждень Ти тренуєшся? Як звати Твого тренера!

- 1х 2х 3х більше
-

13. Скільки Ти займаєшся спортом у вільний час?

- 3-4 години на день 2-3 години на день
 1-2 години на день рідко, лише зрідка

14. Чи вважаєш Ти спорт корисним заняттям?

- Так
 Ні

15. Чому Ти вважаєш спорт корисним заняттям? Познач три відповіді!

- тому що ти можеш багато рухатись
- оскільки це приємно, я відчуваю себе добре під час занять спортом
- тому що можна допомагати один одному, щоб перемогти
- тому що у мене може бути почуття успіху, я хочу перемогти
- тому що я відчуваю себе вільним/вільною під час виконання фізичних вправ
- тому що Я ніколи не відчуваю втоми під час фізичних вправ
- тому що я буду здоровий/а
- тому що я буду фізично сильний/а
- тому що я можу бути зі своїми друзями.

інше:.....

16. Чи заохочують Тебе батьки або члени родини займатися спортом поза школою?

- Так
- Ні

17. Чи є в Тебе кумір у спорті? Хто це?

- Так
- Ні

18. Твої батьки (або бабусі, дідусі) зараз займаються спортом чи якими видами спорту займалися в минулому? Хто і якими видами спорту?

19. Якщо у Тебе є брати, сестри шкільного віку (1-11. класи), напиши, скільки їм років. Чи займаються вони будь-яким видом спорту?

20. Чи знаєш Ти, що раніше берегівська команда з гандболу брала участь на Чемпіонаті України?

- Так
- Ні

21. Чи знаєш Ти, що в Берегові живе гандболістка (воротарка), яка являється олімпійським чемпіоном? якщо знаєш, напиши її ім'я.

22. Чи знаєш Ти всесвітньо відомих гандболістів? якщо так, то наведи декілька прикладів!

23. де будуть проходити цьогорічні Літні Олімпійські ігри-2020?

Дякую за співпрацю!

Kérdőív

a testnevelő tanárok részére

1. A testnevelő tanár neme:

- nő
- férfi

2. Pedagógiai munkaviszonya:

- 5 évig
- 6 - 10 év
- 11 - 20 év
- 20 évnél több

3. Pedagógiai minősítésének kvalifikációs kategóriája:

- második kategória
- első kategória
- felső kategória
- módszerész
- magiszteri

4. Milyen oktatási intézményben tanít?

- általános iskola (1- 9 osztály)
- középiskola (1- 11. osztály)
- szakközépiskola (10- 12 osztály)
- gimnázium (5- 11)
- líceum (10- 11)

5. Rendelkezik az oktatási intézménye:

- sportpályával
- tornateremmel

6. Részt vett-e az utóbbi 5 évben szakmai továbbképzésen vagy átképzésen?

- igen
- nem

7. Alkalmazza-e a testnevelési tantervben választható labdajátékok közül a kézilabda sportágat?

- igen
- nem

8. Elismert-e a tanulók körében a kézilabda?

- elismert,értékelt terület
- alig elismert, presztízs nélküli
- közömbös

9. Hogyan viszonyulnak a tanulók a kézilabdázáshoz a testnevelési órán?

- igyekvők
- közömbösek

10. Az oktatási intézményében vezet órán kívüli kézilabda szakkört?

- igen
- nem

11. Az oktatásügy (járási, városi) szervez iskolák közötti kézilabda bajnokságot?

- igen
- nem

12. Részt vesz-e Ön az iskolák közötti bajnokságban a tanulókkal?

- igen
- nem

Milyen eredménnyel:-----

13. A tanulók hány százaléka jár délutáni edzésekre, sportfoglalkozásokra illetve tagja a városi sportiskolának, sportkluboknak?

14. Ebből hány százalék kézilabdára?-----

15. Ön szerint a szülők ösztönzik gyerekeiket sportolásra, kézilabdázásra?

- igen

nem

16. Hogyan értékeli a tantárgy anyagi- műszaki ellátottságát? (a tornateremben, a sportpályán megtalálható felszereléseket és annak minőségét, a sporteszközöket stb.)

az ellátottság teljesen elegendő, minden szükséges megtalálható

az ellátottság közepes, sok minden hiányzik

az ellátottság teljesen hiányzik

17. A tantárgy anyagi- műszaki ellátottsága bővül, többnyire:

tanárok saját költségére

állami pénzből

szponzorok és szervezetek támogatásával

szülői tanács támogatásával.

18. Ön milyen sporttal foglalkozott/foglalkozik jelenleg is? Nevezze meg!

Köszönöm az együttműködését!

Анкета

для опитування вчителів фізичної культури

1. Стать вчителя:

- жінка
- чоловік

2. Педагогічний стаж:

- 5 років
- 6 - 10 років
- 11 - 20 років
- Понад 20 років

3. Кваліфікаційна категорія вашої педагогічної кваліфікації:

- II. категорія
- I. категорія
- Вища категорія
- Методист
- Магістр

4. В якому навчальному закладі ви викладаєте?

- середньоосвітня школа (1-9 класи)
- загальноосвітня школа (1-11 класи)
- професійно-технічне училище (10-12 класи)
- гімназія (5-11 класи)
- ліцей (10-11 класи)

5. Чи має навчальний заклад::

- Спортивний майданчик
- Спортивний зал

6. Чи проходили Ви протягом п'яти останніх років курси підвищення кваліфікації або перепідготовки з методики навчання фізичної культури?

Так

Ні

7. Чи використовуєте ви гандбол як гру з м'ячем у навчальній програмі з фізичного виховання?

Так

Ні

8. Чи користується популярністю урок фізичної культури серед учнів?

визнаний вид спорту

ледве визнаний вид спорту , без престижу

байдуже відносяться

9. Як учні ставляться до гандболу під час фізичного виховання?

Старанно

Байдуже

10. Ви проводите заняття з гандболу у своїй школі поза класом?

Так

Ні

11. Чи організовує освіта (район, місто) міжшкільні чемпіонати з гандболу?

Так

Ні

12. Чи береже Ви участь у міжшкільних чемпіонатах з учнями?

Так

Ні

Результати:-----

13. Який відсоток учнів відвідує післяобідні тренування, заняття спортом та є членами міських спортивних шкіл та спортивних клубів?

14. Який відсоток від цього йде на гандбол?

15. Як ви думаєте, батьки заохочують своїх дітей до занять спортом чи гандболу?

Так

Ні

16. Як ви оцінюєте матеріально-технічні можливості для заняття фізичною культурою? (обладнання та якість спортзалу, спортивного майданчика, спортивного спорядження тощо.)

спорядження цілком достатньо, все необхідне є

багато споряджень не вистачає

немає споряджень

17. придбання спортивного спорядження відбувається в основному за допомогою:

власного взносу викладачів

з допомогою державного фінансування

спонсорів та організацій

підтримки батьківської ради

18. Яким видом спорту займаєтесь зараз?

Дякую за співпрацю!

Képek jegyzéke

**1968 - Beregszász Ifjúsági kézilabda csapata,
Beregszászi Sportiskola (ДИОСШ)**

Edző: Zupkó József, Molnár Judit, Fehér Erzsébet, Ahandajeva Nyina, Szubota Erzsébet, Szkadinec Szveta, Zagyraka Ljudmilla, Hleba Anna.

Guggolnak: Berger Andzséla, Lizák Klára, Háda Valéria, Csuha (Fanta) Olena, Lobova Nyina, Varga Katalin (Fuscics, 2010: 15).

1972 - A Beregszászi „Kalász”

Állnak: Tkacsenkó Ira, Malinszkaja Olja, Lőrincz Katalin, Tyahur Gizella.

Ülnek: Zagyraka Ljudmilla, Lobova Nyina, Gleba Anna, Margitics Mária, Szubota Erzsébet (Fuscics, 2010:22).

1981, Ungvár - Beregszászi „Baktyanka”

Golovko Ira, Naumenkó Ljuda, Pritulenkó Ljuda, Horváth Szveta, Gogna Ljuda, Greba Anna, Nazarová Natália, Margitics Mária, Jurcsenkó Ljuda, Hecko György (gyerek), Hecko - Lobova Nyina, Zagyraka Ljudmilla (Fuscics, 2010: 27).

A „Baktyanka” bajnokcsapata 1988-ban

Állnak (balról jobbra): Zagyraka Ljudmila, Bakulina Marina, Gecko-Lobova Nyina, Kondratyenia Szvetlana, Cuhijeva Fatima, Szamohvalova Lina, Belinszkaja Szvetlana, Turok Natália, Mironyec Tatyana.

Első sor: Nyetyoszova Anzsela, Burjakova Irina, Ignatyenko Júlia, Zupkó Judit, Boltyenkova Ljudmila (1988c:4).

Beregszászi Veterán csapat

Felső sor: Tkacsenkó Irina, Domareckaja Mária, Szakadinec Szeptelana, Szaitova Raisza, Sztegura Nadezsda. **Ülnek:** Margitics Mária, Molnár Judit, Greba Anna, Hecko – Lobova Nyina, Illés Elza, Ahandajeva Nyina, Csuha (Fanta) Olena.

A veterán szovjet válogatott csapat

Zagyiraka Ludmilla, Greba Anna, Zinaida Turcsina, Hecko – Lobova Nyina, Dubinyina Szeptelána, Zaharova Galina, Bobrusz Ljudmilla, Marsuba (Litosenkó) Mária, Gutina Natasa. Ez a két fotó egy ukrán magazinban jelent meg annak apropóján, hogy Ungváron volt megrendezve a Hecko - Lobova Nyina nevet viselő Nemzetközi kézilabda „Kárpát Kupa” és meghívták a veterán szovjet kézilabda válogatottat és a régi beregszászi „Kalász” csapatát is (Журнал «Мер» №9 листопад 2003 р. Друк: ДП «Експрес-Полиграф» м. Київ).

A beregszászi női-kézilabda csapat egykori tagjai megalakulásuk 50. évfordulóján 2019. június 15-én

Forrás: saját fénykép

Власник документу:
Моца Андрій Андрійович

ID перевірки:
1002741055

Дата перевірки:
05.05.2020 15:21:42 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
05.05.2020 15:25:42 EEST

ID користувача:
92712

Назва документу: Lánczi Annamária

ID файлу: 1002754772 Кількість сторінок: 142 Кількість слів: 37794 Кількість символів: 261694 Розмір файлу: 4.57 MB

3.01% Схожість

Найбільша схожість: 0.9% з джерело бібліотеки. ID файлу: 1002704738

2.31% Схожість з Інтернет джерелами 798 Page 144

1.54% Текстові збіги по Бібліотеці акаунту 54 Page 151

0% Цитат

Не знайдено жодних цитат

0% Вилучень

Вилучений текст відсутній

Підміна символів

Заміна символів 154